

A kender termelése és feldolgozása Belső-Somogy falvaiban

L. KAPITÁNY ORSOLYA

E tanulmány, a kendertermelés és feldolgozás emlékanyagát dolgozza fel a XIX. század második felétől az 1950-es évekig, Belső Somogy középső és a délnyugati szegletében élő, többségében református lakta települések emlékezet anyaga és a múzeumi gyűjteményekbe került szöttesek segítségével.

A polgárosultabb Balaton-melléki, Külső-somogyi, Kapos-menti falvak lakói még a múlt század végén is takáccsal szövették a vásznat, de az elzártabb Belső-somogyi, zselici és Dráva-menti községek asszonyai maguk dolgozták fel a kendert és a lent egészen a második világháborúig. 1945 után már ezekben a falvakban is egyre kevesebbet vetettek a rostnövényekből, mert a gyári termékek és a megváltozott társadalmi és életkörülmények lassan kiszorították a sok időt, munkát és költséget igénylő vászonneműt.(1) Számos háztartásban még napjainkban is őrzik az elődök által készített szötteseket, melyek egyik nemzedékről a másikra öröklődtek. Azok, akik még gyerekként megfigyelői vagy fiatalasszonyként részesei voltak e feldolgozó munkának, komoly értéknek tekintik e hagyatékot. Akik megtanulták a szövés csínját-bínját azok még ma is szívesen beülnének a szövőszékbe, mert a kezükben vannak a beidegződött mozdulatok. Az ő kapcsolatok személyes a szöttek abrosszokkal, törölközőkkel, vékaruhákkal, és még napjainkban is használják azokat (Berzencén, Kozma Ferencné hátsó szobájában, a közepeán álló asztal, díszesre szőtt abrosszal volt leterítve 1996 nyarán), csupán a féltettebb díszes darabok állnak a szekrényben összetűrve.

A gyűjtések során megfigyelhettük, hogy ahol ez a kapcsolat hiányzott, ott hamar használaton kívülre kerültek az örökölt vászonneműk, helyüket pedig a divatosabb, könnyebben kezelhető kelmék vették át.

Somogy megyében a takácmesterséget űzők már 1735-ben jelen voltak. Ebben az évben Kaposváron 4, 1750-ben már 6 fő dolgozott. Nagyobb számban éltek Igal, Karád és Kéthely községekben, ahol céheket alkottak.(2)

Az általunk vizsgált területen Csurgón, 1767-ben a Festetics uradalomban két takács Radics Mátyás és Paulics Pál működött. 1772-ben Pintér János nevű mester költözött be, az akkor elkészült új cselédház egyik szobájába. Szerződése szerint minden - a jobbágyok által szolgáltatott un. úrbáriális - fonalat meg kellett szőnie.(3)

E XVIII. századi adat is példázza a kender- és lentermelés jelentőségét térségünkben. A jobbágyi szolgáltatásoknak része volt e termény, de a feldolgozásban való részvétel is. 1773-ban a kilencedképpen beérkezett kendert 36 csurgói, 11 szentkirályi, 18 nagy-

martoni jobbágy családtagjainak adták ki "gyaratni", később 16 szentai és 50 gyékényesi jobbágyak mérték ki fejenként 3, összesen 98 font fonni való kendert.(4)

Az 1828-as összeírás szerint a vizsgált területen már 15 takács dolgozott. Ebből Csurgón 6, Berzencén 2, Csökölyben 1, Nagyatádon 6. E területen a mesterek száma alacsonyabb volt a megye más területeihez viszonyítva, ami bizonyítja a paraszti szövés kultúra erőteljesebb meglétét. Ebben az időben, a Marcali járásban 47, a Kaposvári járásban 39, az Igal járásban pedig 32 takács tevékenykedett.(5)

Az 1869-es kereskedőket és iparosokat számba vevő összeírás Csurgón 10, Berzencén 3, Csökölyben 1, Nagyatádon 9, Iharosban 5, Mikében 2, Felső-Gyékényesen 1, Lábodon 1 takács működését jelzi.(6)

A takácsok jelenléte mellett, a vizsgált belső-somogyi falvak lakosságánál a paraszti szövés kultúra igen magas színvonalat ért el a XIX. század második felére. Az idetartozó települések közül különösen kiemelkedtek a Csurgó vidékiek (Berzence, Csurgónagymarton, Gyékényes, Inke, Somogyudvarhely), de nagyon szépen szőtt néhány asszony Somogyiszobon, Kisbajomban, Kutason és a hagyományőrzéséről híres Csökölyben is.

Bár kendert az egész megyében termeltek a parasztgazdaságok, de a jó minőségű len elsősorban a belső-somogyi falvak homokosabb földjét kedvelte. A csökölyiek élen jártak a len termelésben és mindig annyit vetettek, hogy cserélni is tudjanak más falvak lakóival. Így jutottak hozzá a zselici asszonyok is a finomabb vászon alapanyagához. A Csurgó környékiek a századfordulón lent csak annyit vetettek, mint egy szobabelső, az árpa, vagy a zab szélébe (Csurgó). Kendert sem vetettek főleg, csak a család éves szükségletének megfelelő mennyiséget. Voltak azonban olyan ügyes kezű asszonyok, akik a házi szükségén kívül eladásra is szőtték vásznat, amiről a korabeli leírások is megemlékeztek.(7) Ők a hozott fonalat szőtték meg rendelésre, de gyakran a magukéból is dolgoztak, amit vásáron értékesítettek. Már Baksay Sándor is írt a Csurgó vidéki és az attól délre eső területek kendertermesztéséről, ahol "az asszony rendelkezése alatt 1/4-2/4 hold kenderföld. Ennek termése bodzahajtásra megfonva (virágzik a bodza, nyikorog a rokka), Szent György napra megszöve. Szent Györgykor kiteszik a szövőszéket, s a mely háznál még ezután is csattog a vetélő, az a szomszédság nyelvére jut."(8)

A kendertermesztés emlékét a települések földrajzi nevei a mai napig őrzik. Csurgó, Szentá, Berzence, Csurgónagymarton, Porrog, Iharos, Somogybükkösd, Somogyudvarhely községek határneveiben a "kender-

föd" elnevezés épp úgy megvan, mint a kenderáztatóké. (9)

A faluhoz közeledő, jó minőségű földterületet kisebb parcellákra osztották, ahol minden családnak volt kb. 100-200 négyszögölnyi területe, amit kenderrel vetettek be. Amelyik évben nem volt szükségük az egész terület bevetésére, akkor egy részében krumplit vagy más veteményt termeltek. Csökölyben az 1920-as években egy 13 holdas gazda 60-70 kadrát földet vetett be lennel és kenderrel. (10)

Lábodon az emlékezet szerint a temetői dűlőben 150-300 kadrát földet mértek ki az egyes családoknak kenderföldnek. Itt még napjainkban is él az a szólás, hogy "úgy áll a szája, mint akinek nem jutott kenderföld." (11) Kutason a parasztok a Bikarét nevű dűlőt használták kenderföldnek, mely a községtől nyugatra, a házhelyek végében terült el. (12) Somogyiszobon, Alsókban és Csurgónagymartonban a "kenderföldnek" nevezett dűlőbe vetették a kendermagot, ami még a tagosítás előtti idők emlékét őrizte meg. A vetésre kerülő mag mennyisége mindig attól függött, hogy hányan vannak a családban, illetve mekkora a gazdaság. Amikor eladó sorban lévő lány is volt a család kötelékében, akkor többet kellett vetni, mert a család asszonyai már készítették a staffirungját.

Kender és lentermeléssel a cselédek a XX. század elején nem foglalkoztak. A ruhafélét vásáron vették, mert 2 koronáért bőségesen be tudtak vásárolni. (13) Vannak azonban adatok arra is, hogy az uraság a cselédei részére is vettetett kendert, amit aztán maguk dolgoztak fel. (14)

Csurgón, a környék nagygazdáinak a lentermelésére 1898-ban len gyárat alapítottak. A 160 munkást alkalmazó gyár len beváltással és len kikészítéssel foglalkozott az 1950-es évekig. (15)

A talaj előkészítése és a vetés

Kenderföldnek mindig a legjobb minőségű talajt választották. A humuszos, fekete földet szerette igazán ez az eperfafélék családjába tartozó, Közép Ázsiából származó növény, de a jól előkészített homokosban is megélt.

A talaj előkészítését ősszel trágyázással kezdték, majd mélyszántással folytatták. Csak apró, jó minőségű, érett, nem szalmás főleg marhatrágya volt alkalmas a kenderföld trágyázására. A tavasszal trágyázott talajba nem vetettek szívesen, mert a bolhák meglepték a növényt, ami ellen csak hamuval való megszórással tudtak védekezni. (16)

Tavasszal még egyszer szántották a területet, majd boronálták és hengerelték. Esetleg ha maradt még kisebb rög, azt a "kapa fokával eltörögettük, úgy, mint a veteményes földet" (Csurgó). A föld előkészítése fontos művelet volt, nagy gondot fordítottak rá, mert ettől is függött a rostonövény minősége.

A vetőmagot vászonzacskóban "kulában" tartották (Szentá) egész télen át a padláson gerendára akasztva és ebben vitték ki a földre is.

A vetéshez általában vetőabroszt használtak (Somogyiszob, 89. 2. 7.), amit a vető férfi vállán átvetve hátul megkötöttek. Az abrosz másik két csücskét bal kezében fogta és lépésről-lépésre haladva szórta el a magot.

"Isten nevében!" kezdte a vetést.

Kisteknőből is vetettek, ha csak kevés kellett. (17) Minél sűrűbbre szórták a magot, annál vékonyabb lett a növény szára, de vigyázni kellett, hogy túl sűrű se legyen, mert akkor nem nőtt meg a kellő magasságra. A megfelelő sűrűségű kendert a gaz nem verte fel. "A földet mindig kétször köllött megvetni, egyszer hosszába egyszer köröszembe, hogy egyenletös legyen". (18)

A mag csak májusban, a fagyokat követően került a földre. 100-150 négyszögöl bevetéséhez fél fölöntőnyi (10-12 liter, 7-8 kg) mag elegendő volt. (19) A kendert és a lent is vetés után belegereblyézték "összegereblyéztük" (Csurgó), hogy ezzel is védjék a madaraktól a kikelés idejéig.

A finom olajos magtól a madarakat madárijesztőkkel próbálták távol tartani. Erre a legalkalmasabb eszköz a kereplő volt, de némely gazda két karó közé kifejlesztett madzagra csengőt vagy valamilyen zörgős papírt is akasztott (20), mások csak színes rongydarabokat kötöttek rá (Szentá), hogy ezek mozgása védje meg a vetést.

A kender különösebb ápolást nem igényelt, a kártevők ellen nem kellett védeni, a termesztés népi megfigyelésen alapult.

A nyűvés "nyűjés"

A kender "maga-magát megmutatta, amikor már ki köllött nyűni" (Szentá).

Amikor a nyűvés ideje itt volt azt mondták egymásnak az asszonyok "Száll a szöszö komámasszony". Ez az időszak július végére, augusztus elejére esett. Előbb a szálakendert, a virágosat szedték ki, a magosat még hagyták, hogy a mag teljesen beérjen. A tövével együtt kihúzott kendercsomót a földhöz, vagy a kifelé fordított lábfej alsó részéhez ütögették, hogy a rátapadt föld lehulljon. (21) A kihúzott szárából "pusnikat", csomókat kötöttek a saját szálából, a rövidre nőtt "alja" kenderrel (Szentá), illetve Somogyiszobon a marokra szedett kenderből (5-6 marokból) kévét kötöttek az előre elkészített sáskötéllal. (22) Kutason a "két marokba beleférő" kendert kötötték össze a saját szálával középtájt, és azt kúpba állogatva (Csurgó) 5-6 napig száradni hagyták, hogy a levele "lamja"(Kutas) is lehulljon. Közben egyszer megforgatták. Száradás után kocsira rakták és elvitték a tóra áztatni. A szentáiak a "pusnikból" köteget, kévéket csináltak (10 csomót is egybekötöttek), majd sással és iszalaggal összeerősítették (Csurgó). Nagybajomban vesszőgúzsokat is készítettek gertyán-, bükk és mogyoróvesszőből, a kévék összekötéséhez. A kévékbe rendezett kendert áztatták el. (23)

A magos kendert csak 2-3 héttel később nyűtték ki, hogy a mag jól beérjen. Ennek a kisedése is úgy történt, mint a szálakenderé. Ennél azonban vigyázni

kellett, mert akkor nem lehetett nyüni, amikor erősen süttött a nap, mert a mag könnyen kipörgött. Ezért inkább borúsabb időt választottak, vagy csak késő délután fogtak hozzá. Összekötözve, egymáshoz támo-gatva szárították meg, majd a ponyvához veregetve, vagy bottal ütlegelve távolították el a magot. Ezután rostálták, majd szelelték. A padláson kiterítve még egy rövid ideig szárították, majd zacskóba téve a gerendá-ra akasztották. Így várta a következő évi vetést.

A kender áztatása

A kender áztatására természetes vizeket (bár ezt tiltották) és mesterségesen készített árkokat egyaránt használtak. A falvak határában lévő vizek közül néhány nagy szárazság idején kiszáradt, ezért előfordult, hogy az áztatnivalót a szomszédos falvakba kellett szállítani.

A kutasiak, ha nem volt elég víz az "Ökör-tóban", akkor "a kisbajomi "Liktóba" vitték a kenderüket eláztatni. (24) Korábban a kutasiak a "Berök-aljába" is áztattak, amely határrezs a falutól nyugatra, a Rinya patak mellett terült el. Itt ástak 100-120 cm mély gödröt és a Rinyából a vizet beleengedték. (25) Az alsókiak, ha nem volt elegendő víz az Istóban, akkor Berzencére jártak át. Gyékényesen "a pógárok a vázsonyi és a csurgói utcák kertje között lévő "Velöncében" áztattak. Itt 2-3 méter mély, 2,5 méter széles és 4 méter hosszú gödröt ástak kenderáztatás céljából. Ezekben felgyü a talajvíz. Ezek a gödrök a falusi gazdáké voltak, azokat nemzedékről nemzedékre egy-egy család használta. (26) A gyékényesiek közül csak a majoriak áztattak a Dráván, de ha valamelyik gazda átengedte az áztató gödröt, akkor azért szolgálatot várt el. Többnyire a krumpli kiasáshoz, a kukoricaszedéshez, vagy a szürethez hívták őket visszasegíteni.

A férfiak lovas kocsival, vagy tehénfogattal szállították el a kévébe rendezett kendert az áztató helyre. Kutason az áztatás munkálataiban a férfiak és a nők egyaránt részt vettek, de Somogyszobon, Gyékényesen, Szentán ez már jobbára csak a nők feladata volt. Csökölyben a nyűvés, az áztatás és a kivetés fontos munkának számított. A férfiak is aktív részesei voltak, mivel a fonal eladásából származó jövedelem jó hasznot hozott.

Az áztatáshoz használt szerszám a karó, a fejsze, a kapa, a sulyok, a nyomtatófa és a sásból vagy szalmából font kötél volt.

Mielőtt a tóba az asszonyok belementek volna, használt gatyát, nadrágot húztak magukra és azt a bokájuknál bekötötték. Lábukra rossz lábbeli került, hogy így védekezzenek a piócák ellen. A nagyobb lányok nem vettek részt szívesen ebben a munkában, mert féltek a vérszívó piócáktól és az ezzel járó kellemetlenségektől.

A gyékényesiek amikor a Dráván áztattak, először két karót vertek le a víz fenekére oda, ahol az a leglassabban mozgott és ezek közé fektették a kévét. Két sort raktak egymásra, majd a végébe ismét vertek le két karót és megismételték a műveletet. A kévét az

előre elkészített sás-, vagy szalmakötéllal egymáshoz kötötték. Kutason két kenderkévét átszúrtak egy-egy karóval, majd kendersizálból készített kötéllel még külön hozzáerősítették őket és ezeket a karókat verték le a tó fenekére 60-80 cm-re egymástól. Az így készített "hidon" keresztül rakták szorosan egymás mellé a kévét, a "babicákat". Két, három sort raktak egymásra, majd a tetejére szalmát és gatz tettek. A hegyibe pedig a tó vagy a folyó fenekéről kapával felmert sár került. (27) A somogyszobiak a felső kevesort két hosszú, keresztbe fektetett rúddal zárták, a rudakra pedig nehezekül "nyomatékfát", tuskót tettek. Iszappal, zsombékkal is megrakták, hogy jól lenyomódjanak a kévén és a víz ki ne fordítsa azokat. Mivel egy időben többen is áztattak, ezért ismertetőjelül kis színes rongydarabokat kötöttek a karókra.

Az áztatás ideje elsősorban az időjárás függvénye volt.

A len kevesebb időt vett igénybe, azt 3-4 napig, a virágos kendert egy hétig, a magos kendert két hétig is áztatni kellett. Négy, öt nap múltán "látószálat" vettek, amiből meg tudták állapítani, hogy mikor kell az áztatást befejezni.

Vigyázni kellett, hogy ne áztassák túl a kévét, mert akkor elrothadt a rostja és könnyen szakadt. (28) Arra is figyelni kellett, hogy korán se kerüljön ki a vízből, ezért "ha hajlékony volt a kendőrszál, még nem törött, akkor még élet vót benne, ezért tovább köllött áztatni" (Gyékényes).

A kihúzott szálat "meghajlítgatták, ha a rostok szétváltak, a pozdergyája kiugrott, akkor vót elég neki az áztatás". (29)

Mivel a magos kender áztatása már szeptemberre esett, gyakran megesett, hogy a hűvösre fordult idő miatt az áztató vize lehűlt, ilyenkor még négy hétig is eltarthatott az áztatás. A munkafolyamat azonos volt a szálakenderével.

A kender "kivetése"

A kender kiszedését több ember végezte. A munkát a nők irányították a férfiak általában besegítettek.

Ehhez is úgy öltöztek be, mint az áztatáshoz, mert most is bele kellett gázolni a gyakran derékig, vagy éppen mellig érő vízbe. A kivetéshez csáklját, kapcsot is használtak, amivel segítették partra húzni a kévét.

Először a nyomtatókul használt tuskót szedték le a kéverakás tetejéről, majd a sarat, a szalmát távolították el. A karók közül csak az egyiket szedték fel, hogy a másik még fogja a rakományt, és el ne ússzon a mélyebb víz felé (folyami áztatás). Az egymáshoz kötözött kévét megoldották, a kévét egyenként kézbe fogva húzták le róluk a leázott leveleket és az egyéb masszát. Két kézzel még dörzsöltették is - főleg a tövé-nél -, majd a fejük fölött jobbra- balra emelgetve a vízhez csapkodták, hogy minél jobban tisztuljon. (Kutas).

Gyékényesen a vízből kiszedett kévét szétszedték veretekre, és ezeket csapdosták a vízbe, hogy a

"fövenyt" kimossák belőle. Szentán ezt a műveletet kimosásnak nevezték.

A somogyszobiak, ha nem volt elég tiszta az áztató vize, akkor a kiszedett kévét - ahogy lecsurgott rólok a víz - mindjárt kocsira rakták és hazavitték. Otthon a kocsin lévő kendert kútvízzel leöntötték, hogy tiszta legyen.

A kender kivetése nehéz munka volt, sokszor órákig is eltartott. Az őszi áztatásnál, hogy a vízben lévők ne fázzanak pálinkát, vagy bort ittak. Erre az alkalomra az asszonyok mákos, diós vagy lekváros "kótt kalácsot" és perccet is sütöttek, de szalonnát, kolbászt, hagymát, kenyeret is vittek magukkal. (30)

A kimosott kévéről a vizet tövükre állítva, jól széjelhúzva csurgatták le, majd kocsira rakták és hazaszállították. Az udvaron, vagy a szűrűn felallogatva szárították.

A kévét a somogyszobiak szétszedték, a markok kötését felhúzták a tetejükre, a tüje részt pedig sátor-szerűen széthúzták a szárításhoz.

Reggel és este harmat nem érhetette az eláztatott kendert, és ha eső mutatkozott, akkor gyorsan összeszedték és a pajtába rakták. Harmatnak, esőnek csak akkor hagyták kint, ha az áztatás nem sikerült, hátha az még segít rajta. (31)

A szárítás időtartama is az időjárástól függött. Amikor még száraz, meleg nappalok voltak, akkor egy-két nap is elég volt (Nagybajom), de volt olyan is, amikor a kemencében kellett megszáritani. (32) "Addig kellett száradnia amíg pozderyává nem száradt, míg olyan nem vót a pozderya, mint a puskapor." (Szenta)

Száradás után a gyékényesiek a vereteket ismét kévébe kötötték, ha hosszú volt a szála akkor két helyen is, hogy ne "hajujjon széle, ne kuszálóggyon".

A magos kender szárítása már nehezebb volt az időjárás miatt, mert októberben a nap már nem sütött elég erősen. Az asszonyok a kévét mindig vitték a napra, "mindig hurcunyi köllött, hogy minél gyorsabban száradjon" (Szenta).

A megszáritott rostnövényt száraz helyen a pajtában, esetleg faház, disznóól padlásán tartották, hogy meg ne ázzon, de levegőzzön, és könnyen elérhető legyen, ha vágásra kerül a sor. (Gyékényes)

A kender vágása, "tilolása"

E munkafázistól kezdve a kender feldolgozása már kizárólagosan a nők feladata volt. Vágás előtt a kendert még egyszer jól átsüttették a nappal, "mert a szárazabb pozderya könnyebben kiugrik a rostok közül" (Gyékényes). A törés hagyományos eszköze a kendervágó és a tiló volt, melyekből még napjainkban is találunk néhány példányt a pajtákbán. A Csurgói Városi Múzeum és a Rippl-Rónai Múzeum gyűjteményében is vannak kenderfeldolgozással kapcsolatos szerszámok, melyeket a mellékletben ismertetünk. A kendervágó és a tiló is sima élű volt, a fogazott változatot e vidéken nem ismerték.

1. ábra: A kender válogatása vágáshoz, Pogányszentpéter (fotó: Rippl-Rónai Múzeum fotótára)

A kendervágót kemény tölgy-, vagy bükkfából házilag, vagy jobb faragó emberrel, esetleg bognárral készítették.

A nagybajomiak a lukafaiaktól vásárolták a vágót. Az általuk készített típus általános volt, de a négy lábon álló változatot is használták. A munka megkezdése előtt az asszonyok mindig ellenőrizték, hogy nem lazult-e ki a szerkezet valamelyik darabja, mert azt a család egyik férfi tagjával megjavították. A vágó kb. 70-80 cm magas, 100-120 cm hosszú, két szögletesre faragott talphoz csapolt, lábon álló szerkezet volt. A kendervágó levele egy kivájt gerenda részben mozgott, amely a közé fogott kenderszál összetörését és a pozdorja kihullását eredményezte.

Gyékényesen a vágás megkezdése előtt, ha hosszú, erős volt a kender, akkor a gyökere fölött 4-5 cm-re levágták fejszével a szárrészt, így könnyebben tudtak vele dolgozni. Az udvaron felállított vágón a marokra fogott "egy marék" kb. 20-25 szál, jól megszáradt kendert a "tüje" felőli részen kezdték el törni. Amikor a vágó levele alatt már jól csúsztak a rostszalak, akkor megfordították, és a szalás végét a kézfejre tekerve kezdték a "högye" felőli részt is törni. A marokra fogott mennyiséget elkészülte után, abrosszal leterített kosárba tették kereszt alakban, hogy össze ne keveredjenek a szalak. (33) Amikor több asszony vágta a kendert,

2. ábra: A kender tilolása
(fotó: Rippl-Rónai Múzeum fotótára)

akkor nem kosárba rakták, hanem a napra kitett rúdra egymás mellé, hogy tilolás előtt a nap még egyszer jól átsüsse a szálakat.

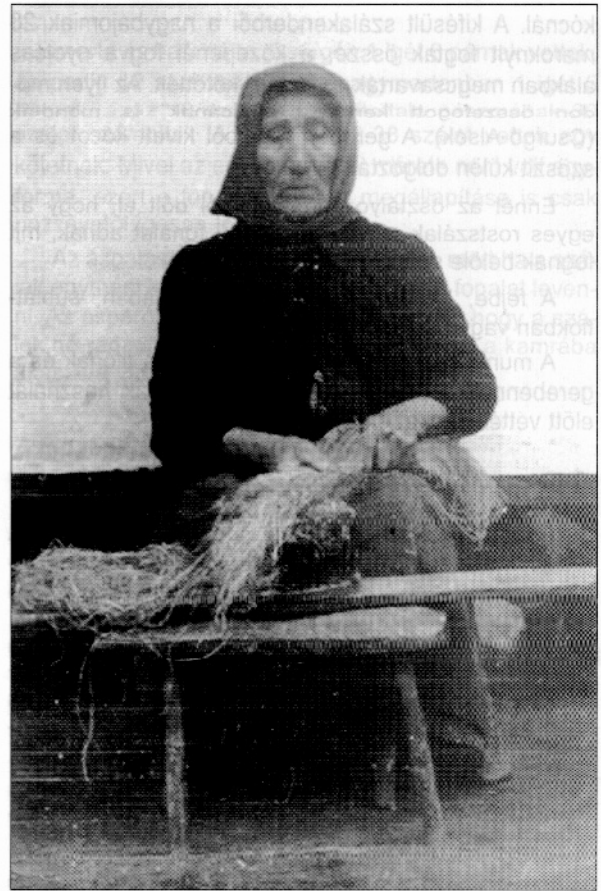
A tilolás már könnyebben ment, mert az egyre jobban tisztuló rostszál finomabb mozdulatokat követelt. A bal kézbe fogott és a kézfejre tekert csomót, a jobb kézzel emelgetett tiló nyelv alá dugták és az a pofák (levele) közé szorítva még az apróbb pozdorját is eltávolította a növény száráról.

Mikor már annyira finomodtak a rostszálak, hogy könnyedén lehetett a tiló levele között áthúzni, akkor 2-3 csomót is összefogtak és így tisztították készre. Akkor végeztek a munkával, amikor már nem hullott a kirázott kenderszálból a pozdorja.

Volt olyan szegény asszony Csurgónagymartonban, aki szapszámba járt kendert vágni és tilolni, hogy fizetségül, a tiló alatt maradt szálát összeszedje és feldolgozza magának.(34)

A gerebenezés

A megtilolt rostnövény szálait a gerebelen tovább finomították. Ezzel a munkafázissal osztályozták a szálakat, ez volt a rostkikészítés utolsó fázisa. Vidékünkön a szegrózsás rostfésűvel az ún. gerebennel választották szét a finomabb szálakat a durvábbaktól. A kender

3. ábra: A kender gerebenezése
(fotó: Rippl-Rónai Múzeum fotótára)

vastagabb, durvább szála a szögek között maradt, csupán az egyenletes finomságú szálakat fogta a gerebenező asszony a markában. A gerebent kb. 100-120 cm hosszú, 25-30 cm széles, 2-3 cm vastag keményfa pallóbol készítették. A közepébe kör alakban kovácsolt vasszögeket erősítettek és azokat még vaspánttal összefogatták. Ezt a munkaeszközt is többnyire helyben készítették, a fa részét bármelyik gazda meg tudta csinálni, csak a fogazatot készítették kováccsal. A gerebnek között eltérés csupán a fa rész díszítettsége, illetve a két végén kivájt fogók, és a végek szögletes vagy lekerekített formájában mutatkozott.

Az eszköz használata többféle módon történt. A kutasiak a gerebent két faszékre kötözték, és ezen húzták végig a marokra fogott kendert. A gyékényesi asszonyok kis székre ültek, a gereben végét a lábukkal a földre szorították úgy, hogy a lábukat beledugták a fogó részbe, a másik végét a jobb combjukra fektették, azt a jobb karjukkal leszorították és így fésülték a kendert.

Gerebenezéskor egy maroknyi kitilolt kendert fogtak a jobb kezükbe úgy, hogy egy kissé a kézfejre tekerték. A szegrózsákra dobva húzták végig a fogak között. Először a "högyi kóc", majd fordítva egyet a csomón a tüje kóc" jött ki. A kifésült szálakender után maradt még a "szöszi", ami már sokkal finomabb volt a

kócnál. A kifésült szálakenderből a nagybajomiak 28 maroknyit fogtak össze, a közepénél fogva nyolcas alakban megcsavarták és "fejbe" kötötték. Az ilyen módon összefogott kendert "babicának" is mondták (Csurgó-Alsók). A gereben fogaiból kivett kócot és a szőszit külön dolgozták fel.

Ennél az osztályozó műveletnél dőlt el, hogy az egyes rostszálak milyen minőségű fonalat adnak, mit fognak belőle szőni.

A fejbe, babába kötött kendert ládában, sublatfiókban vagy padláson tárolták fonásig.

A munkaeszközök közül a vágónak, a tilónak és a gerebennek a pajtában volt a helye, csak használat előtt vették azokat elő.

A fonás

A fonás eszközeke ezen a vidéken a rokka volt. A rokkákat esztergályosok készítették, akiktől vásáron lehetett beszerezni. A csurgói, a nagykanizsai, de még a berzencei vásárokon is megfordultak a rokkakészítők. Ismert mester volt Csurgón a XX. század elején a Novák nevezetű, tőle szívesen vásároltak az asszonyok az októberi vásáron. Voltak azonban olyan ügyes kezű férfiak, akik maguk is el tudták készíteni kedvesüknek a fonáshoz szükséges rokkafát. (Az R.R.M. néprajzi gyűjteményében a 67. 12. 6. leltári számú, Somogyszobról származó darabot is Kutason készítette egy parasztember.)

4. ábra: Fonás, Csököly
(fotó: Néprajzi Múzeum fotótára)

A legelterjedtebb forma az un. kecskerokka volt, de a múzeumi gyűjtemények cseh és magyar típust is őriznek. Malonyay Dezső a rokka típusokat fotó segítségével már szemléletesen bemutatta, ezért ezek leírásától eltekintünk. (35)

Kézi orsóval történő fonásra csak Csurgóról van adatunk. Egy 1945 után Jugoszláviából áttelepült magyar asszony, Bene Istvánné (1972-ben 80 év körüli volt) sokszor még az utcára kiülve is font vele. A rokkafát egy rövidebb 60-80 cm-es bot helyettesítette, amit a bal karjával az oldalához szorított. Erre a botra volt felkötve a kóc, melyet az ujjával húzott le és igazított. A jobb kezének ujjával forgatta az orsót és egyengette rá a fonalat. Ez az orsó eltért a rokkák orsójától, kb. 20 cm hosszú, felső vége kihegyezett formában végződött, amit az ujjakkal lehetett pörgetni. Az orsó lefelé szélesedett, az alján kb. 5 cm átmérőjű korong védte a fonalat a lecsúszástól. (36)

A rokkán történő fonást az asszonyok többnyire otthon végezték. Somogyszobon, Kutason a szomszédok szívesen összejöttek- gyakran 6-8 asszony is-, hogy munkaközben beszélgetéssel jobban mulassák az időt. Gyakran a férfiak is elkísérték őket, hogy részt vehessenek a beszélgetésben, vagy férfitársaikkal kártyázzanak.

A fonáshoz az asszonyok november, december táján fogtak hozzá, de volt, ahol csak karácsonyt követően.

A lányok 10-12 éves korukban kezdtek el fenni, a férjhez menés idejére minden lánynak ismerni kellett ezt a munkát is. A családoknál több rokka is volt, amikor pedig új asszony került a házhoz, annak a következő télen vásároltak egy újat. (37) Az asszonyok gyakran már reggel 4-5 órakor is hozzáfogtak a fonáshoz, a napi teendőjük előtt, de sok helyen még este 10 órakor is pörgött az orsó. Napközben is, amikor más tennivalójuk nem akadt, leültek fenni, hogy haladjanak a munkával.

A fonáshoz használt rokkafára (legyen az a rokkához épített vagy különálló), általában egy kenderfejnek (25 marok) a felét (12-13 marok) kötötték fel. Ezt fonták le 4-5 szálat véve egy fonalvastagsághoz. Ebből a fonalmennyiségből 6 orsóval lett. (38)

Fonás közben az ujjakkal a fonalat vizezni kellett, ezért a rokkapálcára kötöttek egy kispohár vizet, amibe gyakran belemártották az ujjuk hegyét. Voltak olyanok is, akik nyállal nedvesítették, így adagolták a rokkafára kötött szálakat a pödréshez. A kerek rokkán úgy fontak, hogy jobb lábbal hajtották a lábítót, bal kézzel szedték a rokkafára felkötött kenderszálat, a jobb kezükkel pedig a pödrést irányították. Amikor a lányok még csak tanulták a fonást, akkor a kócból kaptak, hogy azon sajátítsák el a fogásokat.

Fonóba csak Berzencén jártak, ennek emléke még ma is elevenen él az idősebb asszonyok emlékezetében.

Csányi Pálék házánál jöttek össze a leggyakrabban. Este hét óra körül, amikor már mindenki otthon befejezte a munkáját, indultak csak el a fonóba. A

lányok férjhez menetelükig jártak oda, de az idősebb asszonyok is elmentek. Sokszor még tizenötön is voltak a szobában. A lányokat a fiúk is meglátogatták. bekéretőztek a fonóba, hogy munkaközben elszórakoztassák őket.

A gazdaasszony, Csányi Pálné (Margit néni) kedden és csütörtökön általában főtt kukoricával kínálta a lányokat és legényeket. Amikor pedig a fonást már megunták, játszottak egyet, vagy Pali bácsi citerajátékára táncoltak.

A játékok közül szívesen emlékeznek vissza a "bobancára", a "csen- csen gyűrűre" és a "zálogosdira". Az idős asszonyok meséjét is szerették hallgatni, melyek a régi idők fonóiról és a kísértetekről szóltak. Éjfélkor mentek haza.

A fonóba járásnak a háború vetett véget. Utána már Berzenőn is kevesen vettek kendert, így a szokás is megszűnt.

A fonós legények a lányokat meg szokták ajándékozni. Vásárok alkalmával (húsvét előtti hétfő, Antal napi, Lőrinc napi, és a karácsony előtti hétfő) gyertyát, kispoharat vettek, a fiúk pedig viszonzásképp mátkázó vasárnap színesre festett tojást (4-6 db), narancsot kaptak zsebkendőbe kötve.

A lányok vásárnaponként és mátkázó vasárnap, vacsorával is megkínálták a fiúkat. Kozma Ferencné szüleinél volt a főzés. Ilyenkor tyúklevest készítettek, a főtt csirkét megpirították, hozzá fokhagyma és paradicsommártást kínáltak. A disznóhúst kirántották, és tört krumplit készítettek hozzá. Fánkot és haltésztát is sütöttek.

Húshagyókor még reggeli is volt, erre az alkalomra kocsonyát főztek.

Az áspálás "motollálás"

Amikor az orsók megteltek, kezdődhetett az áspálás. Eszköze az áspafa volt, melyet minden gazda saját kezűleg el tudott készíteni. Puhafából készült kb. 90-110 cm hosszú rúdnak a két végére, egymásra merőlegesen egy-egy kb. 25-30 cm hosszú lécet csapoltak vagy szegeztek.

A léc két vége kissé bemélyített volt, hogy a fonal ne csússzon le róla.

Az áspafát általában 4 rőfökre készítettek, ezzel mérték meg a szövéshez szükséges fonál mennyiségét is.

Az orsóról úgy tekinték le a fonalat, hogy az asztalra tették az áspafát, és oda vissza hajtották rá a fonalat, a kisebbet kézbe vették, és úgy egyengették, mint ha a karjukra tekerték volna a szálát. Minden orsó fonal végét elkötötték, hogy a szálak össze ne keveredjenek. Két - három orsóval is feláspáltak egyszerre.

Az áspálásnál használt "ige" egységet az öregsülők használták, de csak néhányan vették át. Szentán az egyik adatközlő (ö.zv. Katona Jánosné) ezt a kifejezést maradinak tartotta, ezért ő már nem használta. Csurgón Fehér Ferencné az "ige" és a "pászma" kifejezést

is ismerte és használta. Csurgón 1 igét 6 párnak vettek, az pedig 12 szál volt. Csurgónagymartonban 1 igét 5 párnak, azaz 10 szálnak számítottak, pászmanak 30 szálat számoltak. A kutasiak 32-38 szálat vettek egy kötetnek. Mivel az egyes áspafák mérete nem volt egyforma, ezért a fonalmennyiség megállapítása is csak hozzávetőlegesen történt.

Az áspálásnál nagyon kellett figyelni, mert ha a szálak egymást keresztezték, nem lehetett a fonalat levenni. Az áspáról levett fonalat jól megrázták, hogy a szálak ne ragadjanak össze. A motringolt fonál a kamrába akasztva várta a párolást, a mosást.

A fonál párolása, mosása

A feláspált fonalat még fehéríteni kellett, hogy aztán a szövésre készen álljon. A pároláshoz párlósajtárt használtak. Ez általában 75-80 cm magas, kb. 80 cm átmérőjű, keményfából faragott, dongákból összeállított, abronccsal összefogott kádármunka volt. Az egyik fenékeszkát kifűrték és abba fadugót tettek, ami az elhasznált víz leeresztésére szolgált.

A párlósajtárhoz a férfiak házilag tartót is készítettek, ami kb. 30 cm magas, három lábon álló, V alakban összeállított állvány volt. A sajtárt a konyhában állították fel, mert mindig újra kellett melegíteni a fonalról leengedett lúgos vizet. A pároláshoz szükséges fahamut (akácfa hamuja) hosszabb időn át gyűjtötték teknőkben, fazekakban.(39) A hamut megrostálták (Szenta), megszitálták (Kutas), hogy tisztán kerüljön a sajtárba.

Somogyiszobon a fonal nyálát úgy vették el, hogy az összegyűjtött fahamut leforrázták egy hosszú teknőben, majd ebben a fonalat meghúzogatták, megmártogatták. Ebből kivéve a trágyadombba elásták. Egy nagyobb lyukat ástak a ganéjba, majd kibélelték vastagon szalmával, és ide helyezték a hamus, lúgos fonalat. Meleg trágyával letakarták és egy nap, egy éjjel állni hagyták. A kiszedett fonalat az árokra vitték kimosni. A kimosott fonalat megszárogatták, és a kamrába tették. Télen csak a fonál nyálát vették el, a párolást tavasszal végezték.(40)

Kutason is a nagyteknőbe tett hamut forrázták le, és ebben forgatták meg a fonalat, hogy a nyálát elvegyék. Ezután tették a párlósajtárba, ahova rétegenként helyezték be a fonalat és a hamut, majd forró vízzel leöntötték úgy, hogy a fonalat ellepje. A kádrol háromszor is leengedték a lúgos vizet, hogy aztán felmelegítve újra ráöntésék. A somogyiszobaiak a fonalat tavasszal a ruhákkal együtt párolták. A ruhák közé helyezték a fonalat, majd a tetejét egy rosszabb abrosszal leterítették. Erre szitálták a fahamut, majd ezt öntözték forró vízzel. A kihűlt lúgot mosófazékban fölfogták, majd újra forralták. Szentán hitvány abrossz tettek a sajtárba és arra helyezték a fonalat. A párolás két napig is eltartott és közben legalább tízszer, tizenötöszer is megismételték a forrázást, majd állni hagyták a fonalat.

Berzencén a fonalat előbb "megkotyúták". "Az összegyűjtött hamut cserépfazékba tettük és leforráztuk. Ebbe belemártogattuk a fonalat. Amikor végeztünk,

akkor az egészet beletettük egy nagy méretű cserép tepsibe, amit a fazekasoktól erre a célra vásároltunk és meg luggal megöntözve, torro kemencébe raktuk. Ott jól megdagadt a fonal, a hamu kiszedte a zöldjít. Utána pállósajtárba raktuk párúnyit.

A lúgot folyón, patakon és árkon mosták ki a fonálból. Erre január, február folyamán került sor, amikor még nagyon hideg, gyakran jeges volt a víz.

A sajtárakból kiszedett fonalat nagyteknőbe tették, és azt kocsival szállították a mosóhelyre.

A kutasiaiak 4m hosszú, 35-40 cm széles mosódeszkát, sulykot, bográcsot, vödört, bádogpoharat, fejszét és aprófát vittek magukkal. A bográcsban a férfiak vizet melegítettek és azt öntözték az asszonyok lábára, ha már nagyon fártak. A férfiak cseránkansóiban mánbort is forraltak, amit mézzel édesítettek és ittak az asszonyokkal együtt. Az asszonyok mezítláb álltak bele a vízbe, a mosódeszkán sulyokkal jó erősen verték a vizes fonalat, gyakran még meg is taposták, hogy minél jobban fehéredjen.

Ahol közel volt a házhoz az árok (Szenta), ott az asszonyok maguk vitték le a teknőben a fonalat és mosták tisztára mosófa és deszka segítségével. Mivel elég hosszú ideig tartott a mosás, ezért ide is vittek egy vödör melegvizet, hogy néha megmártsák benne a lábukat, vagy a fonatra öntsenek, amikor tapossák. A hideg vízben történő mosás az asszonyok emlékezetében még ma is elevenen él. Többen megbetegedtek, mégis minden évben ugyanúgy tették a dolgukat, mint azelőtt, mert ez is része volt a paraszti élet rendjének.

Amikor a kimosott fonalat hazavitték, jól kirázták, majd kerítésre vagy kötélre teregetve megszáritották.

A gombolyítás

A jól kimosott fonalat lehetett gombolyítani. A padláson tárolt gombolyítót a konyhában vagy a szobában állították fel. Két féle gombolyítót ismertek az un. keresztfásat és az álló helyzetű hengeres változatot. (41) Mind a két fajtából volt nagyobb és kisebb méretű is. A nagyobb a házi fonál, a kisebb a "bóti" fonal gombolyítására szolgált. Az álló helyzetű gombolyítók ezen a vidéken a múlt század végétől terjedtek el, addig a keresztfás (szárnyas) típus volt általános.

Ennek a három lábon álló típusnak propellerszerű "levelei" voltak, amit az "accának" nevezett botocskára helyeztek. Az "accát", a tartó közepébe fűrt lyukba az un. "tűdökébe" állították, ami a két levél szabad forgását biztosította. A levelek végén fűrt három lyuk a "kacacs" tartására szolgált. A "kacacs" elhelyezése a motringolt fonál feszítávolságától függött (Nagybajom).

A talpakon álló, két hengeres gombolyítón a hengerfa, vagy vasszegekkel voltak a keret közé behelyezve. A vázon több lyukat fűrtak, hogy a hengereket a fonal feszítávolságának megfelelően tudják beállítani. A kisebb méretű, álló helyzetű, két hengeres gombolyítók aljára házilag készítettek kis faládikót, ebben tartották a különböző színű fonalakkal feltekert csévéket és az üreket is. (Csurgó)

A gombolyítóra feltett fonálból annyi gombolyagot "gombócsot" tekertek (Szenta, Csurgó), ahány orsóval volt egy motringban.

A csurgóiak elmondása szerint a "bóti" fonalat az 1850-60-as évektől kezdték el használni. Először csak a szövött anyag egyik szálaként, majd az 1880-as évektől már szívesebben szőttek tiszta pamuttal. Előbb csak a módosabbak engedték ezt meg maguknak, majd a szegényebbek is áldoztak rá.

A századfordulóra, az ünnepi alkalomra szőtt darabok többsége vett fonálból, tiszta pamutból készült, de a szövésből a saját termelésű rosnövényt azért soha sem szorította ki teljesen.

A kenderfonal felvetése

A magyar nyelvterületen használatos vetőfák között nincs alapvető különbség. Térségünkben is a kétszárnyú típus volt általános, mely keményfából készült kb. 190-195 cm magas tengelyhez csatlakozott a két kb. 170-175 cm magas és 120-125 cm széles keret.

A vetőfa "forgó" rúdját a szoba mestergerendájához fogatták bőrpánttal, a rúd alja pedig többnyire akácfából fűrészelt kis talpfában forgott. A keretre alul és felül egy léc volt erősítve, melyből 2 db 10-12 cm hosszú ujjnyi vastagságú facsap állt ki. Ezek a fonal levételében segítettek, de itt kezdődött a felvetés művelete is. A vetőfán az asszonyok újra megolvasták a fonalat. A gombolyagban álló fonalat a csapokhoz rögzítették, majd onnan 3 szálával 10-ig olvastak egy pászmát. Amikor 8 pászma volt, akkor ki telt egy 8-as bordába való vászonhoz a fonal, amit aztán feltekertek a szövőszék durungjára (Nagybajom). A vetőfára 30-40 rőföt hajtottak föl. Őt rőfönként a fonalat megkormozták, hogy el ne tévesszék, milyen hosszú lesz a vászon (Kutas).

A csurgónagymartoniak a fonalat úgy számolták, hogy 3 szál egy ige, 10 ige az 30 szál, az pedig 1 pászma. A leggyakrabban használt borda méret a 12-es, 13-as és 14-es volt, de használtak 8-asat is. A forgóról leszedett, láncba kötött fonalat a szövőszékre helyezték.

A szövőszék "szűjőfa", a szövés "szűjés"

A kenderfeldolgozás utolsó fázisa a fonal megszővése volt. Belső-Somogy magyar lakta falvaiban, a paraszti háztartásokban használt szövőszékek hossza általában 160-165 cm, szélessége 150-155 cm volt. (76. 30. 71. 1-16. Rinyakovácsi). Fő alkatrészei a nagyfa, a mellfa, a keresztfa, a dorong, a nyomító, a bordahéjfa, a csikaté, a deszka, a feszítőfa, a csínpálca, a feszítőkerék és a lábítók voltak, melyek elnevezésében nagyobb eltérések nem mutatkoztak.

A vetőfáról "leszödogetett" fonalat segítséggel "húzták fő a szűjőfára". Ahogy a fonalat tekerték fel a durungra, minden tekerésnél egy vesszőt "csínpalcát", de kórónak is nevezték - helyeztek közéje, hogy a fonal minél feszesebb legyen. Amikor nyüstbe fűzték a fonalat, tettek közéje két palcát, hogy a keresztje meglegyen. Ezt követően fűzték a szálakat a bordába. Mielőtt ezt a műveletet megkezdték volna a fonalat kis

csomókba kötötték a borda mögött és pontosan, a szálak sorrendjét nem tévesztve, kezdték a munkát (Csurgónagymarton).

Csökölyben úgy történt a fonalterelés a durungra, hogy a kerítésen kívül a gyalogjárón a "szűőfát" összeállították, s a fonalat kihúzza tekerték fel. Kutason is több asszony segédkezett ebben a munkában. Voltak olyanok, akik nagyon értették "a fonalat feltenni", mindig azokat hívták meg.

A szövéshez használt bordákat általában vásáron vették olyan specialistáktól, akik ezek készítésével foglalkoztak. Többnyire Gyöngyös -melléki bordások járták a vásárokat és a falvakat, akiket csak melléki bordásoknak hívtak. (42) A nyüstit az asszonyok házilag kötötték, ehhez többen is értettek. Aki nyüstkötéssel foglalkozott, azt nyüstkötő asszonynak is nevezték.

A nyüst "szömibe" a csökölyiek 2 szálával fogták be a fonalat úgy, hogy az egyik asszony adogatta, a másik pedig áthúzta a kezével. A borda fogai közé már csak késhegy segítségével tudták a szálakat behúzni.

A szövőszék összeállítása gondos és pontos munkát igényelt. Fontos volt, hogy szilárd talapzaton álljon, a vászontekerő rudak pedig párhuzamosak legyenek. A lábítókat úgy állították be, hogy az egyik, az egyik nyüst közepére kerüljön, a másik pedig, a másik nyüst közepével álljon egy szintben. Az egyik lábító lenyomásával az egyik nyüst felfelé mozdult el, a másik a helyén maradt, az így szétnyílt fonálszálak között tudták a vetélt át dobálni, amibe a keresztzál volt feltekerve. A lábító felváltott mozgatásával a vetelő jobbról, illetve balról történő át dobálásával és a borda ráhúzásával szőtték az egyszerűbb, ún. síkfejtős vásznakat.

A szövőszéket télen állították fel a férfiak segítségével a szobában és volt olyan hely, ahol még nyáron is állt (Szenta). Csurgónagymartonban Kovács Józsefék házánál az 1930-as években, minden januárban három szövőszéket állítottak össze. Az egyik a nagymama, Kovács Józsefné (Nagy Katalin), a másikon Kovács Józsefné (Kovács Erzsébet), a harmadikon pedig Kovács Józsefné (Peterdi Erzsébet) szőtt. Mindig januárban álltak neki szőni, de márciusban már be kellett fejezni, mert a tavaszi munkák megkezdődtek. "Mikor kigyűtt a jó idő, már nem vót szűőfa."

A szövéshez a parasztasszonyok többféle minőségű fonalat használtak. A házilag elállítottak közül a lenből és a szálakenderből nyert fonal számított a legfinomabbnak, amiből törölközőket, abroszokat, vékaruhákat stb. szőtték. A kócból készült fonalat főleg csalánzsákok, szalmazsákok, ponyvák, vetőabroszok, stb. szövéséhez használták. A tiszta pamutból történő szövést Belső-Somogyban az 1920-as évekig inkább csak a módosabb családok engedhették meg maguknak, a szegényebbek - a 10 hold alattiak - csupán a halottas garnitúrákhoz és a díszesebb szőttesekhez használták (Csurgónagymarton).

A Csurgó környéki falvakban az 1930-as évektől alkalmazzák a színes gyöngyfonalat is felszedéses minták készítéséhez.

5. ábra: Szövő asszony, Csurgónagymarton
(fotó: Néprajzi Múzeum fototára)

Bár Belső-Somogy református falvaiban az asszonyok nagy része értett a szövéshez, mégis a díszesebb darabokat úgy szövették meg ügyesebb kezű asszonyokkal. Csurgónagymartonban Tóth Jánosné és Cserti Jánosné voltak azok, akik megrendelésre hozott anyagból is szőtték. Kovács Jánosné (szül. Kovács Erzsébet) édesanyja is megfogadta 1938-39-ben Tóth Jánosné, hogy lánya stafírunját segítse neki leszőni. A faluban többen is szövettek vele, az ún. pántlikás textileket nagyon szépen készítette.

Alsókban a századfordulón Füstös Istvánné volt ilyen jó hírű készítő, de Kiss Józsefné (szül. Füstös Erzsébet) is nagyon szép felszedéses mintákat ismert. Gyakran szövettek vele stafírungra. Lánya Fehér Ferencné (szül. Kis Erzsébet) gyakran rajzolt apró kockáspapírra mintákat, amit édesanyja szőtt meg.

A leggyakrabban szőtt minták a csillagosak, a rózsásak, a gyurgyinásak, a hajlós rózsásak és a madarasak voltak.

Somogyszobon is számon tartottak olyan ügyes kezű asszonyt, akihez lehetett fonalat vinni szövésre. Más falvakból, pl. Szentárol is eljárak Szobra Jekisa Jánosnéhoz (szül. Pálfi Júlia), hogy az ünnepi alkalmakra szánt darabokat vele szövessék meg.

Csökölyben Kiss Mihályné (szül. Csordás Zsófi, 1886) rendelkezésére szőtt megrendelőre. Kápolcra is szállított a Tolnai nagykereskedőnek évente kb. ezer rőf vásznot. A faluban többen voltak olyan asszonyok, akik ennek a kereskedőnek dolgoztak.

Malonyaynak már a századfordulón feltűnt, hogy e térségben, ahol igen jelentős a paraszti szövés, mégsem található régi szőtteseket. Ennek okát a temetkezési szokásokra vezette vissza. "A halottal ugyanis velemetették fehérneműjét mind, ládástul. Ha fiatal lány meghalt, tulipános ládáját az egész kelengyével együtt a ládába helyezték el s ládát a halottal együtt mindenütt eltemették. Így kerültek a díszes és értékes szőttesek a föld alá."(43)

Talán ennek is betudható, hogy e területen nekünk sem sikerült 1880-1890-nél régebbi darabot találnunk. A századfordulótól kezdődően azonban több háztartásban is maradtak fenn szép számmal vászonneműk, melyek sorsa a háborút követően eltérő módon alakult.

Egy 14 holdas gazda lánya Szalai Józsefné (szül. Pecséthy Erzsébet, 1924) Álsókban 40 db lepedőt, 30 db abroszt, 20 törölközőt kapott a stafírunkjába, amit aztán szép lassan - az 1960-as 70-es években - a kánizsai piacon eladogatott, mert hét gyereke volt és kellett a pénz.

Varga Istvánné (szül. Gonosza Erzsébet, 1924.) porrogi lány volt. Lánykorában még Porrogon minden háznál szőttek. Ő már 14 évesen szőtt, "mintázott". Az apjának 16 hold földje volt, jó módban éltek. Porrogon először az ő stafírunkjába került paplan, amikor férjhez ment, de még szőttesek is szép számmal voltak benne. Pontosan már nem tudta, hogy hány darab, csupán arra emlékezett, hogy szakasztó ruhából és kosárruhából összesen 100 darabot kapott. Ezeket aztán szép lassan eladogatotta, a maradékot pedig a gyerekei között szétosztotta.

Gyűjtésünk során Csurgónagymartonban és Szentán megpróbáltam felmérni, hogy az egyes háztartásokban mennyi szőttes maradt fenn napjainkig. Csurgónagymartonban két családnál Kokas Sándoréknél és özv. Kovács Jánosnénál végeztünk teljes körű felmérést. Szentán Laki Józsefné tulajdonában megmaradt szőtteseket vettük számba. Ezeket a mintavételszerű felméréseket azért végeztük Csurgónagymartonban - az említett két háztartásban -, mert a falu asszonyainak ismeretei szerint itt maradt meg a legtöbb szőttes. Szentán pedig azért választottuk Laki Józsefnét, mert az adatközlő törzsgyökerezés és a családtagok nem hordták szét az egyes darabokat. A felmérés eredménye csupán reprezentatív értékű, de jól példázza azt, hogy a közel ötven éve megszűnt, egykor oly jelentőséggel bíró, a parasztasszonyok munkarendjében kiemelt helyet betöltő munka eredményéből mi maradt meg napjainkig.

Csurgónagymartonban a Kokas család volt az egyetlen, ahol a szőtteseket több generáción át őrizték és nem adták el belőle, hogy a család átmeneti pénzihiányát enyhítsék, azonkívül használták is őket rendeleteknek megfelelően.

Nagyobb mennyiségű textil elvitele a háztól szoba sem került, mert a fiatalok már nem tartották rá igényt.

Kokas Sándorné (szül. Kovács Katalin, 1943. ref. vallású) tulajdonában volt 1995-ben :

- 2 db halottas lepedő
- 1 db halottas tükörtakaró
- 44 db abrosz
- 18 db törölköző
- 19 db vékaruha
- 7 db kosárruha
- 20 db szakasztó ruha
- 15 m türetvászon

Kovács Jánosné (szül. Kovács Erzsébet 1924. ev. vallású) tulajdonában megmaradt:

- 25 db abrosz
- 18 db vékaruha
- 4 db törölköző
- 1 db halottas lepedő
- 3 m vászon

Szentán Laki Józsefné (szül. Bencsik Anna, 1911. rom. kat.vallású) tulajdonában megmaradt szőttesek

- 1 db díszkendő
- 11 db szakasztó ruha
- 5 db abrosz
- 1 db halottas lepedő
- 1 db lepedő
- 2 db törölköző

Ezt a felmérést lehetett volna folytatni, de úgy gondoljuk elégségesek a fenti adatok ahhoz, hogy érzékeljünk azt, hogy az idősebb generáció, akik még gyerekként részt vettek, vagy csak éppen ellesték a szőttesek előállításának műveleteit, igyekeztek megőrizni az elődök hagyatékát oly módon, hogy egyben használóik is voltak azoknak.

A textilek használaton kívülre kerülését segítette a hagyományos paraszti élet rendjében bekövetkezett változás, a szokások lassú átalakulása és megszűnése is.

A rendelkezésünkre álló adatok szerint a vizsgált területen 1982-ben Csökölyben Illés Mihály szőtt utólagja a lánya lakodalmára 6 db paraszthímes abroszt, hogy egyforma abrosszal terítsenek a 200 vendégnek. A szövéshez lenfonalat, szövőfonalat és piros pamutot használt. Illés Mihály korábban is szőtt főleg lepedőket, halála előtti évben (1990-ben) rongyszőnyegeket készített a család számára. Illés Mihályné elmondása szerint a férje a szövést gyerekként leste el az idősebb asszonyoktól és mindig szeretett vele foglalkozni.

A házivászon felhasználása

A házivászon a paraszti élet minden területén alkalmazták. A viseletben, a lakásbelsőben, a háztartásban, a szokások gyakorlásánál, ünnepi alkalmakkor csakúgy, mint a gazdasági életben.

Jelen tanulmány nem tér ki a viseletben alkalmazott módozatokra, mert ezzel Knézy Judit és U. Kerékgyártó Adrién korábban foglalkoztak. (44) Most azokat a textileket vettük számba és készítettük el mintagyűjteményüket, melyeket az élet más területein használtak és bekerültek a Rippl-Rónai Múzeum vagy a Csurgói Városi Múzeum néprajzi gyűjteményébe.

A lakásbelsőben és a háztartásban használt vászon alapanyagú textíliák közül jelentős szerepet tölthettek be az ágyneműk. A szalmazsáknak valót, a durvább minőségű kenderkóc fonalból szőtték, négy szélből állították össze oly módon, hogy középen nem varrták teljesen össze. Ezen a nyíláson keresztül tudták minden nyáron friss szalmával megtölteni az ágyba valót.

A lepedőt finomabb minőségű fonalból, általában len és kender keverékéből szőtték. Két szélből állították össze, és saját szálával öltögették össze. A tollat az idősebbek a legutóbbi időig kűttópámába tették, amit a legtöbbben takácsal szövettek. Ezt a sűrű, spirális szövésmódot 4 nyúst alkalmazásával érték el. Ezt a fajta szövést parasztszövészekén csak nehezen tudták csinálni, kevesen is értettek hozzá, ezért inkább takácsra bízták. Rinykovácsiban Göncz Ferencné (szül. Mátés Katalin, 1882) a kűttőnek és a zsáknak valót is maga szötte meg négy nyúst segítségével. Kovács Ferenc-né (szül. Göncz Erzsébet, 1908.) és unokája a mai napig őriznek ezekből néhányat.

Ágyterítőt, ágytakarót is készítettek házi szövésű vászonból, de ennek a szerepét a XIX. század végére már átvették a gyári készítésű darabok. A Csurgói környékiek az I. világháború előtt szívesen mentek el akár Fiuméba is, hogy a lány stafíringjába megvegyék a gyári készítésű ágytakarókat.

A vászonból készült abroszok a legutóbbi időkig megőrizték helyüket és szerepüket a háztartásokban. Két szélből állították össze, a hétköznap használatosakat általában öltögetéssel illesztették egymáshoz, míg az ünnepre szánt szőttésekhez, a szlovák területről érkező rövidárú kereskedőktől vásároltak kb. két - három ujjnyi széles, gyári szalagokat- népi nevükön "csehtót"- a szélek összezeréséhez.

A vásáron vett "csehtóton" kívül, maguk által készítettet is használtak. A szedett mintasorból állítottak be egyet, ami a vászon szélessége miatt nem mindig ért végig, ezért gyakran toldották is.

Hétköznap csak síkfejtős abrosz került az asztalra, ilyen használtak rétes nyújtáshoz is. Csak ünnep alkalmával terítettek díszesebb darabbal.

A csurgónagymartoni reformátusok körében használt ünnepi abroszok közül, ki kell emelni a keresztelők abroszt. Anyaga cénnavászon volt, bordó pamuttal szedett mintával. Méretét minden esetben a komák száma

határozta meg, mert minden komának oda kellett férni abrosz asztalhoz, amelyik vasal volt tetejére, különben sértődés lett belőle. (45)

A szobában álló bútorok közül csak a szublát, illetve a kászli volt az, amelyet vászonterítővel terítettek le. Ezeknek a textileknek a két végét szedettes himmel és rövid rojttal díszítették.

A csurgói gyűjtemény őriz egy pár függönyt is, amit szőttesből készítettek. Ez a szőttes már átalakított volt amikor bekerült a gyűjteménybe, ezért eredeti funkcióját nem ismerjük. Ugyanilyen megoldással találkoztunk egy falvédőnél is, amely szintén egy átalakítás eredménye lett.

A vizsgált községekből származó vászonneműk között a szakajtóruhák gazdag változataival találkozhatunk mind a két gyűjteményben. Az egy szélből négyzet alakúra szabott és szegett textileket a kenyérsütésnél használták, a szakajtókosár aljára fektették, és erre helyezték a kenyérsütést.

Az edények törléséhez a konyhában használatos törőruhák a szakajtóruhákkal rokoníthatók, mert formájukban és méretükben is megegyeznek

A szakajtóruhákat és törőruhákat is síkfejtőre szőtték, csak a csíkok számában és azok elrendezésében mutathatók ki kisebb eltérések. A gyári szövésű konyharuhák megjelenését követően, a parasztszövészekén is szőtték az ún. "körülcsíkos" változatokat.

Törőközből is készítettek hétköznapra valót csakúgy, mint díszes darabot, amit a kendőtartóra tettek reprezentációs célból. A szedett himmel díszített törőközök végét gyakran rojtozták, esetleg felirattal, monogrammal is ellátták.

A szőttesek közül kiemelkednek a szokásokhoz használt darabok. A leggazdagabban díszítették a vékaruhákat, melyekből szép számmal kerültek be a múzeumokba is.

Ezekben az egy szélből készült szőttesekben vitték a református falvak fiataljai egymásnak mátkázó vasárnap a komatálat, de ezt használták a fejkák letakarására is.

A halottas textilek nem hasonlíthatók a többi szőtteshez. A lepedőt finom "bóti" fonalból szőtték, többnyire fehér, piros vagy bordó felszedéses mintával (az életkortól függően), a szélére pedig széles kézi horgolású, vagy gyári csipkét tettek. Ez került a hidegágyra a "kihalottozáskor", és ezt tették a koporsóba is. A csökölyiek az idős halott feje alá sárga (sáfránnyal festett) fonallal, felszedéses mintával díszített párnahéjat tettek. Abrosz, tükörruha és díszítőrojt is tartozott a halottas garnitúrához, amivel a szobát díszítették fel.

A gazdasági életben használt vászonneműk durvább minőségű fonalból készültek. Szőtték belőle ponyvát, zsákat és vetőabroszt mindig a "szükségnek" megfelelő mennyiségben.

A szőttesek díszítése

A Csurgói Helytörténeti Gyűjteményben nyilvántartott 192 db szőttes, és a Rippl-Rónai Múzeum gyűjteményében Belső-Somogy középső és dél-nyugati szegletéből származó 193 db házilag szőtt textíliája közül 255 db leírását és fényképfelvételét készítettük el, melyek a térség paraszti szövés kultúráját reprezentálják. A szőttesek, - készítésük idejét tekintve - több mint fél évszázadot ölelnek át. A legrégebben készült darabok az 1870-80-as években készültek, ám nagyobb számban vannak az 1920-40 között készütek.

A szövés technikát tekintve a parasztszövőszéken készült szőtteseket három csoportba sorolhatjuk.

Az elsőbe tartoznak az egyszerű, ún. "síkfőtős" szőttesek, melyeket parasztnimezőnek is neveznek. Ezeknek a jellemzője, hogy csak keresztbe szőtt csíkok díszítik a vászon felületét. A csíkozás a vászon színétől eltér, ezáltal a vászon díszítésére is szolgál. A vetélővel bedobált pirosra, kékre festett kender-, len- vagy pamutszál, illetve ezek kombinációi, nemcsak díszítik a szőttest, hanem egyben tagolják is azt. Fontos, hogy a csíkok azonos távolságban helyezkedjenek el, illetve a tagolásukat a szövőasszony kövesse, mert ha abroszt kellett összeállítani a végvászonból, akkor a csíkok az összeeresztésnél egymáshoz illeszkedjenek, "különben csak kiabájták a pajtásukat". (46)

Síkfőtős vászonból készültek a hétköznapi- és a gazdaságban használatos darabok. A szakasztóruhákat, törölruhákat, törölközőket és az abroszokat díszítették csíkozásal, de a kőcfonálból szőtt zsákokba is szőttek néhány sor csíkot.

A szedett technikával készült szőttesek külön csoportját képviselik az ún. "deszkás" technikával készült darabok. E szőttesfajta motívumvilága négyzetekből, téglalapokból és háromszögekből építkezik. Az előre kiszámolt és csínpálcára, vagy szedőtűre felszedett vetülékhez, szövőszék szélességű deszkalap segítségével húzták be a keresztzálát. A deszkalapot mindig egy asszony állította a csínpálcáknak megfelelően soronként, így nem kellett a mintát számolni. Ezt a technikát zűvesen alkalmazták, mert gyorsan lehetett vele szőni, de a századfordulóra háttérbe szorult a gyorsan terjedő ornamentális díszítmények miatt.

A különböző stilizált növény-, virág-, állat- és emberábrázolásnál ezt a technikát már nem lehetett alkalmazni. Ott minden egyes sornál kiszámolni kellett a felszedett szálakat, hogy a szövésre kiválasztott motívumot el ne tévessze a szövőasszony. Ezek a szedett szőttesek ünnepi alkalmakra készültek, sok időt, nagy figyelmet és ügyességet igényeltek. Számolási hiba nem eshetett a mintába, mert akkor nemcsak a mintasor, hanem az egész kompozíció elcsúszott, korrigálásra pedig már nem volt mód. Ezeknek a mintáknak a készítéséhez nem is értett mindenki, csak a fentebb már említett specialistáknak nevezhető asszonyok.

A szőtt csíkok és a szedett szőttesek is bizonyítják, hogy a háziszőttes elkészítésénél az asszonyok bizonyos számú alapotívummal dolgoztak, és azt variálták a

vásznaikon úgy, hogy egyre díszesebbé tegyék azokat. A szőttesek szépségét a díszítő elemek változatossága és azok megkomponáltsága adta.

A múzeumi gyűjteményekben őrzött darabok és a háztartásokban fellelhetők segítségével könnyen behatóan tanulmányozhatjuk azt a motívumvilágot, melyet ismertek és kedveltek az általunk vizsgált területen.

A "ládásnak" nevezett, geometrikus elemekből építkező mintát a festőasztalosok által készített ládákról vették, és azt dolgozták fel a szövés által nyújtott lehetőségeknek megfelelően.

A "pólyakötős" motívum eredetét - a berzencei asszonyok - a pólyavánkos kötésére szolgáló, gyári szövésű pólyakötőre vezetik vissza. A pólyakötőt abroszok díszítésére is használták.

A mértani vonalakat követő csillag motívumok igen gazdag variációit figyelhetjük meg a szőtteseken. Ritkán állnak csak önmagukban, gyakran kapcsolják más, stílusban hozzá illő elemekhez, stilizált növényi ornamentákhoz.

A növényi ornamentikák között megkülönböztetett helyet foglalnak el a tulipánok, a rózsák és a szegfűk széles skálán mozgó variációi. Itt kell megemlíteni, hogy a Malonyay által bemutatott somogyi szőttesek mintanevei közül a rózsának nevezettek a recens anyagban már csillagokként ismertek. Ez a hegyes, kissé nyújtott motívum megkülönböztetésre került a századunkban, a lekerekített szélű, hasonló felépítésű, a szíromlevélhez jobban hasonlítható mintától.

A lilium elsősorban a halottas szőtteseken jelenik meg, mely a szőttesen szimbolikusan az elmúlás jelképévé vált. Újabb keletűnek tekinthetjük az árvácska ugyanilyen értelemben való alkalmazását is.

A különböző mezei és kerti virágok csokorba szedése, vagy éppen indák, kacsakaringók környezetében történő ábrázolása a paraszti szövés kultúra végkifejletét jelképezi a vizsgált területen. A gazdag, sok színnyalatot alkalmazó díszítmény, már az 1930-40-es évek terméke.

Ez volt az a pont, ahol a paraszti szövés abbamaradt. A háborút követően erre a fajta túldíszített vászonra már nem volt igény, de a drága fonal megvásárlására módja sem volt a parasztasszonyoknak.

Stilizált állatfigurákra szép számmal hozhatunk példát a gyűjteményekből. Gönczi Ferenc 1936-ban több olyan vásznat is vásárolt, melyek mintasorában madár, szarvas, vagy éppen ló jelenik meg stilizált formában. Ezek szinte kivétel nélkül Gyékényesről származnak. Más községek anyagában is előfordul egy-egy állatábrázolás, de nagyobb mennyiségben csak ebből a községből került a gyűjteménybe. Még ma is őriznek az idősök néhány olyan textíliát, melyek ezekkel rokoníthatók, de a készítőik neve már feledésbe merült. A múlt század végén itt még értett néhány asszony ehhez a fajta cífráláshoz, amiből többen is rendeltek stáfirungba, aminek köszönhető ez a szép számmal fennmaradt példány. E település mintakincse egyébként megegyezik a szomszédos falvakéval.

A gyűjtések során megfigyelhettük, hogy csak a nagyobb motívumokat nevezték meg, és ezek alapján mondták egy szőttesről, hogy rózsás, szegfűs, szaggatott rózsás stb., míg a kisebb mintákat figyelmen kívül hagyták. A túldíszített vékaruhák esetében is csak a fő motívumot nevezték meg, a többi csupán alárendelt, térkitöltő szerepet kapott.

I. Szótt csíkok

A szótt csíkok többnyire két nyúttal készültek, a mintákon belüli variációs lehetőséget a csíkok száma, azok szélessége és a kiválasztott fonal színe adta. A csíkminta szélessége nemcsak a minta variációs lehetőségét tágította, hanem a vászon tagoltságát is megszabta.

Egysoros csíkozás

1. *Abrosz*. Alsók (82.5.1.) Len + pamut. 147x120 cm. A hat sorban ismétlődő csíksor bordó színű, a csíkok közti távolság 19,5 cm. Két szélből kézzel varrt.(N-13.946) (N=RRM néprajzi fotótár)
2. *Szakasztóruha*. Csurgó (81.3.4.) Len + pamut. 68x66 cm. Piros pamut csíkozott, kézzel szegett.(N-13.993)
3. *Törölköző*. Alsók (77.41.4.) Pamut! 200x55cm .A két szélén három egysoros, bordó pamut csíkozás. Géppel szegett. Füstös Istvánné készítette 1920 körül.(N-14.093)

Kétsoros csíkozás

4. *Szakasztóruha*. Csurgó (79.22.2.) Kender, a két szélén piros pamut csíkozással. 72x71 cm. Kézzel szegett. (N-13.990)

Két- és háromsoros csíkozás

5. *Törölköző*. Csurgónagymarton (80.14.2.) Kender, kék pamut csíkozással. 191x43 cm. Kézzel szegett. (N-13.862)

Háromsoros csíkozás

6. *Abrosz*. Csurgó (77.28.7.) Kender, piros pamut csíkozott.152x146 cm. Két keskenyebb csík között egy szélesebb. Két szélből összevarrt, kézzel szegett. Pápa Jánosné készítette 1890 körül.(N-13.922)
7. *Abrosz*. Csurgó (79.22.3.) Kender+ len, piros pamut csíkozással.166x130 cm. Két szélből összevarrt, kézzel szegett. A szélek összeeresztésénél a csíkozás nem folytonos.(N-13.928)
8. *Abrosz*. Csurgó (78.18.1.) Cérnavászon, bordó és kék pamut csíkozással.152x115cm. Két szélből összevarrt, géppel szegett.(N-13.952)
9. *Kosárruha*. Csurgó (77.28.9.) Kender + len, kék pamut csíkozással. 90x68 cm. Géppel szegett. Pápa Jánosné készítette 1900 körül.(N-13.986)

10. *Abrosz*. Alsók (77.30.5.) Kender + pamut, piros, kék csíkozással.151x124cm. Két szélből összevarrt, kézzel szegett. Füstös Istvánné készítette 1910 körül.(N-14.076)

11. *Abrosz*. Somogyszob (89.2.7.) Kender + len, piros pamut csíkozással. A háromsoros csíkozás nyolcszor ismétlődik.Két szélből összeeresztett, a csíkok az összeeresztésnél nem folytonosak. Kézzel szegett. Kisillés Jánosné (Varasdy Júlia) készítette az 1880-as években. (RRM tulajdona, N-14.813) (Rippl-Rónai Múzeum tulajdona. A jelzéssel el nem látott szőttesek a Csurgói Városi Múzeum tulajdona)

Négysoros csíkozás

12. *Abrosz*. Csurgó (79.22.4.) Kender + len, piros pamut csíkozással. 132x136cm. Az ismétlődő csíkok közti távolság nem azonos, ezért a szélek összeeresztésénél a csíkozás nem folytonos. Kézzel szegett. (N-13.901)
13. *Abrosz*. Csurgó (82.2..2.) Kender + len, bordó pamut csíkozással.155x124cm. A négy soros csíkozás nyolcszor ismétlődik 15,5 cm távolságra egymástól. Két szélből összevarrt, kézzel szegett.(N-13.947)
14. *Törölköző*. Csurgó (79.4.4.) Len + pamut, piros pamut csíkozással. 146x 51cm. Két keskenyebb csík, két széleesebbet fog közre. Géppel szegett. 1930 körül készült. (N- 13.991)
15. *Kossárruha*. Csurgó (77.27.2.) Pamut, bordó színű csíkozással. 67x56 cm. Géppel szegett. Szabó Vendelné készítette 1930 körül. (N-14.145)

Ötsoros csíkozás

16. *Abrosz*. Csurgó (81.6.2.) Kender + pamut, piros pamut csíkozással. 181x123cm. Két szélből géppel varrt és szegett. Szalafei Istvánné készítette 1930 körül.(N-13.883)
17. *Abrosz*. Csurgó (81.6.3.) Kender + pamut, bordó pamut csíkozással. 181x123cm. Két szélből géppel varrt és szegett. Szalafei Istvánné készítette 1930 körül. (N-13.884)
18. *Abrosz*. Csurgó (79.19.2.) Cérnavászon, bordó pamut csíkozással. 199x113cm. Két szélből összevarrt, az összeeresztésnél a csíkozás nem folytonos. Kézzel szegett.(N-13.891)
19. *Törölköző*. Csurgó (79.22.1.) Kender + len, piros pamut csíkozással. 180x69 cm. Az ötsoros csíkminta a két szélén háromszor ismétlődik. Kézzel szegett.(N-13.931)
20. *Abrosz*. Csurgó (81.6.1.) Kender + len, piros pamut csíkozással. 156x 122 cm. Két szélből géppel varrt. Szalafei Istvánné készítette 1930 körül.(N-13.964)
21. *Abrosz*. Csurgó (81.3.2.) Len + pamut, piros pamut csíkozással. 140x136cm. Két szélből kézzel varrt és szegett.(N-13.957)

22. *Szakasztóruha*. Csurgó (81.3.5.) Len + pamut, a két szélén piros pamut csíkozással. 67x64 cm. Kézzel szegett. (N-13.992).
23. *Vékaruha*. Alsók (75.2.12.) Len + pamut, piros pamut csíkozással. 134x58 cm. Kézzel szegett. Tálás Józsefné (szül. Győrfi Mária) készítette 1939-ben. (N-14.078)
24. *Törölköző*. Alsók (80.1.2.) Len, bordó és kék pamuttal csíkozott. 236x63 cm. Géppel szegett. (N-14.140).
25. *Törölgetőruha*. Nagybjom (78.6.11.) Kender, a két szélén piros pamut csíkozással. 65x54cm. Kézzel szegett. Beck Gergely Jánosné készítette az 1900-as évek elején. (RRM tulajdona, N-14.811)
26. *Szakasztóruha*. Gyékényes (75.6.1.) Kender, piros és kék pamuttal csíkozott. 68x66 cm. A középső piros csíkot kék szegélyezi. Kézzel szegett. Papp Gyuláné készítette 1922-ben. (N-14.049)

Hatsoros csíkozás

27. *Abrosz*. Csurgó (81.3.1.) Kender + pamut, piros pamut csíkozással. 160x145 cm. A hatsoros minta hatszor ismétlődik. Két szélből kézzel varrt és szegett. (N-13.965)

Hétsoros csíkozás

28. *Abrosz*. Alsók (77.27.1.) Cérnavászon, piros és bordó pamut csíkozással. 130x114 cm. Két szélből géppel varrt. Szabó Vendelné készítette 1930 körül. (N-14.057)
29. *Abrosz*. Alsók (80.1.1.) Len, fekete pamut csíkozással. 145x 140 cm. A hétsoros csíkozás hatszor ismétlődik. Két szélből kézzel varrt, géppel szegett. (N-14.141)
30. *Abrosz*. Nagybjom (78.6.16.) Len, piros pamut csíkozással. 144x136cm. A hétsoros csíkozás 14 sorban ismétlődik. A két szél összevarrásánál a csíkozás nem folytonos. Kézzel szegett. Beck Gergely Jánosné készítette 1890 körül. (RRM tulajdona, N-14.875)

Kilencsoros csíkozás

31. *Végvászón*. Alsók (77.41.1.) Cérnavászon, bordó pamut csíkozással. 400x63 cm. szegetlen. Füstös Istvánné készítette 1920 körül. (N-14.077)

Váltakozó számú csíkozás

32. *Kosáruha*. Alsók (78.11.5.) Cérnavászon, bordó, kék pamut csíkozással. 80x63 cm. A csíkok egy-, három- és ötsorosak. Kézzel szegett. Pápa Jánosné készítette 1890 körül. (N-14.053)
33. *Vékaruha*. Csurgónagymarton (77.40.2.) Cérnavászon, piros pamut csíkozással. 148x 65 cm A csíkok száma egy és hét között váltakozik. Kézzel szegett. Varga Andrásné készítette 1880-ban. (N-13.864)

Háromvesszős és szalagos

34. *Szalonnásruha*. Porrogszentkirály (81.2.5.) Cérnavászon, piros pamut csíkozással. 62x19 cm. A két szélén kétsoros, középen ötsoros csíkozás. Két oldala géppel szegett, a harmadik kézzel, a negyedik szegetlen. özv. Horváth Jánosné készítette 1940 körül. (N-14.151)
35. *Vékaruha*. Alsók (77.30.6.) Pamut, piros-fekete csíkozással. 106x66 cm. A csíkok száma a textil közepe felé sűrűsödik. A szélén két sorral indít, középen hét sorral fejeződik be. Kézzel szegett. Füstös Istvánné készítette 1910 körül. (N-14.083)
36. *Vékaruha*. Alsók (77.30.7.) Pamut, bordó csíkozással. 120x63 cm. A csíkok száma kettőtől nyolcig terjed. Középen nyolcsoros csíksor díszíti. Géppel szegett. Füstös Istvánné készítette 1910 körül. (N-14.142)
37. *Abrosz*. Csurgó (79.22.3.) Kender + len, piros pamut csíkozással. 166x130 cm. A csíkok három-, négy és ötsorosak. Két szélből, kézzel varrt. A szélek összevarrásánál a csíkozás nem folytonos. (N-13.927)
38. *Törölköző*. Alsók (77.41.3.) Cérnavászon, bordó pamut csíkozással. 200x58cm. A vászon két szélén három-, hét- és háromsoros csíkozás. Géppel szegett. Füstös Istvánné készítette 1920 körül. (N-14.079)
39. *Vékaruha*. Csurgó (77.22.5.) Cérnavászon, piros pamut csíkozással. 99x59cm. A csíkozás öt- és kilencsoros. Kézzel szegett. (N-13.970)
40. *Kosáruha*. Alsók (78.11.4.) Cérnavászon, bordó pamut csíkozással. 69x62 cm. A csíkozás öt sorral kezdődik és középen tízzel fejeződik be. Kézzel szegett. Pápa Jánosné készítette 1890 körül. (N-14.054)
41. *Sublatterítő*. Nagybjom (78.6.13.) Pamut, piros csíkozással. 113x61,5 cm,+ 1 cm rojt. Az egyik végén három-, öt-, három-, a másik végén három-, kilenc-, és háromsoros csíkozás. Beck Gergely Jánosné készítette Nagykorpadon. (RRM tulajdona, N-14.812)
42. *Vékaruha*. Nagybjom (78.6.12.) Pamut, piros, fekete csíkozással. 80x64 cm. A csíkok száma öt-egy elosztásban váltakozik. Érdekes megoldás, hogy a piros pamuttal szőtt egysoros csíkot hangsúlyossá tették, egy középre beszőtt fekete csíkkal, ami az öt soros csíkozásnál is megtalálható. Kézzel szegett. Beck Gergely Jánosné készítette 1900 körül. (RRM tulajdona, N-14.877)

43. *Abrosz*. Csurgó (77.28.1.) Kender, piros pamut csíkozással. 154x123 cm. Az abrosz szélét körben háromsoros csík díszíti. Ezt a mintatípust "háromvesszősnek" nevezték. Két szélből kézzel varrt, széle géppel szegett. Pápa Jánosné készítette 1890 körül. (N-13.968)

44. *Szakasztóruha*. Csurgó (77.28.12.) Len, piros pamut csikozással. 68x62 cm. A szélétől egy arasznyira keresztben és hosszában háromsoros csikozás. "Háromvesszős" mintatípus. Géppel szegett. Pápa Jánosné készítette. (N-13.909)
45. *Abrosz*. Csurgó (77.28.6.) Kender + len, piros pamut csikozással. 156x123 cm. Az abrosz szélét körben háromsoros csík díszíti. Két szélből kézzel varrt, géppel szegett. Pápa Jánosné készítette. (N-13.942)
46. *Szakasztóruha*. Csurgó (79.4.6.) Cérnavászon, piros pamut csikozással. 73x59 cm. Az abrosz szélét körben háromsoros csík díszíti. Géppel szegett. (N-13.989)
47. *Abrosz*. Csurgó (79.4.1.) Cérnavászon, piros pamut csikozással. 148x94 cm. A szélektől arasznyi távolságra négysoros hosszanti és keresztcsikozás. Ezt a mintatípust "szalagosnak" nevezték. Két szélből kézzel varrt, géppel szegett. (N-13.987)
48. *Szakasztóruha*. Csurgó (84.12.6.) Kender + pamut, piros pamut csikozással. 67x60 cm. Kockásra szőtt, a szélén kilencsoros sűrűbb csikozással. Géppel szegett. (N-13.998)
49. *Szakasztóruha*. Csurgó (77.28.13.) Len, piros pamut csikozással. 68x62 cm. Kockásra szőtt, a szélétől egy araszra hosszában és keresztben "háromvesszős" csikozás. Géppel szegett. Pápa Jánosné készítette. (N-14.120)

Kombinált szőtt csík

50. *Vékaruha* Somogyiszob (67.12.8.) Len + pamut, piros és kék pamut csikozással. A piros csíkot kék, a kékét pedig piros síkfejtős csíksor szegélyezi. 100,5x62 cm. Kézzel szegett. Gyékényesen készült az I. világháború előtt. (RRM tulajdona, N-14.815)
51. *Abrosz*. Csurgó (87.1.51.) Cérnavászon, piros pamut csikozással. 156x139 cm. Két keskenyebb átvett csík között egy szélesebb "bordafogas" mintázatú. Ennek közepében szintén átvett csík húzódik. A két szél összevarrásához "csehtót" használtak, ami szintén "bordafogas" mintával készült. Géppel varrt és szegett. (N-14.021)
52. *Abrosz*. Csurgó (81.8.5.) Cérnavászon bordó, fekete pamut csikozással és farkasfog díszítéssel. 167x139 cm. Két szélből, bordó színű gyári szövésű "csehtóttal" összeeresztett. Kézzel szegett. (N-13.962)

Sodrott csík kombinációk

53. *Vékaruha*. Alsók (75.2.13.) Len + pamut, piros pamut csikozással. 130x62 cm. A csíkok száma közepesen sűrűsödik. A közepében elhelyezkedő hét sor csikból kettő sodrott díszű. Géppel szegett. (N-14.073)

II. Szedett csíkok

Egyszerű kocka és csík kombinációk

54. *Abrosz*. Csurgó (79.22.6.) Kender + pamut, bordó pamut kocka és téglalap alakú mintával. 156x122 cm. Ezt a mintát "gatyamadzagosnak" is nevezték. Deszkás technikával készült. A három sorba rendezett mintát két sor síkfejtős csíksor tagolja. Két szélből kézzel varrt és szegett. (N-13.885)
55. *Abrosz*. Porrog (76.3.4.) Len + bordó pamut. 154x128 cm. Deszkás technikával készült. A csíkba rendezett, kocka alakzatú mintát síkfejtős csíksor tagolja. A mintasor hétszer ismétlődik. Két szélből kézzel varrt, a szélek találkozásánál a csíkok folytonosak. Géppel szegett. (N-14.146)
56. *Abrosz*. Csurgó (75.1.13.) Cérnavászon, piros pamut szőtt, kockákból épülő motívummal. 150x122 cm. A mintasort két síkfejtős csíksor tagolja. A csíkba rendezett kockák ritmikusan váltakoznak, két szélesebb két keskenyebb minta követ. Két szélből, kézzel varrt. (N-13.920)
57. *Szakasztóruha*. Csurgó (79.4.5.) Cérnavászon, bordó pamut mintával. 65x61 cm. A kockákból épülő mintasor deszkás technikával készült, melyet két síkfejtős csíksor tagol. 1930 körül készült Csurgón. (N-13.988)
58. *Abrosz*. Csurgó (79.19.1.) Cérnavászon, piros pamut mintával. 157 x123 cm. Négy, kockákból építkező mintasort, síkfejtős csíksorok tagolnak. Két szélből kézzel varrt és szegett. (N-13.939)
59. *Abrosz*. Alsók (776.30.4.) Kender + len, piros pamut szőtt, kockákból és síkfejtős csíksorokból álló minta. Két szélből kézzel varrt, a csikozás az összeeresztésnél folytonos. Kézzel szegett. (N-14.143)
60. *Kosáruha*. Csurgó (84.10.3.) Cérnavászon, piros pamut szőtt, téglalapból építkező motívumsor. 80x64 cm. A mintasor szélét lépcsőzetesen kiképzett téglalapok zárják, közepén három sorban, rombusz alakúra szőtt mintasor. Kézzel szegett. (N-14.043)
61. *Konyharuha*. Csurgó (75.1.7.) Kender + len, bordó és fehér pamut, deszkás technikával szőtt geometrikus mintázat. A négyszögekből álló mintasor a színek segítségével tagolt. A textil érdekessége, hogy az egyik szélén a mintasorból a fehér motívumsor kimaradt, ezáltal az egész minta keskenyebbé vált. Géppel szegett. 1900 körül készült. (N-13.983)
62. *Abrosz*. Alsók (77.30.2.) Cérnavászon, bordó és fekete pamut szőtt, deszkás technikával készült. 155x136 cm. Az abrosz közepén két mintasor eltér a többi nyolc mintasortól, két oldalt farkasfog zárja, a minták tagolásához fekete csíksort alkalmaztak. Az abrosz két szélből készült, összeeresztéséhez "barackmagos" mintával házilag szőtt "csehtót" alkalmaztak. Kézzel szegett. Füstös Istvánné készítette 1910 körül. (N-14.059)

63. *Törölköző darab.* Berzence (75.9.1.) Kender, piros és fekete pamuttal szőtt, síkfejtős és deszkás technikával készített mértanias minta. 59x44 cm. Kézzel szegett, saját anyagával rojtozott. 1895-ben készült Berzencén. (N-14.038)
64. *Abrosz.* Csököly (4271.) Len, piros és kék pamuttal szőtt. 171x130 cm. Négysoros piros síkfejtős csikozás között, két sorban szedett csík. Ez a mintasor az abroszon kilencszer ismétlődik. A köztes részen négyszögekből építkező rombusz alakú minta. Két szélből, gyári szövésű "csehtóttal" összeállított. (RRM tulajdona, N-14.874)

Sakktáblaszerű kocka kombinációk

65. *Abrosz.* Csurgó (81.13.1.) Len + cérna, bordó pamut, deszkás technikával készített mintasor. 143x114 cm. Kézzel varrt és szegett. Bíró Józsefné készítette 1910 körül Alsókban. (N-13.887)

Egyéb kockakombinációk

66. *Abrosz.* Csurgó (77.26.3.) Cérnavászon, bordó pamut. 163x107 cm. Négysoros kockakombináció. Két szélből kézzel varrt, géppel szegett. Alsókban készítette Szabó Vendelné 1930 körül (N-14.062)
67. *Szalonnásruha.* Porrogszentkirály (81.2.4.) Kender + pamut. 67x27 cm. Bordó pamuttal szőtt ötsoros kockakombináció. Özv. Horváth Jánosné készítette 1940 körül. Kézzel szegett. (N-14.152)
68. *Vékaruha.* Csurgó (79.4.7.) Cérnavászon, bordó pamuttal szőtt. 157x62 cm. Váltakozó szélességű, négy-, hatsoros kockakombináció. A minta aszimmetrikus, az egyik végén a keskenyebb mintasor hiányzik. Géppel szegett. 1920 körül készült. (N-14.007)
69. *Vékaruha.* Csurgó (77.33.3.) Cérnavászon, bordó pamuttal szőtt, egy, kettő és három sorból álló, különböző szélességű kockákból építkező motívum. A kettő- és háromsoros mintát egy, illetve két csík sor tagolja. 94x61 cm. Kézzel szegett. 1910 körül készítették. (N-13.996)
70. *Törölköző darab.* Alsók (75.2.4.) Len + piros pamut. 85x59 cm. A deszkás technikával készített, különböző méretű kockákból álló mintasor, a széltől egy arasszal csíkba rendezett. Ez a típusú mintasor kétdalt szegélyként szerepel, közte pedig duplaszélességű mintasor. Egyik végén 3,5 cm széles kézi horgolású csipke. Géppel szegett. (N-14.095)
71. *Kosárruha.* Csurgónagymarton (78.7.8.) Cérnavászon + bordó pamut. 61x61 cm. A mértani elemekből álló minta deszkás technikával készült. Ezt a típusú vásznat 12-es bordával szőtték. A mintát csak "bordásnak", vagy "gatyamadzagosnak" nevezték. Nagy Ferencné készítette 1920 körül (N-13.846)
72. *Abrosz.* Csurgó (77.26.2.) Cérnavászon + bordó pamut. 170x106 cm. A minta deszkás technikával készült. A különböző méretű kockákból építkező

motívumsort, síkfejtős technikával készült csík sor tagolja. Kézzel varrt és szegett. Szabó Vendelné készítette Alsókban 1930 körül. (N-14.064)

73. *Vékaruha.* Csurgónagymarton (78.7.7.) Cérnavászon + bordó pamut. 123x61 cm. Deszkás technikával készült, négyszögekből építkező mintázat. Géppel szegett. Nagy Ferencné készítette 1920 körül. (N-13.880)
74. *Vékaruha.* Gyékényes (9940) Pamut, piros és fekete pamutal díszített. 102,5x60,5 cm. Tizenhárom sorosba rendezett minta, középen háromszögekből építkező kocka motívum. E mintasor szélét két soros fekete síkfejtős csík sor, piros lánccsízítés, és borostyánlevél határolja. A többi mintasorban x-es, rozettás és négyszög alakú mintaelem. A három szélső mintasor lánccsízítés, háromszög és négyszög elemekből áll. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.752)
75. *Szakasztóruha.* Pogányszentpéter (67.26.16.) Pamut + piros pamut. 58,5x58 cm. A kétsoros minta közepén, négyszögekből összeállított kocka motívum, melyet egy síkfejtős csík sor és lánccsízítés szegélyez. Kézzel szegett. Mitnyek Józsefné készítette 1920 körül. (RRM tulajdona, N-14.795)
76. *Szakasztóruha.* Hosszúfalu (3096) Pamut + piros pamut. 72x55 cm. Síkfejtős és deszkás technikával készült. A csíkba rendezett minta szélén fogazás, melyet síkfejtős csík sor követ. A mintasor közepében sakktábla szerű mintázat. A minta négyszer ismétlődik. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.799)
77. *Vékaruha.* Gyékényes (9936) Pamut + bordó; fekete pamut. 89x65 cm. A tizenhét soros minta közül a középső a legszélesebb, a szélék felé haladva a csíkba rendezett négyszögekből építkező motívum sorok elkeskenyednek. (RRM tulajdona, N-14.792)

Háromszögből, négyszögből építkező motívumok

78. *Nászlepedő.* Csurgónagymarton (80.5.1.) Len + pamut, piros pamutal mintázott, deszkás technikával készült. 227x162 cm + 6 cm, csipke. A lepedő végét díszítő, három sorban elhelyezkedő motívum mindegyikét farkasfog szegélyezi. A farkasfog, piramis formában építkező négyszögekből áll. A két szélső motívumsorban vízszintesen és függőlegesen elhelyezkedő négyszögek, a középső mintasorban, rombusz alakban szőtt, sakktáblaszerűen megszerkesztett "ládásnak" is nevezett minta. A lepedőt három szélből állították össze, a szélén kézi horgolású csipke. Kézzel varrt és szegett. Kiss Katalin készítette 1910 körül. (N-13.882)
79. *Abrosz.* Csököly (73.46.1.) Pamut + piros pamut. 157x125 cm. A csíkban elhelyezkedő négyszögekből és háromszögekből építkező motívumsor nyolcszor ismétlődik. A sorközöket X- es és rácsozott rombusz alakú minta díszíti. Két szélből "csehtóttal" összeállított. Kézzel szegett. 1920-ban készült. (RRM tulajdona, N-14.803)

80. *Díztörölköző.* Csurgónagymarton (68.18.1.) Pamut + fehér és fekete pamut. 84,5x53 cm. Az egyik végén ötsoros minta, mely négyszögekből áll. Két vége kézzel szegett, az egyikben gyapjú fonalból kötött rojt. Ridecz Györgyné (Győri Teréz) készítette 1910 körül. (RRM tulajdona, N-14.798)
81. *Abrosz.* Somogybükkösd (64.117.1.) Cérnavászon + bordópamut, piros pamut szőtt "csehtót". 170x132 cm. A hatsoros szőtt minta közepét egymáshoz kapcsolódó négyszögletes elem díszíti. A közepében négy sakktáblaszerűen beszőtt mintaelem. A széle háromszög alakban fogazott. Két szélből összeállított, rozettás mintával szőtt "csehtót". Kézzel varrt és szegett. (RRM tulajdona, N-14.858)
- Ládás motívum**
82. *Vékaruha.* Csurgónagymarton (67.26.6.) Pamutvászon + bordó pamut. 73x65 cm. A tizenhét sor minta közül a középsőben un. ládás motívum, melyet két oldalról síkfejtős csíksor és vízfolyásos mintaelem határol. A többi mintasorban barackmagos, pávaszemes, vízfolyásos, láncos mintaelemek. Ladila Jánosné készítette Iharosban 1930-32 körül. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.872)
83. *Törölköző.* Csurgó (77.33.2.) Len + kék és piros pamut. 121x61 cm. Egy és kétsoros csíkminta, középen kockából építkező rombusz alakú mintázat. Egyik vége géppel szegett, a másik szálából pödört rojttal díszített. (N-14.008)

Teknőc vagy H motívum

84. *Abrosz.* Alsók (77.30.1.) Len + cérna, piros pamut mintával. 156x125 cm. A csíkszerűen elhelyezkedő "teknősbéka" formára szőtt mintát, mind a két oldalról két-két sor síkfejtős csíksor határolja. A mintasor nyolcszor ismétlődik. Két szélből kézzel varrt és szegett. Füstös Istvánné készítette 1910 körül. (N-14.080)
85. *Vékaruha.* Nagykorpád (9721.) Pamutvászon + piros pamut szedett ötsoros minta. 73x56,5 cm. A középső mintasor labdarózsás, melynek szélét teknőc motívum határolja. Két másik mintasorból a labdarózsás sor hiányzik, ezért a teknőc motívum kerül fő helyre, melyet két oldalról szedett csíksor és vízfolyásos motívum határol. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.786)

Szedett csíkok, masnis motívum

86. *Díztörölköző.* Porrog (80.63.3.) Pamut + bordó pamut, mind két végén kilencsoros, csíkba szedett mintázat. 200x55 cm. A két szélső mintasor vízfolyásos, melyet három apró virágsziromszerű motívumokból álló mintasor követ. Közepén négyszög-
- letes elemekből álló mintázat. Kézzel szegett (RRM tulajdona, N-14.793)
87. *Abrosz.* Csurgó (76.5.1.) Cérnavászon + kék gyöngyfonal. 148x128 cm. Szedett technikával készített "vízfolyásos" motívum. Két szélből összeállított, világoskék színű, szalagszerű díszítéssel szőtt "csehtóttal" összeeresztett. Géppel szegett. Az abrosz szélét fehér gyöngyfonal rojt díszíti. Id. Luka Istvánné készítette 1910 körül. (N-13.919.)
88. *Vékaruha.* Csurgó (75.5.2.) Cérnavászon, kék és fehér gyöngyfonalból szőtt "masnis" minta. 129x69 cm. Géppel szegett. Id. Luka Istvánné készítette 1910 körül. (N-14.128)
89. *Díztörölköző.* Csurgó (75.5.3.) Cérnavászon, kék és fehér gyöngyfonal szőtt "masnis" minta. 195x64,5 cm. Géppel szegett. Két végén fehér rojt. Id. Luka Istvánné készítette 1910-ben. (N-14.012)
90. *Vékaruha.* Somogyszob (66.195.2.) Pamutvászon + piros pamut. 50x39 cm. A két szélén és középen három sorban masnis motívum, melyet két keskeny síkfejtős sor tagol. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.871)
91. *Díztörölköző.* Gyékényes (9992.) Pamut + bordó és fekete pamut. 205x62 cm. Az egyik végén kilencsoros, a másikon ötsoros minta. A mintasorok a közepén elhelyezkedők négyzetekből építkezők. A többiben stilizált virágok és geometrikus elemek. Két vége szegetlen. (RRM tulajdona, N-14.790)

Csík, pötty, lánc és gyöngyszem motívum

92. *Vékaruha.* Csurgónagymarton (77.40.1.) Len + bordó pamut. A különböző számú és szélességű csíkokat, láncba fűzött gyöngyszemhez hasonló mintasor töri meg. A textil huszonöt sor minta díszíti. Varga Andrásné készítette 1880- körül. (N-13.868)
93. *Abrosz.* Csurgó (79.19.3.) Len + piros pamut. 196x121 cm. A mintasor széle fogazott, középen láncos motívum. Két szélből varrt, az összeeresztésnél a mintasor elcsúszott "kiabálja a pajtását". Kézzel szegett. (N-13.903)
94. *Vékaruha.* Alsók (75.2.11.) Cérnavászon + bordó pamut. 142x58 cm. A különböző mintasorok csíkszerűen rendezettek, melyek között a gyöngyszem, a csavart, a vízfolyásos, a macskanyomas minta is megtalálható. (N-14.097)
95. *Törölköző.* Csurgónagymarton (68.18.3.) Len + kender, piros pamut szedett minta. 92,5x60 cm. Egyik végén ötsoros minta. A két szélsőben láncos, középen négyszögekből építkező motívum. A három mintasor közötti részt, két keskeny csavart mintasor tagolja. A szélén aszúrozott szegés és kézi horgolású csipke. Cserti Jánosné (Kis Katalin) készítette az 1930-as években. (RRM tulajdona, N-14.801)

X motívum

96. *Kosárruha* Alsók (75.2.5.) Len + piros pamut. 79x74 cm. A mintasor háromszögekből és négyszögekből áll, melyek X- alakban építkeznek. Kézzel szegett. (N-14.099)
97. *Abrosz*. Alsók (77.30.3.) Kender + piros pamut. 147x117 cm. A hat azonos mintasort háromszögekből és négyszögekből építkező, X formára szőtt minta adja. A mintasorok széle fogazott. Két szélből kézzel varrt és szegett. Füstös Istvánné készítette 1910 körül. (N-14.060)
98. *Kosárruha*. Csököly (51.11.4.) Pamut + piros és kék pamutal díszített. 66,5x64,5 cm. A két szélén öt soros csíkozás. A térközöket hét egymás mellett szaggatottan elhelyezett X alakban beszőtt motívum tölti ki. Kézzel szegett. Vajda Jánosné készítette 1880 körül. (R.R.M. tulajdona, N-14.878)
99. *Törölköző*. Kisbajom (10.927) Kender + piros, kék pamut. 138,5x56 cm, + 10 cm rojt. A két végén csíkozott, a köztes részt négyszögekből építkező X-es mintaelem díszíti. A két végén kötözött rojt. Kézzel varrt. (RRM tulajdona, N-14.880)

Csillag motívum

100. *Halotti lepedővég*. Kisbajom (10.943) Len + piros, kék pamut. 54x28,5 cm + csipke 4,5 cm. A három részből álló mintasor közepén 5 piros és kék színű szőtt Dávid csillag. Mindegyik csillag közepében rombusz alakú négyszög. A mintasor szélét, két-két síkfejtős csíksor határolja, melyek között szedett csíkok töltik ki. Két oldalt csipke, a szegésnél azsúrozás. Kézzel varrt. (RRM tulajdona, N-14.789)
101. *Abrosz*. Csurgó (75.72.2.) Cérnavászon + bordó pamut. 164x126 cm. Csíkba rendezett, szaggatottan elhelyezett csillag motívum. Két szélből kézzel varrt, géppel szegett. (N-14.150)
102. *Abrosz*. Csurgó (80.15.1.) Pamutvászon + piros pamut. 151x109 cm. A csíkba rendezett csillagmotívumot egy köztes elem tagolja. A motívumsort szedett csíksor határolja. Két szélből, horgolt csipkével összeeresztett, azsúrral díszített. Géppel szegett. (N-14.005)
103. *Nászlepedő*. Csurgónagymarton (80.5.2.) Len + piros pamut. 233x162 cm+7 cm csipke. A csíkba rendezett csillagmotívumok szélét síkfejtős és farkasfog motívum határolja. A mintasor háromszor ismétlődik. Kiss Katalin készítette 1910 körül. (N-13.842)
104. *Gyászabrosz*. Porrog (75.5.4.) Cérnavászon + fekete pamut. 160x126 cm. Hét csíkba rendezett mintasor váltakozik. Az egyiket csillag motívum díszíti. A két szél összeeresztéséhez is ezt a mintasort használták. Kézzel varrt, géppel szegett. (N-14.148)
105. *Vékaruha*. Somogyudvarhely (84.10.3.) Cérnavászon + piros pamut. 80x64 cm. Csillag és X-es

minta sorba rendezve. A szélét síkfejtős és szedett csíksor határolja. Kézzel szegett. (N-14.042)

106. *Halottas lepedő*. Inke (82.32.3.) Pamut + fehér pamut. 87,5x252 cm,+10 cm csipke. A lepedő végét kitöltő hétsoros minta közül a középsőben csillagos és kelyhes motívum váltakozik. A többi mintasorban vízfolyásos és apró virágmotívumok. A hímes rész négy szélből összeállított, a mintasorok folytonosak, a szélét gyári csipke díszíti. Az egy szélből összeállított lepedőrész a hímeshez azsúrozással csatlakozik. Kézzel varrt, géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.852)
107. *Halottas lepedő*. Inke (82.32.5.) Pamut + fehér pamut. 84x223 cm +10,5 cm csipke. A minta megegyezik a 106-os pontban leírttal. (RRM tulajdona, N-14.944)
108. *Függöny*. Csurgó (77.24.9.1., 77.34.3.) Cérnavászon + piros pamut. 185x52 cm + 6,5 cm és 4,6 cm csipke. A három sorba rendezett minta közül a két szélső geometrikus elemekből építkező, a középső csillagos. Géppel varrt. (N-13.893)
109. *Halottas lepedővég darab*. Csököly (199.) Len + piros pamut felszedéses minta. 178x20,5 cm. A kilencsoros minta közül a középső csillag és kehely motívumú. Három szélből összeállított, kézzel varrt és szegett. (RRM tulajdona, N-14.848)
110. *Vékaruha*. Alsók (75.2.14.) Cérnavászon + piros pamut. 142x59 cm. A dúsan díszített textil közepén csillag motívum. A mintasorok között van rozettás is, melyet fél csillag mintaelem szegélyez. Kézzel szegett. (N-14.107)
111. *Halottas lepedővég*. Csurgó (75.1.12.) Cérnavászon + kék pamut. A széles csíkba szedett csillagmotívumot mind két oldalról azsúr díszíti. A mintasort Margit-varrás szegélyezi. A szélén 6,5 cm széles kézi horgolású csipke. Két szélből kézzel varrt, géppel szegett. (N-13.914)
112. *Díztörölközővég*. Szabás (9740.) Pamutvászon + piros pamut. 52,5x44,5 cm + csipke 6,5 cm. Háromsoros felszedéses minta. A két szélső mintasor vízfolyásos és láncos, a középső csillag motívumú. Egyik vége szegetlen, a másik vége kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.850)
113. *Vékaruha*. Gyékényes (9919.) Pamutvászon + piros, kék és fehér pamut. 116x68 cm. A tizenöt mintasor közül három csillag motívummal szedett. A mintasorok széleit váltakozó színű kocka sorok zárják. A tér tagolására is kockás mintasorok szolgálnak, illetve piros és fehér fonállal szedett láncsorok. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.851)
114. *Vékaruha*. Gyékényes (9982.) Pamutvászon + fehér, kék és bordó pamut. 84,5x56,5 cm. A tíz sorba rendezett minta közül a középső csillag motívummal díszített, melyet barackmagos mintasor követ. A többi sorban vízfolyásos, láncos, félcsillagos elemekből építkeznek. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.870)

115. *Vékaruha*. Somogybükkösd (64.116.1.) Pamutvászon + piros pamut. 93x65,5 cm. A kilenc mintasor közül öt csillag motívummal díszített. A csillagok között kockaszerű beszövés tagolja. A többi mintasor fogazott. Az egyes sorok szegéséhez síkfejtős csíksorokat alkalmaztak. Szöröcsök Józsefné készítette. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.774)
116. *Vékaruha*. Somogybükkösd (64.121.1.) Pamutvászon + piros, fehér és kék pamut. 85,5x60 cm. Az ötsoros minta közül három mintasort csillag motívum díszít, melyeket kereszt formájú elem tagol. A középső mintasort széles, deszkás technikával készült mintasor szegélyez. A két szélső mintasor négyzetes elemekből, kockás mintázatúra szedett. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.773)
117. *Vékaruha* Pogányszentpéter (67.26.4.) Kender + bordó pamut. 110x62 cm. A kilenc sorba rendezett minta közül hétben csillagos és rózsás motívumok váltogatják egymást. A két szélét deszkás technikával készült mértánias elemekből álló mintasor alkotja. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.772)
118. *Abrosz*. Inke (70.14.2.3.) Pamut + bordó pamut. 114x122cm. A mintasorok között csillag, pávaszem, rózsás mintaelemek találhatók. A két szél összeeresztéséhez csillag mintával szőtt "csehtőt" használtak. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.769)
119. *Vékaruha*. Csurgónagymarton (67.27.5.) Pamut + piros pamut. 72x60 cm. Az ötsoros minta közül a három középsőben csillag motívum. A középsőt vadgesztenyés levél motívum szegélyezi, a másik kettőt fél csillag motívum. A két szélső mintasorban félkoszorús minta elem. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.946)
120. *Abrosz*. *Karácsonyi abrosz* Inke (70.14.4.) Pamut + bordó pamut. 169,5x127 cm, rojt hossza 2,5 cm. A hat sorba szőtt csillag motívum szélét vízfolyásos és borostyán levél motívumok szegélyezik. Két szél összeeresztéséhez is csillag motívummal szőtt mintasort alkalmaztak. (RRM tulajdona, N-14.764)
121. *Abrosz szalvétával*. Csurgónagymarton (68.18.6.-7.) Pamut + kék pamut. 283x121 cm, szalvéta 30x27 cm. A terítő szélén körben hámosoros, egymáshoz kapcsolódó csillagminta, középen a két szél összeeresztésénél négy-négy szedett, egymáshoz kapcsolódó csillagminta. A szalvétán a csillagminta egy soros, szaggatottan rendezett. Mindkét darab kézzel szegelt, aszúrozott. Cserti Jánosné (Kis Katalin) megrendelésre készítette az 1930-as években. (RRM tulajdona, N-14.838)
- Csillagos, szegfűs**
122. *Halottas lepedővég*. Alsók (75.2.9.) Cérnavászon + bordó pamut. 61x39 cm. A három széles mintasort, négy csíkba rendezett lédás és barackmagos mintasor tagolja. A két szélső mintasorban csillag és szegfűs motívum, a középső tulipán motívummal díszített. Kézzel szegett. (N-14.092)
123. *Kosáruha*. Csurgó (81.8.3.) Cérnavászon + sötét-kék, világoskék, piros, zöld gyöngyfonal. 85 x63 cm. Középen csillagos, szegfűs motívumsor, melyet apró virágszirmok sora határol. A csíkba rendezett keskeny motívumsorok barackmagosak, virágszirmokból építkezők, lóherlevelesek és lédások, Margit-varrás, félcsillag és farkasfog szegélyvel. Kézzel szegett. (N-13.937)
124. *Vékaruha*. Csurgónagymarton (68.18.4.) Pamut + piros pamut. 174x54 cm. A tizenegy sorba rendezett minta közül a középsőben csillagos-szegfűs motívum, melynek szélét tulipános és császárkoronás mintázat szegélyez. A mintasorok között a békalábás, lóherleveles, a kulcsos-tulipános, gesztenyeágas is megtalálható. Kézzel szegett. Cserti Jánosné (Kis Katalin) készítette az 1930-as években. (RRM tulajdona, N-14.915)
125. *Vékaruha*. Somogyudvarhely (84.10.2.) Cérnavászon + piros pamut felszedéses minta. 114x56 cm. A textil díszítményét a csillagos-szegfűs és a koszorús motívumok adják. Kézzel szegett. (N-14.046)
126. *Asztali futó*. Csurgónagymarton (68.18.8.) Pamut + kék pamut. 139x57,5 cm, rojt 6 cm. A hét soros minta közül a két szélsőben kányakörmös mintázat. A középre rendezett öt sorból a középsőben csillagos, szegfűs minta, melyet két soros síkfejtős csík és Margit varrás szegélyez. E mintasort a pávaszem, majd a rózsás követi. Két végén saját szálából rojtzott. Cserti Jánosné (Kis Katalin) készítette az 1930-as években. (RRM tulajdona, N-14.917)
127. *Vékaruha*. Csurgó (81.8.2.) Cérnavászon + kék, zöld, piros és sárga gyöngyfonal. 184x65 cm. A gazdagon díszített textilen a motívum sorok közül a középsőt csillag és szegfű mintaelem díszíti, melyet tulipán és fél csillag szegélyez. A sorba rendezett motívumokat láncsorok tagolják. Géppel szegett. (N-13.945)
- Csillagos, kulcsos - tulipános**
128. *Halottas lepedő*. Berzence (77.19.2.) Cérnavászon + bordó, piros pamut. 234x70 cm. Az öt mintasor közül kettőnek a közepét csillag és tulipán motívum díszíti. Két részből összeállított, a végét a felvető szálból rojtották. Panza Katalin készítette Berzencén 1940-ben. Kézzel varrt. (N-13.911)
129. *Díszkendő*. Csurgónagymarton (67.13.2.) Pamut + bordó, piros pamut. 215x59,5 cm. Az egyik végén bordó pamutból szedett hétsoros minta, melyek közül a középsőt csillagszerű motívum díszíti. A másik végén piros ötsoros hím, melyek közül három csillag és kulcsos-tulipános motívumból áll. Sós Györgyné (Peterdi Erzsébet) készítette 1906 előtt. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.771)
130. *Kosáruha*. Csurgó (75.1.8.) Cérnavászon + bordó pamut. 70x65cm. Két mintasor, az egyikben csillag és kulcsostulipános, a másikban árvácskás motívum. 1942-ben készült. (N-13.926)

131. *Díszkendő, Courgú* (76.1.1.) Cérnavászon + bordó pamut. 144x60 cm + 6 cm csipke. A textilt két mintasor díszíti. Az egyik közepén csillagmotívum, a szélén tulipán, a másik nyárfás. (N-14.123)
132. *Vékaruha*. Alsók (75.2.11.) Cérnavászon + bordó pamut. 142x58 cm. A gazdagon díszített textil közepén csillag és szegfű motívum. A többi mintasorban apró levél, gyöngyszem, vízfolyásos, macskanyomos minta, melyet mind a két oldalról egy szélesebb csillag és tulipán motívumok tagol. Géppel szegett. (N-14.098)
133. *Kosárruha*. Órtilos (75.7.1.) Cérnavászon + bordó pamut. 67x64 cm. A hét sorba rendezett minta közül a középsőben csillag, kulcsos-tulipános motívum tulipán szegéllyel, melyet hullámvonalra rendezett tölgfás mintasor követ. A mintasorok között van hullámvonalra rendezett lóherleveles is. Ennek a motívumsornak a szélét tölgfásor zárja. A textil mindkét szélén csillag, kulcsos-tulipános mintasor húzódik. Kézzel szegett. Büki Józsefné készítette 1910 körül. (N-14.047)
134. *Vékaruha*. (77.24.90.) Cérnavászon + bordó pamut. 145x61 cm. A hétsoros minta közül a középsőben csillag-tulipános motívum. (N-14.014)
135. *Vékaruha*. Csököly (60.75.1.) Len + pamut, piros pamuttal szedett minta. 76x48 cm. A két sorba rendezett minta közepét tulipán és csillag motívum tölti ki. A szélét síkfejtős csik és rozmarin ág határolja. Kézzel szegett (RRM tulajdona, N-14.814)
136. *Abrosz*. Somogyszob (67.15.12.) Pamut + bordó pamut. 165x132 cm. A hat sorosba rendezett minta csillag és kulcsos-tulipán motívumból áll. A mintasorok szélét fél csillag és tulipán motívum határolja. Két szélből összeállított. A szövek összeresztéséhez is csillag, kulcsos-tulipános motívum sorból készített "csehtót" alkalmaztak. Puskás Józsefné (Puskás Vilma) és Hosszú Jánosné készítette 1913-ban. Kézzel varrt és szegett. (RRM tulajdona, N-14.927)
137. *Vékaruha*. Pogányszentpéter (67.26.9.) Len + pamut, bordó pamuttal szedett minta. 124x57,5 cm. A tizenegy soros minta közül a középső csillag és kulcsos-tulipános, a többiben árvácska, labdarózsa és tulipán minták váltakoznak. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.887)

Barackmagos

138. *Abrosz*. Csurgó (79.4.2.) Pamutvászon + piros pamut. 170x135 cm. Két mintasor váltakozik, az egyik közepében barackmag motívum félcsillag széllel, a másikban szaggatott rózsza, borostyán levéllel. (A borostyán levél motívumot gombásnak is mondták.) Két szélből összeállított, középen pólyakötös mintával szőtt "csehtót". Kézzel szegett. 1930 körül készült. (N-14.019)
139. *Kosárruha*. Alsók (77.36.1.) Cérnavászon + bordó pamut. 73x67 cm. A gazdagon díszített textil közepén barackmagos motívum, melyet két oldalról vízfolyásos és félcsillagos mintasor szegélyez. A többi mintasorban gyöngyszemes, labdás, egymásnak fordított félcsillagos és félkoszorús minta. Füstös Istvánné készítette 1910 körül. Géppel szegett. (N-14.091)
140. *Díszkendő*. Porrogszentkirály (79.8.1.) Cérnavászon + piros pamut. 215x61 cm. Ötsoros minta közepén barackmagos motívum, melynek szélét farkasfog szegélyezi. A mintasorok szimmetrikusan helyezkednek el, a másik két sorban nefelejcs virágmotívum, félcsillagos széldíszítéssel. Peti Józsefné készítette Porrogszentkirályon 1890 körül. Géppel szegett. (N-14.028)
141. *Halottas lepedő*. Berzence (79.2.6.) Kender + len, piros pamuttal szedett minta. 142x122 cm. A lepedő végén ötsoros minta. Az első, a harmadik és az ötödik sorban cakkos, fogazott mintasor, a második és negyedik sort barackmag motívum díszíti. Két szélből kézzel varrt, az egyik vége saját szálával rojtozott. Jankovics Mihályné készítette Berzencén 1920 körül. (N-14.035)
142. *Abrosz*. Lábod (76.6.1.) Pamut + piros pamuttal szedett minta. 178x114 cm. A nyolc sorba rendezett minta közül a középsőt, geometrikus elemekből álló barackmag motívum tölti ki. A mintasorok szélét fogazott minta határolja. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.890)
143. *Dísztörölköző darabja*. Gyékényes (9916.) Pamut + bordó, kék pamut. 132x62 cm. + csipke 13,5 cm. Ötsoros minta, melyből a két szélső síkfejtős. A három szedett mintasor közül a két szélsőben barackmagos motívum, melyet két oldalról kék pamuttal szedett vízfolyásos mintasor zár. Egyik vége géppel szegett és csipkével díszített, a másik vége szegetlen. (RRM tulajdona, N-14.885)
144. *Vékaruha*. Csurgó (76.5.1.) Pamut + kék és fehér pamut. 117x60 cm. A tizenhét soros minta közül két sorban barackmagos minta, melyet síkfejtős csik és un. "papsapkás" motívum szegélyez. A többi mintasorban vízfolyásos, láncszemes, macskanyomos minták váltogatják egymást. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.883)

Rozetta

145. *Abrosz*. Csurgó (79.4.2.) Cérnavászon + piros pamuttal szedett minta. 170x135 cm. Két mintasor váltakozik, az egyik közepén rozetta sor. Két szélből kézzel varrt, pólyakötös mintával szőtt "csehtót", azsúrozott szegély. 1930 körül készült. (N-14.020)
146. *Vékaruha darab*. Senta (75.10.1.) Cérnavászon + bordó, zöld pamuttal szedett minta. Az öt soros minta közül a második rozetta díszíti. A mintasort félbarackmag motívum fogja közre. Egyik vége géppel szegett, a másik szegetlen. (N-14.135)
147. *Díszkendő vége* Csurgó (75.1.2.) Cérnavászon + bordó pamuttal szedett minta. 14x13 cm. Az épségben megmaradt három mintasor közül az egyi-

- ket rozetta díszíti. A másik kettőben barackmag és koszorú mintaelem. 1920 körül készült. Szegetlen. (N-14.155)
148. *Kosáruha*. Csurgó (87.1.50.) Cérvászon + piros pamut. 71x60 cm. A mintasorokat szaggatottan elhelyezett rozetta tölti ki. Géppel szegett. (N-13.974)
149. *Kosáruha*. Csurgó (87.1.49.) Cérvászon + piros pamuttal szedett minta. 79x67 cm. A rozetta mintasort mind a két oldalról két csíksor szegélyezi, melyhez 45 fokos szögben szőtt lóher levelek csatlakoznak. Géppel szegett. (N-13.976)
150. *Kosáruha*. Alsók (75.2.10.) Cérvászon + piros, zöld pamuttal szedett szaggatott minta. 60x57 cm. Négy piros rozsát levelek kapcsolnak össze koszorú alakban. A felületet 3x3 koszorú díszíti. Géppel szegett. (N-14.056)
151. *Halottas lepedővég*. Szabás (9744.) Lenvászon + piros pamut. 180x16 cm, csipke 8,5 cm. Három sorba rendezett minta közül a középsőt rizsszem-szerűen szedett rozetta díszíti. A két szélén geometrikus elemekből építkező mintasor. Három szélből összeállított, a mintasorok folytonosak. Kézzel szegett. Egyik végén kézi horgolású csipke. (RRM tulajdona, N-14.762)
152. *Vékaruha*. Gyékényes (9994.) Pamutvászon + bordó pamuttal szedett minta. 83,5x55,5 cm. A hétsoros minta közül a középsőben apró rozettaszerű motívum. A többi nefelejcses, vízfolyásos és gyöngyszerű mintasorból áll. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.761)
153. *Vékaruha*. Gyékényes (9928.) Pamut, bordó és fekete pamuttal szedett minta. 77x64 cm. A tizenhárom mintasor közül a középsőt rozetta díszíti, szélét szedett csíksorok és félcsillag motívum határolja. A többi mintasorban Margit-varrásos, láncos, vízfolyásos és fogazott minták. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.760)
154. *Halottas vánkös*. Csököly (51.11.2.) Pamut + sárga pamut. 84x51,5 cm. Két szélén öt sorba rendezett rozettás minta. Három soron keresztül, három rozetta sor egymásba kapcsolódik, kettő pedig függetlenül helyezkedik el. Két szélből összeavart. Lőczy Ferencné (Vajda Kati) készítette 1902-ben. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.754)
155. *Halotti lepedővég*. Csököly (60.68.1.) Pamut + piros, kék és fehér pamuttal szedett minta. 60x30,5 cm. A közepén elhelyezett mintasorban csillagos és rozettás minták váltakoznak, melyek a két szélső sorban ismétlődik. A dúsan szedett mintákat két sor láncszerűen futó, apróbb mintasor tagolja. Paizs Ferencné 1890-ben készítette. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.756)
156. *Vékaruha*. Somogybükkösd (64.120.1.) Pamutvászon + bordó és fekete pamuttal szedett minta. 77x65 cm. Tizenegysoros minta közül a középsőben rozetta, melyet félcsillag motívum szegélyez. A többi mintasorban pávaszem, láncszerű és egyéb kiegészítő elemből álló minta. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.758)
157. *Vékaruha*. Pogányszentpéter (67.26.1.) Pamut + piros pamuttal szedett hétsoros minta. 87,5x59 cm. A középső mintasor 6 db rozettából áll, melyet két oldalról apró macskanyomos mintasor szegélyez. A következő mintasor apró rózsás, a szélét pedig rombuszformára szedett négyzetes elemekből álló motívumelem zárja. Bencze Tivadarné (Mód Mariska) készítette 1940 körül. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.757)
158. *Vékaruha*. Csököly (73.46.2.) Pamutból szőtt + piros pamuttal szedett minta. 83x64 cm. Az ötsoros mintasorban rozettás, csillagos motívumok változtatják egymást. Három mintasort félcsillagos és félrozettás elemek határolnak. Két vége farkasfog-szerűen cakkozott, kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.755)
159. *Kosáruha*. Szabás (9738.) Pamut + bordó pamuttal szedett minta. 69x55 cm. Hét sorba rendezett minta közül a középsőben rozetta látható, melyet két oldalról lóher minta határol. A következő sorokban a rozetta és a lóher levél egymástól függetlenül sorokat alkot. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.930)
160. *Vékaruha*. Gyékényes (9929.) Pamut + bordó és fekete pamuttal szedett tizenegysoros minta. 92,5x63,5 cm. A középső mintasorban rozetta, melynek szélét síkfejű csík és feketével szedett vízfolyásos mintasor határol. Szegélyként ún. borostyánlevél (gesztenyelevél) motívumot alkalmaztak. A többi mintasor keskeny, csillagos, láncos, félcsillagos és barackmagos mintával díszített. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.882)
161. *Díszőrölköző*. Inke (70.14.3.) Pamut + bordó pamuttal szedett minta. 176x57,5 cm + csipke 5,5 cm. A két végén elhelyezett 3-3 mintasor közül a két szélső rozettás, félcsillagos szegéllyel. A középsőben csillag motívum, vízfolyásos és borostyánlevél széllel. A két végét kézi horgolású csipke díszíti. Takács Józsefné (Pap Rozália) készítette 1930 körül. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.775)
162. *Vékaruha*. Gyékényes (9987.) Cérvászon + bordó és fekete pamut. 84x60 cm. A tizenegy sorba rendezett minta közül a középsőben négyszögletű keretbe helyezett rozetta. A szélét Margit-varrás szegélyezi. A többi mintasorban pávaszem, félcsillagos, négyszögletesre sarkított rozetta, vízfolyásos, borostyánleveles mintaelemek. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.865)
163. *Vékaruha*. Gyékényes (9938.) Cérvászon + piros és sötétkék pamut. 96x59,5 cm. A hét sorba rendezett minta közül a középsőben kék pamuttal szedett rozetta, a köztes részt X-es mintaelem tölti ki, melyben szív motívum is található. A szélét tölgyfalevél határolja. A többi mintasort rozetta, félkoszorú és félcsillag mintaelemek töltik ki. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.866)

164. *Vékaruha*. Csurgó (67.3.2.) Pamutvászon + bordó pamut. 169x58 cm. A huszonhét sorban elhelyezett minta között rozettás, tulipános, császárkoronás, koszorús, félkoszorús, pávaszemes és gyöngyszemes elemek. Tóth Jánosné készítette az 1900-as évek elején. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.856)

165. *Tükörruha*. Lábod (65.543.1.) Pamutvászon, fehér pamut szedett mintával. 52x60 cm. Két szélén egy - egy sorban csillag és rozettás mintasor. Péter Sándorné (Bódis Erzse) készítette 1900-1910 között. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.810)

Tölgyfaleveles

166. *Vékaruha*. Nagykorpád (9727.) Pamutvászon + piros pamut szedett minta. 89x58 cm. A három sorba rendezett minta tölgyfaleveles, tulipános elemekből áll. A mintasorok közül az egyikben a motívum elemek nyújtottak. Két vége géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.934)

167. *Halottas abrosz*. Alsók (66.194.3.) Pamutvászon + fehér pamut szedett minta. 166x140 cm + csipke 9 cm. A hat sorba rendezett minta tölgyfaleveles, kulcsos-tulipános. Pókos Sándorné készítette a 20. század elején. A szélén madeira csipke, kézzel varrt. (RRM tulajdona, N-14.938)

Tulipános, császárkoronás

168. *Vékaruha*. Gyékényes (9907.) Pamutvászon + bordó és sötétkék pamut. 100x57,5 cm. Tizenegy soros minta. A középső mintasort tulipános-császárkoronás motívum tölti ki, melyet láncsor és virágsziromszerű mintaelem határol. A mintasorok között a csillagos, békalábas, a koszorús és a vízfolyásos egyaránt megtalálható. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.942)

169. *Díztörölköző*. Somogybükkösd (64.112.1.) Pamutvászon + bordó pamut. 230x57,5 cm. Mindkét végén hétsoros minta. A mintasorok közül a középső tulipános-császárkoronás. Egyik végén koszorús, a másik végén félcsillag motívumsorok. Déme Ferencné szötte az 1920-as években. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.943)

170. *Függöny*. Csurgónagymarton (68.18.10.) Pamutvászon + kék pamut. 253x62,5 cm. Egyik végén tizenhétsoros, a másik végén négy soros minta. A mintasorok között tulipános, császárkoronás, láncos, vargányás, madaras, barackmagos, lédás, békalábas, csillagos mintaelemek. Két vége kézzel szegett. Cserti Jánosné (Kis Katalin) készítette az 1930-as években. (RRM tulajdona, N-14.918)

Koszorús, félkoszorús

171. *Halottas lepedővég*. Alsók (75.2.1.) Cérnavászon + piros pamut. 60x36 cm. A három sorban elhelyezkedő mintát apró nefelejcses láncsor tagolja. A két szélső mintasor csillagos, félcsillagos perem-

mel, a középső koszorús, borostyánlevél szegélyvel. A lepedő szélén kézi horgolású, szív alakú mintával horgolt csipke. Kézzel szegett. (N-13.930)

172. *Keresztelő abrosz*. Csurgónagymarton (75.3.5.) Cérnavászon + bordó pamut. 189x139 cm. A koszorúba szedett sorminta közepében barackmag és rozetta váltakozik. A tulipán és gránátalma mintával szőtt "csehtót" szélét aszúrozással dolgozták a vászonhoz. Géppel szegett. (N-13.856)

173. *Díztörölköző*. Csurgó (76.5.3.) Cérnavászon + kék és fehér pamut. 195x64,5 cm. Kék pamut szőtt koszorú sor, közepében rozetta, melyet két oldalról vízfolyásos és láncos elemekből álló mintasor határol. Géppel szegett. Id. Luka Istvánné készítette 1910-ben. (N-13.910)

174. *Abrosz*. Csurgó (83.1.1.) Pamutvászon + bordó, fekete pamut szőtt felszedéses minta. 162x130 cm. A két mintasorból az egyik koszorús, melyet fekete láncszem sor szegélyez. A mintasor szélét, a koszorúból kiragadott elem határolja. Két szélből, koszorús mintával díszített "csehtóttal" állították össze. (N-13.967)

175. *Kosáruha*. Alsók (75.2.6.) Cérnavászon + piros, fehér, kék, rózsaszín pamut. 72x63 cm. Három mintasor közül a középső félkoszorús, melyet Margit-varrás szegélyez. A két másik mintasor közül az egyik csillagos a másik ablakos. Kézzel szegett. (N-14.086)

176. *Kosáruha* Alsók (75.2.8.) Cérnavászon + bordó pamut szedett minta. 76x58 cm. A tizenhét sorból álló mintasor közül a középsőben félkoszorús minta. A többi mintasort láncszemes, x-es, vízfolyásos mintaelemek díszítik. Kézzel szegett. (N-14.089)

177. *Abrosz*. Csurgó (77.27.3.) Cérnavászon + piros pamut. 166x125 cm. Két mintasor váltakozik, az egyik félkoszorús. Két szélből kézzel varrt, az összehúzóhoz félkoszorús mintasort használtak. Szabó Vendelné készítette Alsókban 1930 körül. (N-14.111)

178. *Kosáruha*. Csurgó (75.1.9.) Cérnavászon + bordó pamut. 59x52 cm. A tizenhét soros minta közül a középsőben koszorús minta. Porrogon készült 1896-ban. Kézzel szegett. (N-14.114)

179. *Abrosz*. Berzence (79.9.1.) Len + pamut, bordó pamut szedett minta. 143x137 cm. Az abrosz szélén körben koszorúformára szőtt, négyzetekből építkező X motívumok, középen csillag motívum. A koszorút négy ponton, kereszt alakban csillagszerű minta töri meg. Az abrosz egész felületét szaggatottan beszőtt csillagmotívum díszíti. Két szélből kézzel varrt. Varga Ferencné készítette az 1930-as években. Géppel szegett. (N-14.033)

180. *Kosáruha*. Berzence (79.9.2.) Len + pamut, bordó pamut szedett minta. 74x68 cm. A minta azonos a 179-ben leírttal. (N-14.034)

181. *Kosáruha*. Nagykorpád (9716.) Pamut + bordó pamut 42,5x51 cm. A háromsoros szedett minta közül a középső koszorús, melyet vízfolyásos és borostyánlevél mintasor szegélyez. A másik két mintasorban csillagos minta, szegélyként félcsillag motívum. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.906)
182. *Vékaruha*. Gyékényes (9915.) Pamut + bordó, sötétkék pamuttal szedett kilencsoros minta. 79,5x61 cm. A középső mintasor koszorús, melyet vízfolyásos, félcsillagos mintasor szegélyez. Két mintasor félkoszorús, csillagos. A két szélén háromsoros bordó síkfejtős csíksor. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.903)
183. *Vékaruha*. Gyékényes (9981.) Pamut + bordó, sötétkék és fehér felszedéses minta. 80,5x57 cm. Tizenegy mintasor közül a középső koszorús, lánccos, félcsillag szegélyvel. A többi mintasorban masnis és sakktáblaszerű mintázat. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.902)
184. *Díztörölköző darab*. Gyékényes (12.444) Pamut + bordó pamut. 40,5x56,5 cm. Az ötsoros minta közül a középső koszorús, Margit-varrásos szegélyvel. A mintasorok között van rozmaringágas, tulipános és rozettás. Egyik vége kézzel szegett, a másik szegetlen. (RRM tulajdona, N-14.899)
185. *Vékaruha*. Somogyszob (67.12.9.) Pamut + piros és fekete pamut. 102,5x61,5 cm. A tizenhárom mintasor közül a középsőben keskeny csíkba rendezett csillagmotívum, melynek szélét két oldalról félkoszorú határolja. A mintasorok között találunk barackmagosat, rozettásat és láncszemeset. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.898)
186. *Díztörölköző*. Csurgónagymarton (68.6.4.) Pamut + bordó pamuttal szedett minta. 169x65,5 cm, csipke 9,7 cm. Két végén öt-ötsoros minta, a középső mintasor koszorús, Margit-varrással szegélyezve. A többi mintasorban csillagos, békalábas minták váltakoznak. A kendő másik felét kulcsos-tulipános, csillagos, rozettás és macskanyomos minták díszítik. Két végén gyári csipke. Récsei Erzsébet készítette a 20. század elején. Géppel varrt. (RRM tulajdona, N-14.911)
187. *Vékaruha*. Inke (70.14.2.1.) Pamut + bordó pamuttal szedett minta. 174x58 cm. A tizenhárom soros minta közül a középsőt koszorús díszíti, szélén ember formájú szegélyvel. A többi mintasorban félkoszorús, barackmagos, rozettás elemek. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.912)
188. *Halottas abrosz*. Inke (70.14.5.1.) Pamut + fehér pamuttal szedett minta. 139x127 cm. Nyolcsoros koszorús minta, két szélből ugyanezzel a mintával szőtt "csehtóttal" összeállítva. Az abrosz szélét körben saját anyagából szőtt rojt díszíti. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.820)
189. *Halottas lepedővég*. Inke (70.14.1.1.) Pamutvászon + fehér pamuttal szedett ötsoros minta. 77x187 cm, csipke 14,5 cm. A mintasorok közül a középsőben koszorús motívum, a többiben lánc és tökmag mintázat. A hímes rész három szélből összeeresztett, mely egy szélből álló díszítetlen vászonhoz csatlakozik. Kézzel varrt és szegett. (RRM tulajdona, N-14.932)
- Egyéb növényi ornamentals**
190. *Abrosz*. Csurgó (75.72.1.) Len + kender, bordó pamuttal szedett minta. 160x126 cm. Hat sorban, szaggatottan szőtt őszirózsa motívum. Két szélből, kézzel varrt (N-14.149)
191. *Abrosz darab*. Porrogszentkirály (75.4.1.) Cérnavászon + bordó pamuttal szedett minta. 59x46 cm. Egysoros lóherleves minta. Porrogon szőtték. Géppel szegett. (N-14.027)
192. *Díszkendő*. Csurgó (81.8.4.) Cérnavászon + piros, kék, zöld gyöngyfonal. 180x62 cm. A középső sorban nefelejcs mintasor, zöld színű Margit-varrás szegélyvel. A másik két mintasorban csillag és békalábas motívum, szélén félcsillag mintaelemmel. Géppel szegett. (N-14.004)
193. *Ágyterítő*. Berzence (79.2.4.) Cérnavászon + piros, zöld gyöngyfonalból szedett minta. 203x133 cm. Szaggatottan szőtt pünkösdi rózsa, keresztirányban elhelyezkedő négy levéllel. Jankovics Mihályné készítette az 1930-as években. Géppel szegett. (N-14.039)
194. *Kosáruha*. Szabás (9739.) Pamut + bordó pamuttal szedett hím. 61,5x55 cm. A felületet tizenkettő szaggatottan szőtt rózsa és levél motívum díszíti. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.819)
195. *Vékaruha*. Somogyszob (66.195.4.) Len + pamut, piros pamuttal szedett ötsoros minta. 92x58 cm. A középsőt és a két szélső sort párban elhelyezett lóherlevél motívum díszíti. A másik két sorban egy-azaz lóherlevél mintázat. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.826)
196. *Tükörtakaró ruha*. (*halottas lepedővég*) Csurgónagymarton (68.4.2.) Cérnavászon + piros pamuttal szedett hím. 152x53,5 cm. Három mintasor, a két szélső lóherleveles, a középső fekvő vadrózsás. A rózsás mintasor szélét síkfejtős csíksor és vargányás motívumsor szegélyezi. Három szélből összeállított, kézzel szegett. Récsei Erzsébet készítette 1905-1910 között. (RRM tulajdona, N-14.914)
197. *Vékaruha*. Nagybajom (78.6.17.) Pamut + fehér pamuttal szedett minta. 68x58 cm. Kilencsoros minta, a középsőben lóherleveles motívum, mely minden második sorban ismétlődik. Beck Gergely Jánosné 1920-as években készítette. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.897)
198. *Halottas lepedő*. Inke (82.32.4.) Pamut + fehér pamuttal szedett minta. 245x113 cm. Két végén egy-egy sorban árvácskás motívum. A széleit aszúr mintával díszítették. 1920-as években készítették Berkes Sándorné (Szabó Júlianna) stafiringujába. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.920)

199. *Halottas dísztörölköző.* Inke (70.14.5.2.) Pamut + fehér pamuttal szedett minta. 170x57,5 cm, csipke 4 cm. A két végén három virágszirmokból álló mintasor. Széleit kézi horgolású csipke díszíti. Kézszeggett. (RRM tulajdona, N-14.922)
200. *Törölköző darab.* Kisbajom (10.944) Len + piros és kék pamut. 22x57,5 cm. Az egy sorba rendezett minta széleit síkfejtős és szedett csíksorok határolják. Középen X alakban beszótt szegfű motívum, melyet két csík és egy szedett sor tagol. Egyik vége önmagában rojtzott, a másik szegetlen. (RRM tulajdona, N-14.837)
201. *Dísztörölköző.* Csurgónagymarton (67.24.2.) Pamut + bordó pamut. 241x76,5 cm, csipke 8,5 cm. Egyik végén hét, a másik végén háromsoros minta. A háromsoros közepét tölgyfalevél motívum díszíti. A két szélsőben csillagos, szegfűs mintaelem. A másik végén csillagos, békalábas, tulipános és császárkoronás motívumok. A végét kézi horgolású csipke díszíti. Géppel szeggett. (RRM tulajdona, N-14.829)
202. *Dísztörölköző.* Gyékényes (9918.) Pamutvászon + bordó és fekete pamut. 234x61,5 cm, csipke 8 cm. Mindkét végén öt sor minta, levél, tulipán és virágsziromszerű motívumokkal. A két végét gyári csipke díszíti. Géppel szeggett. (RRM tulajdona, N-14.863)
203. *Kosárruha.* Alsók (78.11.2.) Cérnavászon + piros, fekete pamut. 83x64 cm. A szélén síkfejtős és deszkás technikával készült mintasorok, a következő csíkba rendezett mintasor széle Margit-varrások, középen rozettaszerű minta. A textil közepén húzódo mintasorban bimbós nefelejcs, Margit-varrással szegélyezve. A két minta között fekete fonalból szedett láncsor. Kézszeggett. Pápa Jánosné készítette 1890-ben. (N-14.052)
204. *Kisterítő halottas garmitúrához.* Csurgónagymarton (80.8.2.) Cérnavászon + kék pamuttal szedett minta. 60x56 cm + madeira 7,5 cm. A terítő közepében csillagmotívum, melyet koszorú alakban indák, és a négy sarokra elhelyezett hármastagolású levél fog közre. A négyszögletes alakú terítő sarkaiban harangvirág, a köztük lévő teret apró virágmotívumok töltik ki csokorszerű beállításban. Kiss Jánosné készítette Csurgónagymartonban 1920 körül. (N-13.826)
205. *Halottas abrosz.* Csurgónagymarton (80.8.1.) Cérnavászon + kék pamuttal szedett minta. 147x118 cm + madeira 7,5 cm. A szélétől egy arasszal beljebb, mind a négy oldalon három szál tulipán csokorba kötve, szaggatottan elhelyezve. A csokor alján visszahajló levél motívum. Kiss Jánosné készítette 1920-ban. Géppel szeggett. (N-13.827)
206. *Díszkendő.* Csurgónagymarton (80.8.5.) Cérnavászon + kék pamut. 167x58 cm + madeira 8,5 cm. Mind a két vége díszített. Az egyik végén bimbós túszerőzsa azsúr közé szedve, majd szaggatottan szőtt nyiló túszerőzsa, ibolya és liliom. A virágok felett "PORAIDRA ÁLDÁS BÉKE" felirat. A kendő másik felét bimbós túszerőzsa, csokorba kötött tulipán és nefelejcs díszíti. Kiss Jánosné készítette 1920-ban. Géppel szeggett. (N-13.829)
207. *Tükörruha.* Csurgónagymarton (80.8.6.) Cérnavászon + kék és sárga pamuttal szedett minta. 70x66 cm. A szélétől egy arasznyira keretszerűen elhelyezett, szaggatottan szőtt három szál tulipán, középen "ÖRÖK BÉKE" felirat. A felirat feletti részen liliom, két oldalán ibolyával, fölötte őszirőzsa motívum. Kiss Jánosné készítette 1920-ban. Géppel szeggett. (N-13.833)
208. *Halottas lepedő.* Csurgónagymarton (80.8.4.) Cérnavászon + kék, sárga pamut. 257x132 cm. + madeira 16 cm. A szélén háromsoros minta, középen hat szíromlevélből álló őszirőzsa motívum. A másik két mintasort két oldalról azsúrozás szegélyezi. A lepedő szélét galamb motívummal himzett madeira díszíti. Kiss Jánosné készítette 1920-ban. Géppel szeggett. (N-13.835)
209. *Halottas lepedő.* Csurgónagymarton (80.8.3.) Cérnavászon + kék, sárga pamuttal szedett minta. 257x132 cm. csipke 16 cm. Díszítése azonos a 209-esével. (N-13.836)
210. *Törölköző.* Berzence (79.2.2.) Cérnavászon + kék pamut. 92x66 cm + 7 cm rojt. A háromsoros díszítmény szaggatottan jelenik meg a textilen. A két szélső sorban, két négyszög között apró kockákból álló motívum, középen fekvőre szőtt, szaggatottan elhelyezett árvácska minta. Egyik vége géppel szeggett, a másik kötött rojttal díszített. Jankovics Mihályné készítette 1930 körül. (N-14.031)
211. *Halottas lepedő.* Berzence (79.2.1.) Cérnavászon + kék pamut. 186x136 cm. Háromsoros szaggatottan és fekvőre szőtt árvácskás motívum. Széle kötött rojttal díszített. Jankovics Mihályné készítette 1930 körül. (N-14.036)
212. *Kosárruha.* Csurgónagymarton (78.7.2.) Cérnavászon + bordó pamuttal szedett minta. 81x61 cm. A négy soros díszítvány közül a másodikat pünkösdi rózsza (futórőzsának is mondták) díszíti. Nagy Ferencné készítette 1930 körül. Géppel szeggett. (N-13.852)
213. *Vékaruha.* Csurgó (77.37.2.) Cérnavászon + bordó pamut. 154x59 cm. Tizenhárom sor szedett minta, középen fekvő pünkösdi rózsza (futórőzsának is nevezték). Margit-varrással és tulipánnal szegélyezve. A mintasorok között szőlőfürtös, csillagos is található. Géppel szeggett. (N-14.003)
214. *Kosárruha.* Alsók (75.2.3.) Cérnavászon + bordó pamut. 81x59 cm. A három sor minta közül az egyik fenyőágas papsapkás szegéllyel. A másik kötött csillagos, rózsaleveles minta díszíti. Géppel szeggett. (N-14.070)
215. *Dísztörölköző.* Csurgó (75.72.4.) Cérnavászon + bordó pamut. 147x68 cm. + 8 cm rojt. Az mindkét végén két mintasor, az egyiknél két galambbal, közte "JOREGELT" felirat. Az egyik mintasorban

apró virágok, a másikban szaggatottan elhelyezett, csokorba kötött virágkompozíciók. A másik végét csokorba szedett árvácskás és rózsás motívum díszíti. Porrogon készítették. Géppel varrt. (N-14.113)

216. *Díszkendő*. Csurgónagymarton (75.3.7.) Cérnavászon + bordó pamutallal szedett minta. 120x43 cm. + 9,5 cm rojt. Az egyik mintasor szaggatott rózsás, alatta félkörívben elhelyezett rózsaszálakkal. A szaggatott rózsá fölött "ISTEN HOZOTT" felirat. A másik végén félkörívben három szál rózsá, fölötté vadrózsá csokorba kötve. A vászon hetes bordával készült. Az ilyen keskeny vászonokra mondták: "Keskeny, mint a hetes vászon" Kovács Jánosné készítette az 1940-es években. (N-13.869)
217. *Vékaruha*. Csurgó (75.72.3.) Cérnavászon + fekete pamutallal szedett minta. 118x64 cm. Tizenhárom soros minta, a sorokat szaggatottan szőtt virágok díszítik. A középső mintasorban rózsá motívum. Porrogon készült. Géppel szegett. (N-14.117)
218. *Tükörruha*. Csurgó (75.72.5.) Cérnavászon + fekete pamutallal szőtt minta. 74x59 cm. Középen koszorúba szőtt rózsalevelek. A szélén körben két szál rózsá szaggatottan szöve. A négy sarokban szintén virágkompozíció. Porrogon készült. Géppel szegett. (N-14.119)
219. *Abrosz*. Csurgó (79.5.1.) Cérnavászon + piros, rózsaszín, zöld gyöngyfonalból szedett minta. 144x120 cm. Szélét körben szaggatottan szőtt, csokorba szedett három szál szegfű díszíti. A csipke kézi horgolású, szintén rózsá motívummal díszítve. Bustya Istvánné készítette 1930 körül. (N-13.961)
220. *Díszkendő*. Csurgónagymarton (78.7.3.) Cérnavászon + piros, rózsaszín, kék, zöld, sárga pamutallal szedett minta. 133x58 cm. + csipke 5,5cm 7,7 cm. Mindkét vége díszített. Az egyik szélén hat fekvő rózsá, fölötté íveltén elhelyezett apró mezei virágok, középen rózsák mezei virágokkal, "ISTEN HOZOTT" felirattal. A másik végét váltakozó színű rózsák díszítik, illetve tölcseres (fuxia) virágminta. Nagy Ferencné készítette az 1930-as években. (N-13.839)
221. *Vékaruha*. Csurgónagymarton (78.7.1.) Len + pamut, fehér, piros, rózsaszín, kék, zöld, lila sárga gyöngyfonalal és azok árnyalataival szedett minta. A teljes felületet szaggatottan szőtt virágmotívumok díszítik. A mintasorokban őszi rózsá, rózsá, harangvirág egyaránt előfordul, de apró virágok is, amit nem neveztek. Az ilyen gazdagon díszített darabot kockáról (kockás papírra készített minta alapján) szőtték. Nagy Ferencné szötte az 1930-as években. Géppel szegett. (N-13.877)
222. *Dísztörölköző darab*. Gyékényes (9990.) Pamut + bordó, fekete pamutallal szedett minta. 75x65 cm. Az egyik végén öt sor minta, a középső mintasorban három szál szegfű csokorba szedve, melyek közét un. "papsapkás" minta tölti ki. E mintasor szélét fekete pamutallal szőtt csiksor és bordó pamutallal szedett vízfolyásos, borostyánleveles mintasor zárja. A két másik szélesebb mintasorban csillagos és X-es motívum. A szélesebb motívumsorok tagolására keskeny un. "kapcsos" mintasort alkalmaztak. Egyik végén saját anyagából géppel varrt rojt, a másik vége szegetlen. (RRM tulajdona, N-14.816)
223. *Vékaruha*. Gyékényes (9983.) Pamutvászon + fekete pamutallal szedett 11 soros minta. 92,5x58,5 cm. A középső mintasorban árvácska motívum, melynek szélét félkörívben csiksor és fél szíromlevél motívum határolja. A többi sorban csillagos, láncos, félcsillagos, pávaszem mintaelemek. Kézrel szegett. (RRM tulajdona, N-14.836)
224. *Dísztörölköző*. Kisbajom (10.948) Pamutvászon + zöld, piros és fehér pamutallal szedett minta. 102x47 cm, + rojt 11 cm, 3,5 cm. Az egyik végén kétsoros hét-hét rózsából álló motívum. A mintasorok között két sorban aszurozás. A kendő másik felén két csikba rendezett 3-3 soros aszurozás. Mindkét vége rojtzott, a díszesebb felén hosszabb, kötözött rojt. (RRM tulajdona, N-14.832)
225. *Vékaruha*. "üvegkendő" Somogyszob (66.195.1.) Pamutvászon + piros pamutallal szedett minta. 70,5x45 cm. A kendő közepén hat rózsacsokor. A tér felosztását hosszanti és keresztirányban szőtt rozmarin ág adja. Kézrel szegett. (RRM tulajdona, N-14.827)
226. *Vékaruha*. Somogyszob (67.15.10.) Cérnavászon + bordó, fekete pamutallal szedett him. 104x65 cm. A 17 soros mintából a középső futórózsás. A két szélesebb mintasorban tulipán motívum, a keskenyebbek barackmagos, félcsillagos, kapcsos, láncos elemekből áll. A két szélét 4-4 soros síkfejtős mintasor zárja. Kis Jánosné (Varga Teréz) Gyékényesen készítette 1890 körül. Kézrel szegett. (RRM tulajdona, N-14.824)
227. *Vékaruha*. Csurgónagymarton (67.24.1.) Pamut + bordó pamutallal szedett minta. 84,5x64,5 cm. Az öt széles mintasor közül a középsőben szőlőfürtből és szőlőlevélből álló mintasor. A szélét virágszírumszerű motívum határolja. Két másik mintasorban koronás, tulipános minta Margit-varrással szegélyezve. A két szélső mintasorban csillagos, fenyőágas motívum. Récsei Erzsébet készítette 1905-10 között. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.881)
228. *Halottas vékaruha*. Somogyszob (67.12.11.) Pamutvászon + fekete pamutallal szedett minta. 84x58 cm. Tíz soros minta, a két szélsőben kereszt motívum, a többi virágszálak díszítik. A középső sorban hat egymás mellett elhelyezett árvácska motívum. Az 1920-as években készült. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.925)

Békalábas

229. *Abrosz*. Csurgónagymarton (68.18.5.) Pamut + bordó pamuttal szedett minta. 154x123 cm. A hét sorba rendezett díszítmény közül az egyikben csillag és békalábas elemek, a másokban rózsaszín és békalábas elemek, a másokban rózsaszín és békalábas elemek, a másokban rózsaszín és békalábas elemek. Középen a "csehtót" rozetta díszüre szőtt. Cserti Jánosné (Kis Katalin) készítette az 1930-as években. Géppel szegett. (RRM tulajdona, N-14.892)
230. *Dísztrölköző darab*. Gyékényes (9978.) Pamutvászon + piros és fekete pamuttal szedett minta. 71x65 cm, csipke 12 cm. Az ötsoros minta közül a középsőben csillag, békalábas motívum. Kettőben barackmagos, a két szélsőben félcsillag motívum. Egyik végét gyári csipke díszíti, a másik szegetlen. (RRM tulajdona, N-14.889)
231. *Halottas lepedővég*. Gyékényes (9909.) Pamutvászon + bordó és sötétkék pamuttal szedett minta. 54,5x125 cm, rojt 10 cm. Az egyik mintasort, sötétkék pamuttal szedett csillag és békalábas minta díszíti, melyet két oldalról csillag motívum határol. A mintasort vízfolyásos és borostyán leveles minta zárja. Két szélből összeállított, egyik vége géppel szegett, melyhez kézi horgolású csipke csatlakozik, a másik szegetlen. (RRM tulajdona, N-14.936)
232. *Díszkendő darab*. Csurgó (75.1.3.) Cérnavászon + bordó pamut. Csillag és békalábas minta. A szélét farkasfog és félkoszorús mintasor szegélyezi. Egyik vége géppel szegett, a többi szél szegetlen. 1920 körül készült. (N-14.154)
233. *Abrosz*. Csurgó (83.1.1.) Pamut + bordó, fekete pamut. 162x130 cm. Az egyik mintasorban koszorús, a másokban csillag és békalábas motívum. A két szél összeeresztéséhez használt házi szövésű "csehtót" koszorús hímekkel díszített. A szélét gyári farkasfog szegélyezi. (N-13.966)
234. *Vékaruha*. Alsók (75.2.15.) Cérnavászon + piros pamut. A sorba rendezett minták között a csillagos, a rozettás, koszorús, félkoszorús egyaránt megtalálható. Középmintának csillagos-békalábas motívumsort szőtték. Kézzel szegett. (N-14.110)
- Ember és állatábrázolás**
235. *Vékaruha darab* Porrogszentkirály (75.4.3.) Cérnavászon + bordó pamuttal szedett minta. A három mintasor közül a középső "kezes-lábas" motívummal díszített, ami stilizált emberformát mutat. Géppel szegett. (N-14.024)
236. *Tányérfogó ruha*. Porrogszentpál (75.8.1.) Len + pamut, piros és kék színű pamuttal szedett minta. 60x46 cm. Két szélén kétsoros lepkés motívum. A másik kettőt "labdásnak" nevezett, kör alakú minta díszíti. Kézzel szegett. (N-14.023)
237. *Vékaruha*. Csurgónagymarton (75.3.6.) Cérnavászon + piros, kék pamuttal szedett minta. 128x59 cm. A tizenhátsoros minta közül kettőben piros és kék pamuttal szőtt madármotívum. Mód Jánosné készítette 1890 körül. (N-14.130)
238. *Díszkendő*. Porrogszentkirály (79.8.1.) Cérnavászon + piros pamuttal szedett minta. 215x61 cm. A mintasorok egyike pávászárú motívummal díszített, farkasfog és félcsillagos széllel. A kendő széle a szegés mellett aszúrozott. Peti Józsefné készítette 1890 körül. (N-14.030)
239. *Halottas lepedővég*. Csurgó (75.1.6.) Cérnavászon + piros pamuttal szedett minta. 67x57 cm. + csipke 8 cm. A hét mintasor közül a középső pávászárú, farkasfog és borostyánlevél szegéllyel. Kézzel varrt, a varrás mentén aszúrozott. (N-14.137)
240. *Halottas lepedővég*. Porrogszentkirály (75.4.2.) Cérnavászon + bordó pamuttal szedett minta. 59x35,5 cm. A hét mintasor közül kettőben nyúl mintaelem, szaggatottan beszűve. Géppel szegett. (N-14.026)
241. *Vékaruha*. Gyékényes (9989.) Pamutvászon + fehér, kék és piros pamuttal szedett mintasor. 70x59 cm. A kilenc mintasor közül a középső fehér pamuttal, kék alakra szedett és piros síkfejtős szegéllyel határolt félkoszorús mintasor, melyet két oldalról két-két állatmotívumot ábrázoló mintasor követ. Ezek közül az egyik kék alakra fehér pamuttal szedett galamb, a másik kék alakra fehér pamuttal szedett bárány motívum. A két szélső mintasor piros alapon fehér vízfolyásos motívummal készült. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.783)
242. *Vékaruha*. Gyékényes (9917.) Pamut + bordó és kék pamuttal szedett minta. 80x60 cm. A tizenegy soros minta közül a középsőben csillag motívum, a mellette lévő két mintasor közepét madár motívum tölti ki. Szélét vízfolyásos és félcsillag motívum határolja. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.784)
243. *Vékaruha* Inke (70.14.2.2.) Pamut + bordó pamuttal szedett minta. 79,5x58 cm. A kilencsoros minta közül a középsőben madaras motívum, szélét síkfejtős csíksor és félcsillagos motívum határolja. A két szélesebb mintasor koszorús motívumból, a két szélső pedig csíksorba rendezett csillag mintából áll. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.845)
244. *Vékaruha*. Gyékényes (9988.) Pamut + bordó és fekete pamuttal szedett minta. 94,5x62,5 cm. A tizenegy soros minta közül a középsőben négy ugrószarvas, a köztes részen fekete pamuttal szedett stilizált fa és madár motívum. A mintasor szélét bordó Margit-varrás szegélyezi. A többi mintasorban tulipános, koszorús elemek. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, 14.947)
245. *Dísztrölköző vég*. Gyékényes (9977.) Pamut + piros és fekete pamuttal szedett minta. 70,5x63 cm. A hét sorba rendezett minta közül a középső mintasorban madaras motívum, melyet félcsillag mintasor szegélyez. A többi mintasor csillagos, lánccos elemekből áll. Egyik vége gyári csipkével szegett, a másik vége szegetlen. (RRM tulajdona, N-14.778)

246. *Vékaruha*. Gyékényes (9939.) Pamut + bordó és fekete pamuttal szedett minta. 91x63 cm. A kilenc sorból álló mintázat közül a középsőben piros pamuttal szedett madaras motívum, a madarak csőre fekete pamuttal készült. A madaras motívumsort síkfajtos piros és fekete csíksor határolja, melyet félcsillagos mintasor zár. A többi mintasor között csillagszerű, kettő pedig láncos motívumból áll. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.749)
247. *Függöny* Csurgónagymarton (68.18.11.-12.) Cérnavászon + bordó pamuttal szedett hím. 306x55 cm. A függöny egyik végén hétsoros minta, melyet háromsoros, majd egysoros minta követ. A háromsoros minta közepét madár motívum tölti ki. A két vége kézzel, aszúrozottan szegett. Cserti Jánosné (Kis Katalin) készítette az 1930-as években. (RRM tulajdona, N-14.908)
248. *Díszpárna*. (halottas lepedővégből átalakítva) Csököly (60.69.1.) Pamut + kék és piros pamuttal szedett minta. 62,5x41,5 cm. Az egy sorba rendezett minta tükröképszerűen helyezkedik el. A hangsúlyos mintaelem az egymással szemben álló "pelikán" motívum. A madár motívumok között rombusz alakú minta, közepében csillagszerű díszítménnyel. A párna szélét piros-kék fonallal díszítették. (RRM tulajdona, N-14.840)
249. *Dísztörölköző*. Senta (3575.) Pamutvászon + bordó és piros pamuttal szedett minta. 161x59 cm. Egyik végén öt-, a másik végén háromsoros minta. Az ötsoros közepén 11 db ló motívum egysoros fekete síkfajtos alapra állítva. A törölköző másik végén hét párban álló madár. A párban álló madarak között egy-egy bordó és fekete pamuttal szőtt virágkompozíció. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.844)
250. *Szakasztóruha* Csurgónagymarton (68.18.2.) Pamut + bordó pamuttal szedett minta. 75,5x65,5 cm. A textil szélén körben csillag és kulcsos-tulipános motívum, középen négy szarvas motívum, melyek között tölgyfaleveles minta látható. A textília mértani közepében négyszögekből álló virágkompozíció. Cserti Jánosné (Kis Katalin) készítette 1940-es években. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.842)
251. *Vékaruha*. Gyékényes (9927.) Pamut + bordó, sötétkék pamut. 104x64 cm. Kilencsoros minta, a középsőben négy szarvas motívum. A minta azonos a 250-es tételével. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.854)
252. *Asztalfutó*. Csurgónagymarton (68.18.9.) Cérnavászon + piros pamuttal szedett minta. 140x53,5 cm, + rojt 20 cm. A kilencsoros minta közül a középsőben négy szarvas motívum, kettő-kettő szemben áll egymással, közöttük reneszánsz virágkompozíció. A többi mintasorban csillagszegfűs motívum. Cserti Jánosné (Kis Katalin) szötte az 1930-as években. Az egyik sarokban "M" monogram. (RRM tulajdona, N-14.846)
253. *Vékaruha*. Somogyszob (67.15.11.) Pamutvászon + bordó és fekete pamuttal szedett minta. 109x62,5 cm. A kilencsoros mintázat közül a középsőben 4 kakas motívum, melyet egy-egy cseréből kihajló virágcsokor motívum tagol. A mintasor szélét fekete pamutból szedett Margit-varrás és bordó tulipán határol. A kakasos mintasoron kívül csillagos, árvácskás és cicás díszíti a textilt. A két szélén csíkba szedett láncminta. Kis Jánosné (Varga Teréz) készítette 1890 körül Gyékényesen. Kézzel szegett. (RRM tulajdona, N-14.948)

Recés vászon

254. *Halottas abrosz*. Inke (70.14.1.2.) Pamutvászon. 150x116 cm, rojt 7,5 cm. Két nyüsttel, méhkas szerűen szőtt mintázat. Két szélből összeállított. Kézzel varrt. A szélét körben kötözött rojt díszíti. Czippán Éva készítette 1930 körül. (RRM tulajdona, N-14.809)
255. *Halottas abrosz*. Nagybjom (78.6.18.) Pamutvászon. 143x111 cm, rojt 13,5 cm. Két nyüsttel készített, saktáblaszerűen szőtt kocka motívumokból álló mintázat. Két szélből összeállított. A szélét körben kötözött rojt díszíti. Vadász Erzsébet készítette Nagykorpádon 1910 körül. Kézzel varrt, subrikálással összeállított. (RRM tulajdona, N-14.805)

Jegyzetek

1. Szolnoky Lajos: Alakuló munkaeszközök. Bp. 1972. 7. old.
2. Valentényi Gáspár: A Somogy megyei céhek. Szekszárd, 1909. 137.old.
3. Knézy Judit: Élet a Festeticsek csurgói uradalmában a XVIII. század utolsó harmadában. In. Somogy Megye múltjából. Kaposvár, 1997. 152.old.
4. Ua.
5. 1828-as összeírás .Somogy Megyei Levéltár (továbbiakban S.M.L.)
6. Somogy kereskedőinek és iparosainak összeírása 1869. S.M.L. Alispáni iratok 2943/1869.
7. Csurgói becsló járás mezőgazdasági leírása. X. 1877. S.M.L.
8. Baksay Sándor: Az Osztrák Magyar Monarchia írásban és képekben. I. Bp. 1888. 402.
9. Paál László- Végh József (szerk.) : Somogy megye földrajzi nevei. Bp.1974. 627,633,643,646,610,607, 604,602,
10. Knézy Judit :Vegyes néprajzi adatok (Csököly). Rippl-Rónai Múzeum néprajzi adattára (továbbiakban NA.) 455.
11. Mike Györgyi: A szántás - vetés szókincse Lábod községben. NA-317.
12. Kiss József: A kender termesztése, feldolgozása Kúatason.NA-672.
13. Knézy Judit: Cselédélet és kendermunka Lábodon. NA-368.
14. Kiss József : NA-672.
15. Somogyvármegye Almanachja. Kaposvár. 1908. 112.
16. Papp Imre: A kender termelése Gyékényesen. NA-647.
17. Ua.
18. Ua.
19. Kiss József: NA-672.
20. Ua.
21. Ua.
22. Csobor Kálmánné: A háziszőttés alkalmazása. NA-319.
23. Gönyei Sándor: Vegyes néprajzi gyűjtések. Néprajzi Múzeum Ethnológiai Adattára. EA.5374.
24. Kiss József: NA-672
25. Ua.
26. Papp Imre: NA-647.
27. Kiss József: NA-672.
28. Ua.
29. Papp Imre: NA-647.
30. Kiss József: NA-672.
31. Papp Imre: NA-647.
32. Csobor Kálmánné: NA-319.
33. Papp Imre: NA-647.
34. Dr. Kerecsényi Edit gyűjtéséből. A Thury György Múzeum (T.Gy.M.) néprajzi gyűjteményéből a 66.59.12. leltári számú halottas abrosz kartonján.
35. Malonyay Dezső: A magyar nép művészete. Bp. 1912. IV. kötet. 283, 286. kép.
36. Papp Imre: NA-769.
37. Kiss József: NA-672.
38. Gönyei Sándor: EA. 5374.
39. Kiss József: NA- 672.
40. Csobor Kálmánné: NA-319.
41. Malonyay Dezső, 1912. IV. kötet. 147. fotó. Mind a két típust bemutatja.
42. Knézy Judit: NA-368.
43. Malonyay Dezső ,1912. 115.
44. Knézy Judit : A somogyi női házivászon ruhadarabokra vonatkozó utalások a XVIII-XIX. században. In. A szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum Évkönyve VIII-IX. (1977-1978). Szekszárd 1979. M. Kerégyártó Adrién: A somogyi vászonöltözöt "egy pár" ruhái. In. Anyagi Kultúra. Kaposvár, 1980.
45. Witt Lászlóné: Csurgónagyamarton a népművészet tükrében. NA-1330.
46. A Rippl-Rónai Múzeum néprajzi gyűjteményében a 89.2.7. leltári számú Somogyszobrol származó vetőbronzon nyolcszor ismétlődik a háromsoros csíkozás. A csíkok közötti távolság 1-3,5 cm-el elcsúszott, ezért a szélek összeeresztésénél a csíkok nem folytonosak. Ugyanez vonatkozik a 78.6.16. leltári számú abroszra is, melyet Nagybajomban készítették.
47. A T.Gy.M. szöttesei között vannak olyanok, melyek az egykori Somogy megyéhez tartozó falvakból származnak. Jelen tanulmány e települések vizsgálatára nem tér ki, mivel e községekből nem került be házi szövésű textil a feldolgozásban szereplő két gyűjteménybe. A T.GY.M. azonban Pátró községből őriz két olyan dísztrölközőt "kendőzöt" 67.59.3. és 68.58.1., melyek motívumai között megtalálható és a R.R.M. gyűjteményében 3575-ös leltári számú, Szentán gyűjtött dísztrölközőn előforduló ló motívum. A Pátróban készült két darabot 1908-ban Bebők Ferencné szötte. A motívum azonosítása, a három darab azonosságát eredményezte.

Kender feldolgozással kapcsolatos eszközök a Csurgói Városi Múzeum tulajdonában

Mángorlófa	75.26.16.	Csurgó	Rokka	77.24.43.	Csurgó
Mángorlófa	75.26.17.	Csurgó	Rokka	77.24.44.	Csurgó
Mángorlófa	75.26.18.	Csurgó	Rokka	77.34.1.1-3.	Csurgó
Gereben	75.27.1-18.	Csurgó	Szövőszék	79.17.1.	Csurgónagymarton
Kis gombolyító	75.98.1.	Csurgó	Gombolyító	79.17.4.	Csurgónagymarton
Kis gombolyító	75.98.2.	Csurgó	Gombolyító	79.17.5.	Csurgónagymarton
Gombolyító	75.98.3.1-3.3.	Csurgó	Rokkafa	79.17.6.	Csurgónagymarton
Motolla	75.98.4.	Csurgó	Gereben	79.17.7.	Csurgónagymarton
Vetelő	75.98.5.	Csurgó	Gereben	79.17.8.	Csurgónagymarton
Áspafa	75.98.6.	Csurgó	Gombolyító	79.18.1.	Porrogszetenkirály
Áspafa	75.98.7.	Csurgó	Szövőszék	80.4.1.1-13.	Csurgónagymarton
Áspafa átlós fája	75.98.10.1-2.	Csurgó	Gombolyító	80.5.4.	Csurgónagymarton
Gombolyító nyelve	75.98.11.1-2.	Csurgó	Áspafa	80.5.11.	Csurgónagymarton
Gombolyító nyelve	75.98.12.1-2.	Csurgó	Áspafa	80.5.12.	Csurgónagymarton
Gombolyító nyelve	75.98.13.1-2.	Csurgó	Fonalvezető	80.11.10.	Csurgónagymarton
Gombolyító nyelve	75.98.14.	Csurgó	Vetelő	80.11.13.	Csurgónagymarton
Gombolyító kacscs	75.98.15-36.	Csurgó	Gombolyító kapocs	80.11.14.	Csurgónagymarton
Vetelő	75.98.38-53.	Csurgó	Borda	80.18.1.	Csurgónagymarton
Cséve	75.98.54.	Csurgó	Vetelő	80.18.2-6.	Csurgónagymarton
Fa tű	75.98.55.	Csurgó	Cséve	80.18.7.	Csurgónagymarton
Nyüst	75.98.58-62.	Csurgó	Orsó	80.19.1-2.	Csurgónagymarton
Borda	75.98.63-80.	Csurgó	Nyüstkötőtű	81.13.8-9.	Csurgó
Szövőszék	75.98.81.1-19.	Csurgó	Tiloló	81.13.13.	Csurgó
Szövőszék	75.98.82.1-20.	Csurgó	Tiloló	81.13.14.	Csurgó
Szövőszék darabok	75.98.83-90.	Csurgó	Rokka	81.13.16.	Csurgó
Rokka	75.98.91.	Csurgó	Szövőszék	81.13.18.1-24.	Csurgó
Rokka	75.98.92.	Csurgó	Nyüst	81.13.21.	Csurgó
Rokka	75.98.93.	Csurgó	Borda	81.13.23-25.	Csurgó
Rokka	75.98.94.	Csurgó	Vas borda	81.13.26.	Csurgó
Rokka	75.98.95.	Csurgó	Felvető motolla	81.13.27.	Csurgó
Rokka	75.98.96.	Csurgó	Vászonfeszítő	81.13.29-30.	Csurgó
Nyüstkötőtű	75.110.2.	Csurgó	Vetelő	81.14.6-7.	Csurgó
Kis gombolyító	77.4.24.	Csurgónagymarton	Vetelő	82.4.1-2.	Csurgónagymarton
Rokka	77.24.41.	Csurgó	Nyüstkötőtű	84.5.22.	Csurgó
Rokka	77.24.42.	Csurgó	Rokka	84.11.10.	Csurgó
			Gombolyító	87.1.16.	Csurgó
			Nyüstkötőtű	87.1.65.	Csurgó

Kender feldolgozással kapcsolatos eszközök a Rippl-Rónai Múzeum tulajdonában

Forgó "fonalvető"	77.5.13.	Csököly
Lenverő	65.33.1.	Kutas
Lenverő	65.34.1.	Kutas
Lenverő	67.12.5.	Somogyszob
Kendervágó	9799.	Nagykorpád
Kendervágó	9800.	Nagykorpád
Kender tiloló	9801.	Nagykorpád
Gereben	77.5.7.	Csököly
Gereben	77.22.10.	Kisbajom
Gereben	77.23.18.	Nagykorpád
Rokkafa	67.12.6.	Somogyszob
Csévélő rokka	77.5.10.	Csököly
Rokka	79.21.50.1.	Nagykorpád
Áspafa	77.23.17.	Nagykorpád
Áspa	79.21.15.	Nagykorpád
Gombolyító	68.22.8.1-3.	Csurgónagymarton
Gombolyító	72.13.9.1-13.	Somogyszob
Gombolyító	76.30.63.	Rinyakovácsi
Borda	76.30.75.	Rinyakovácsi
Borda	76.30.76.1-2.	Rinyakovácsi
Borda	76.30.77.	Rinyakovácsi

Gombolyító	77.5.14.	Csököly
Gombolyító	77.5.15.	Csököly
Gombolyító	78.27.12.1-5.	Kisbajom
Gombolyító	78.47.1-3.	Nagykorpád
Gombolyító	79.21.19.1.	Nagykorpád
Nyüst	76.30.72.1-6.	Rinyakovácsi
Nyüst	76.30.73.1-4.	Rinyakovácsi
Nyüst	76.30.74.1-4.	Rinyakovácsi
Nyüstkötő lába	79.21.65.	Nagykorpád
Csévélős kosár	77.5.8.	Csököly
Cséve	76.30.80.1-5.	Rinyakovácsi
Cséve	7.5.9.1-16.	Csököly
Szövőszék	9710.	Nagykorpád
Szövőszék	76.30.71.1-16.	Rinyakovácsi
Szövőszék alkatr.	77.5.16.1.	Csököly
Vetélő	67.1.8.	Somogyszob
Vetélő	79.21.51-53.	Nagykorpád
Pállósajtár	76.30.88.1-28.	Rinyakovácsi

Összeállította: Simon Andrea
gyűjteménykezelő

A mintagyűjtemény fotóit a szerző és Gőzsy Gáborné készítette

The production and processing of hemp in the villages of inner Somogy county

ORSOLYA L. KAPITÁNY

In the south-western corner of the county of Somogy, in the mainly Calvinist-populated villages of inner Somogy, the tradition of hemp production and processing was kept actively alive until the outbreak of the Second World War.

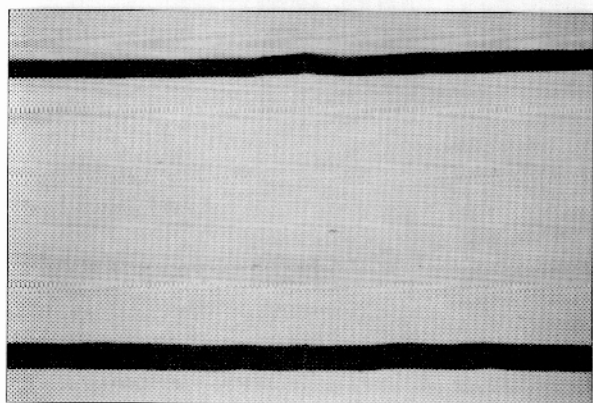
The fibre plant produced on the peasant farms not only provided basic material for the various items of clothing over the centuries; the cloth made from it also gained a rôle in every area of everyday life (the economy, nutrition, the practice of customs, etc.).

On marriage girls were given a trousseau of the hand-woven cloths for working days and feast days which were to accompany them throughout their lives.

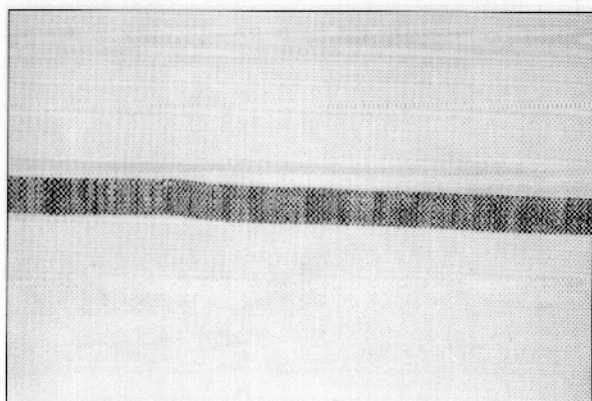
In this area woven cloths were not only made by skilled masters; the weaving of yarn also constituted an

element of the winter duties of the women. At almost every house cloth for everyday use was made, this being decorated with bands of various widths. However, the weaving of ornamental cloths was entrusted to the more dextrous women who had, over the years, become specialists in this craft.

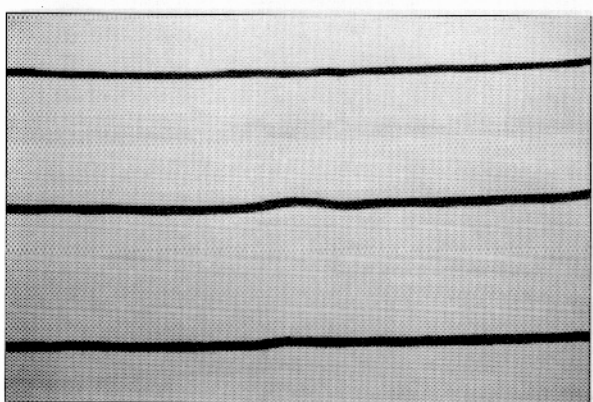
It is to be attributed to these women that, by the present century, peasant weaving culture, deviating from simple geometric patterns, created its own particular culture of form and colour. The women made their mark in this area of decorative folk art, the analytical and comparative examination of their legacy continuing up to the present day. It is intended that a contribution towards such work should be provided by this study, which provides a collective discussion of the weaving culture of a small regional area.

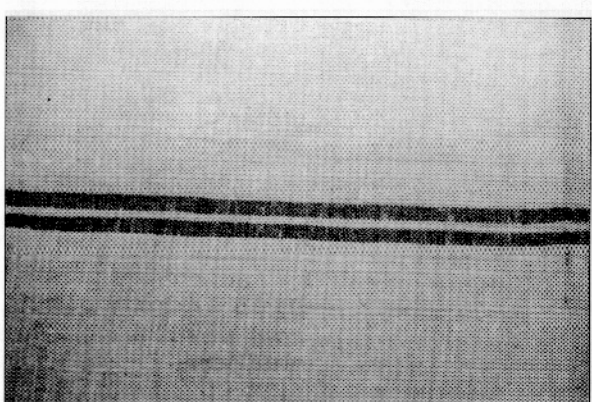
1 01

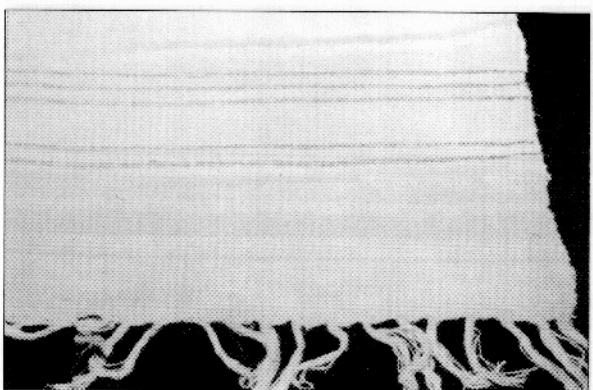
2 08

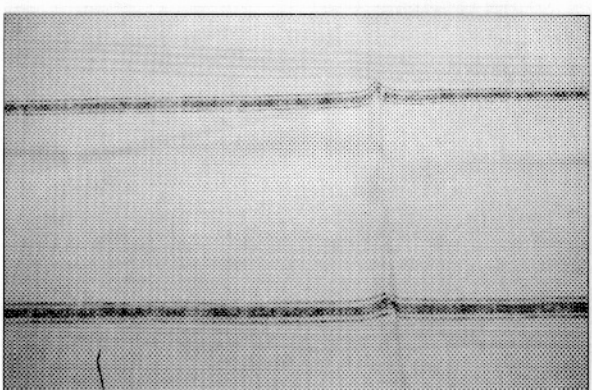
3 51

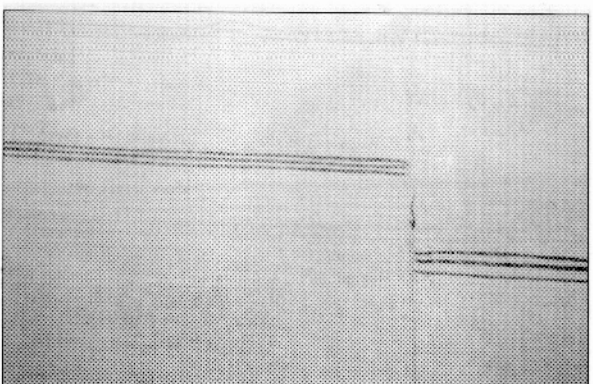
4 11

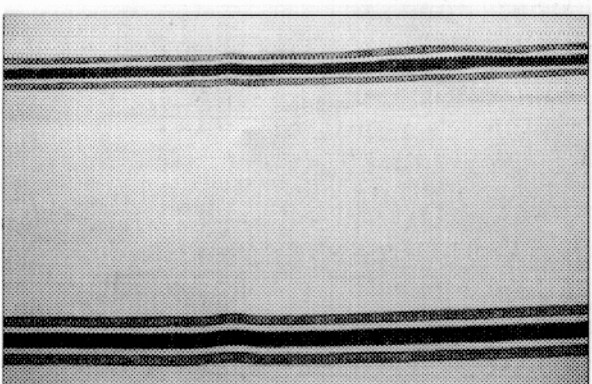
5 11

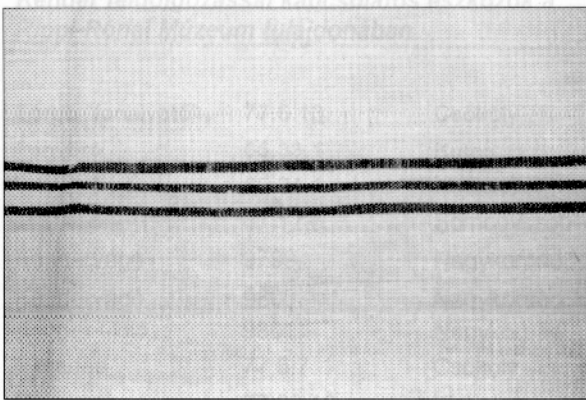
6 01

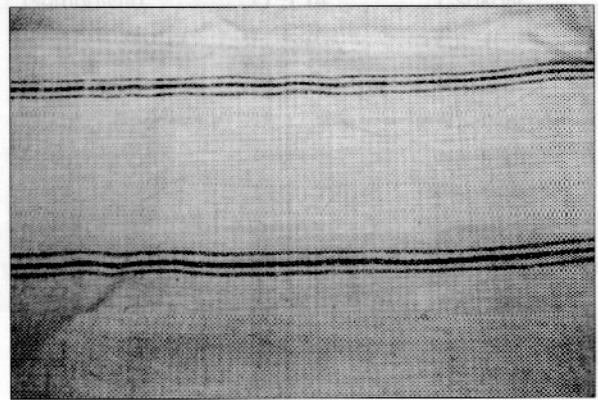
7 01

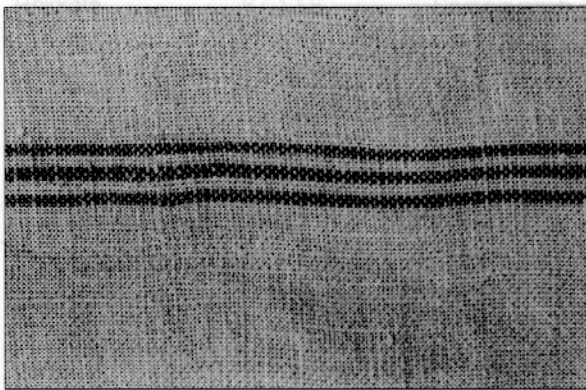
8 01

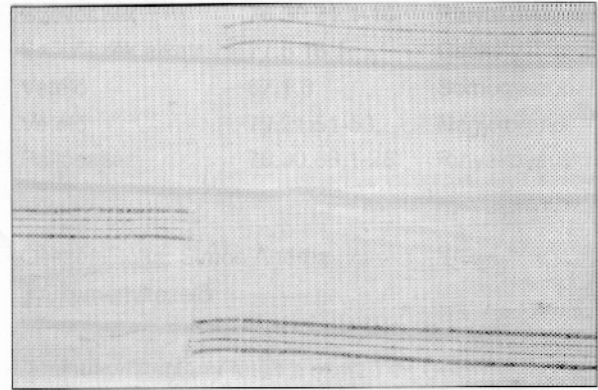
9 Cereben 77.23.18 Nagykorpad

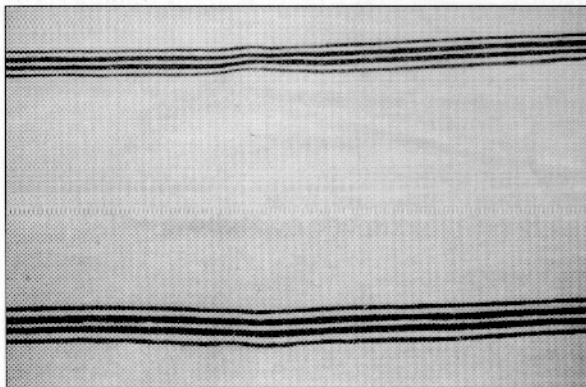
10 Csokoly Szövőszék 7.5.9.1-1b 9710. Nagykorpad

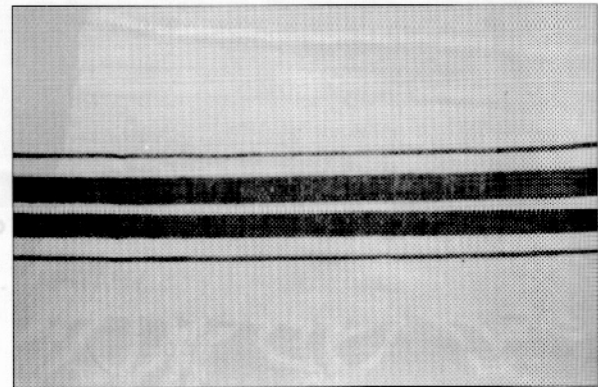
11

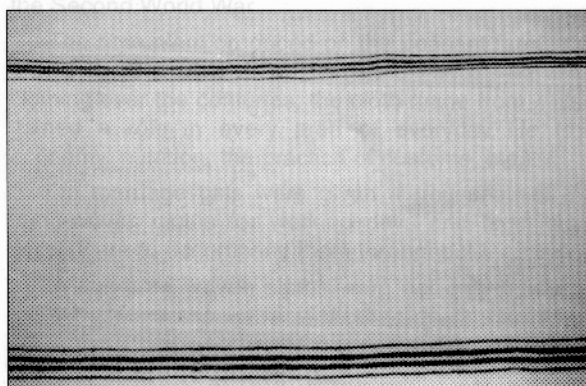
12

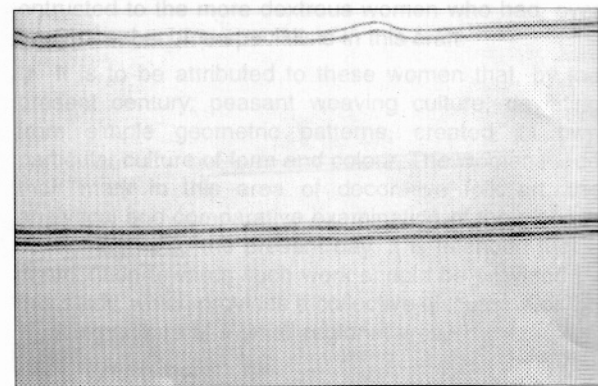
13 In Somogy, the tradition of hemp production and processing was kept actively alive until the outbreak of the Second World War.

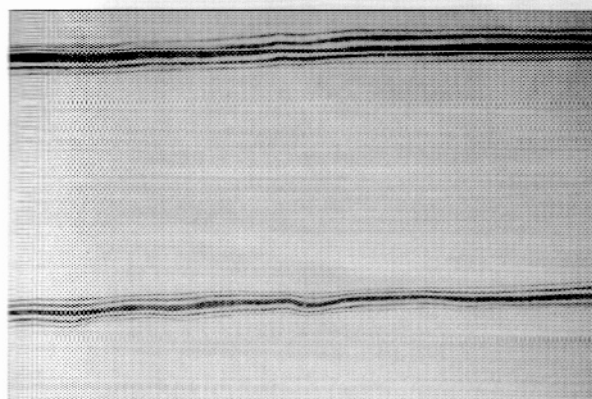
14 ing decorated with bands of various widths. However, the weaving of ornamental cloth was restricted to the more diligent women who had

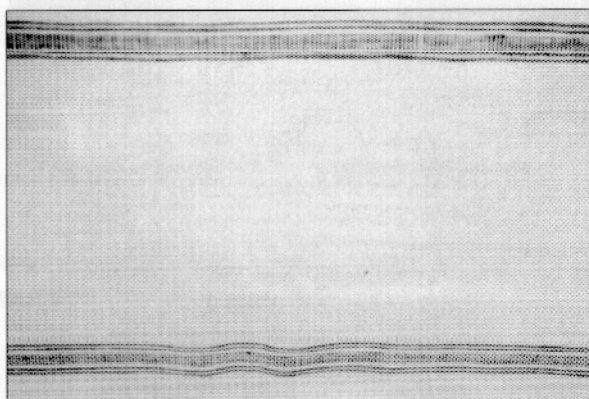
15

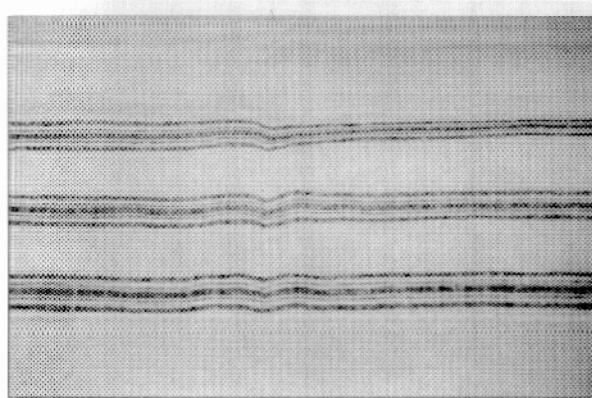
16 It is to be attributed to these women that the 19th century peasant weaving culture, with its simple geometric patterns, created a rich culture of form and colour. This is particularly true in the area of decorative folk art.

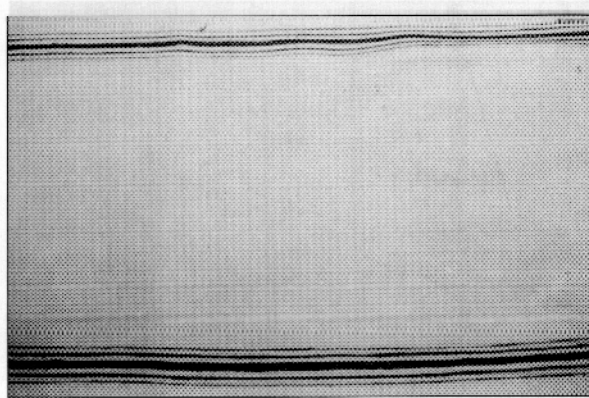
17 65

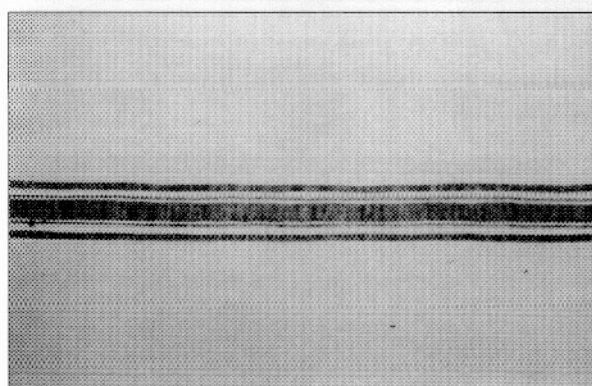
18 68

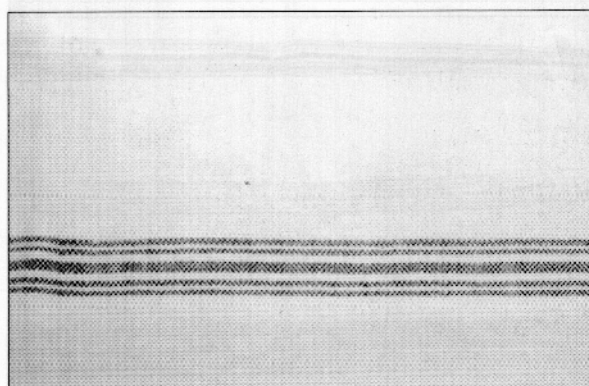
19 65

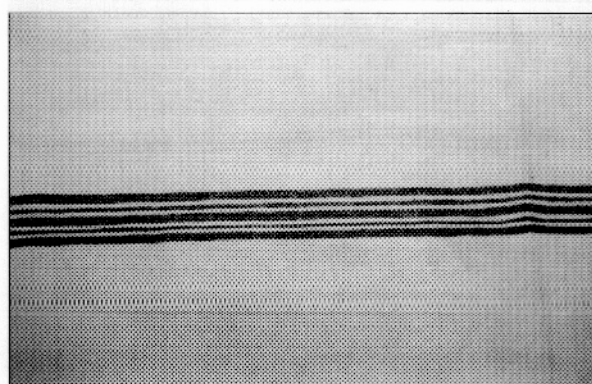
20 65

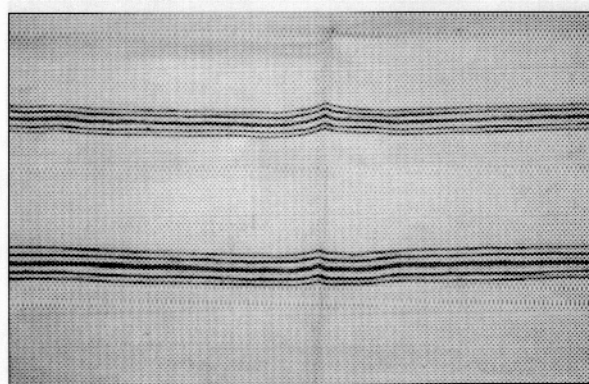
21 68

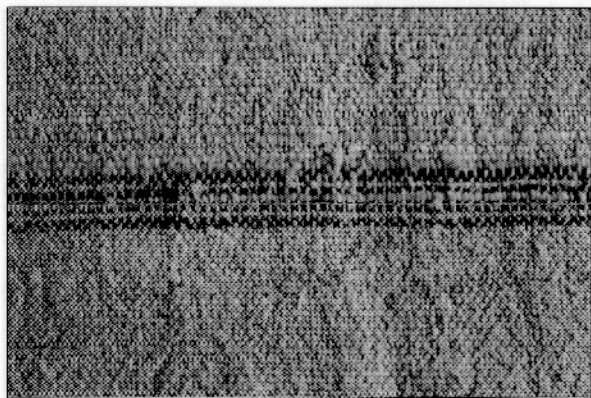
22 65

23 65

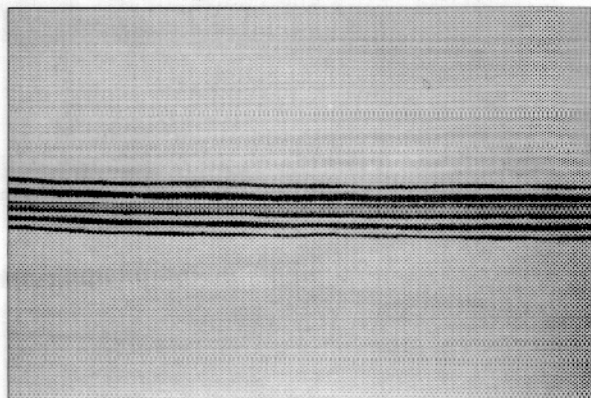

24 68

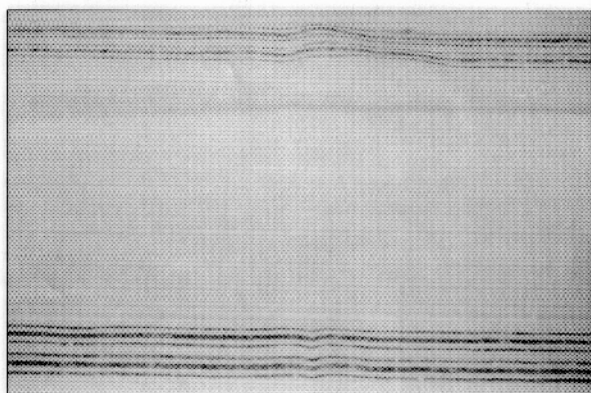

25

87

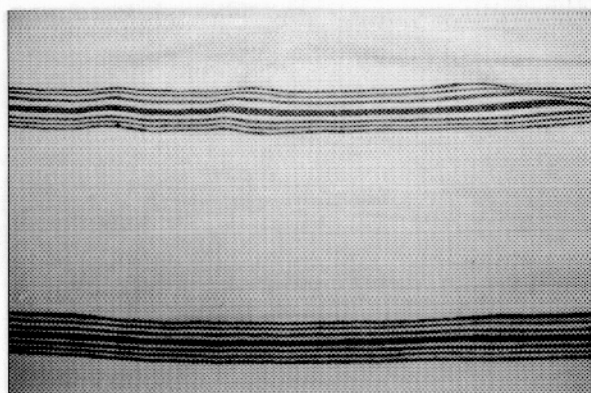

26

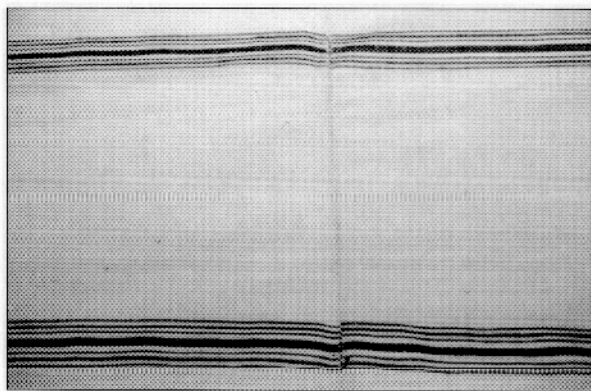
27

05

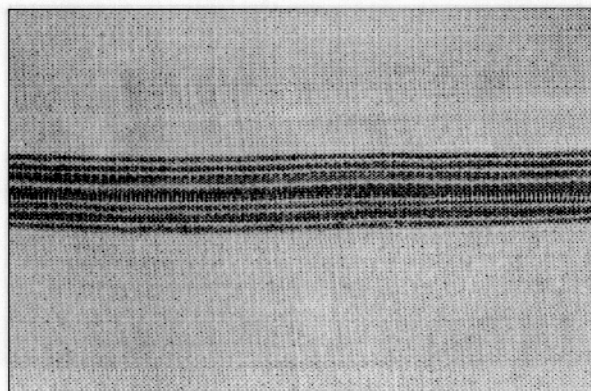
28

81

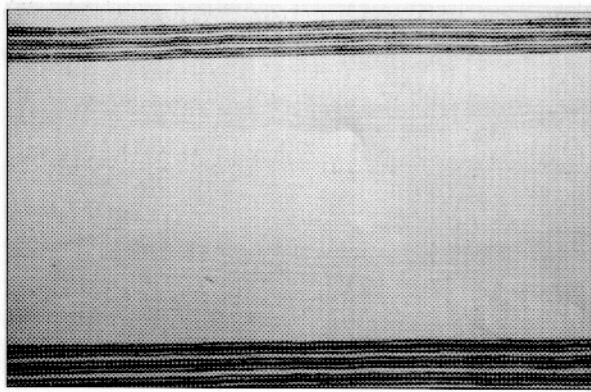
29

55

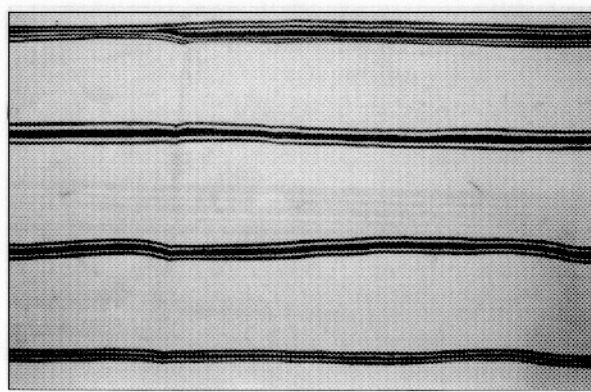
30

51

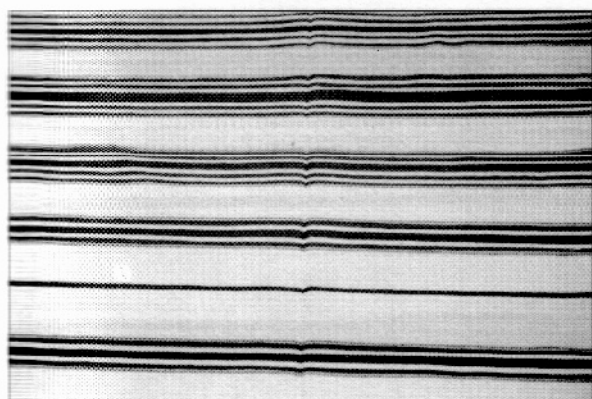
31

85

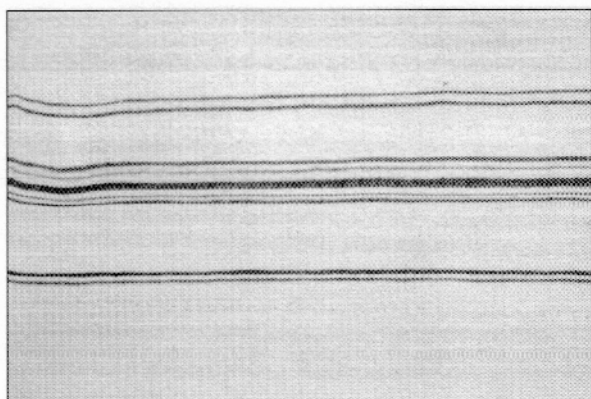

32

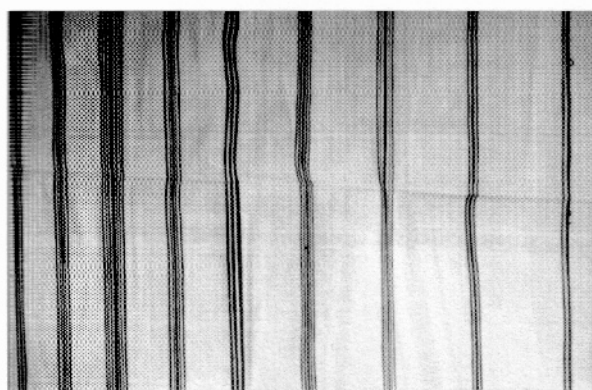
85

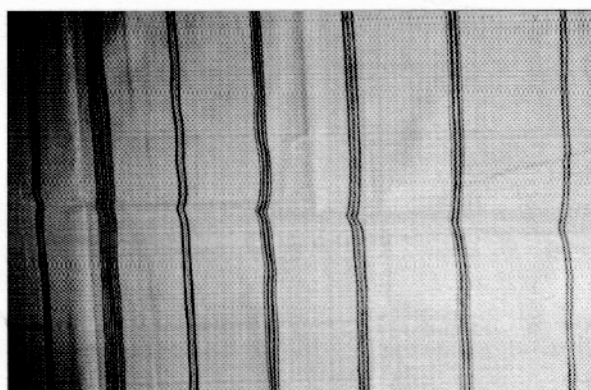
33

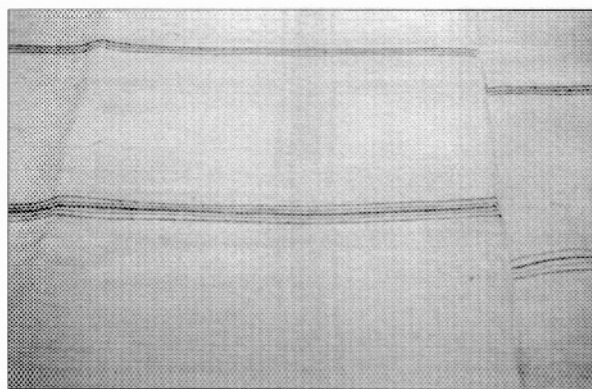
34

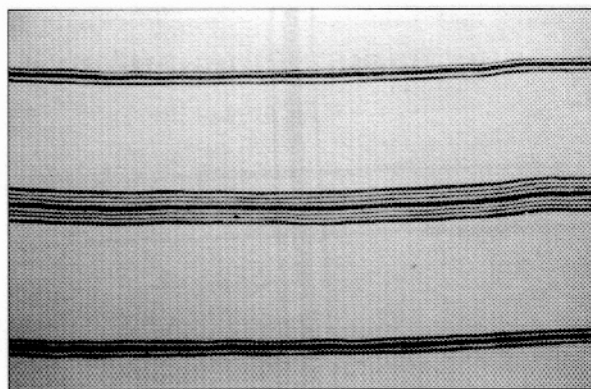
35

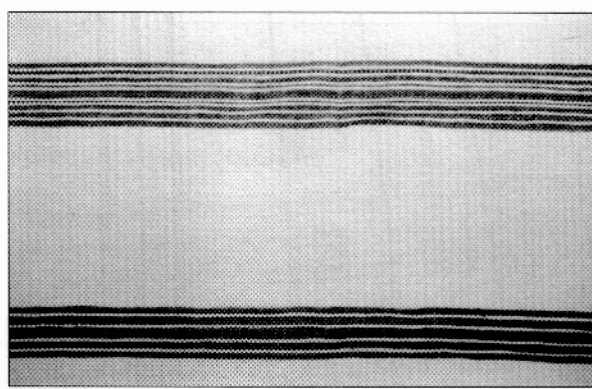
36

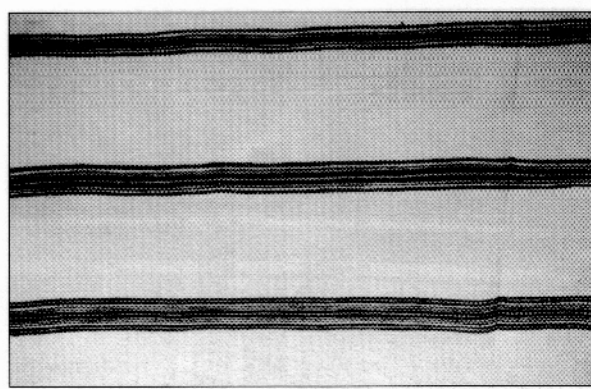
37

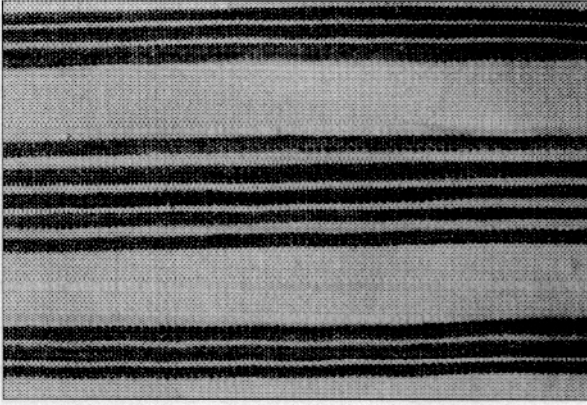
38

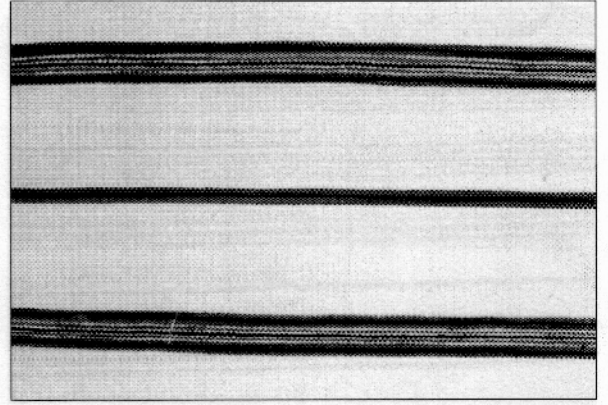
39

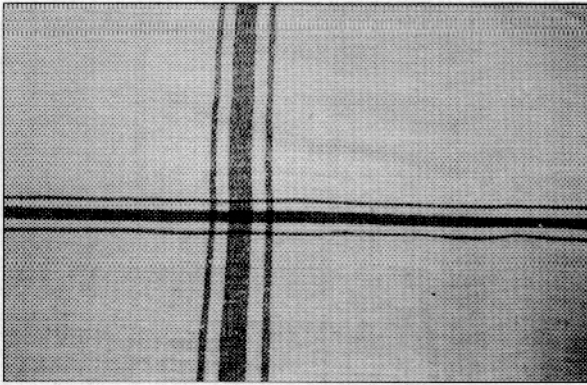
40

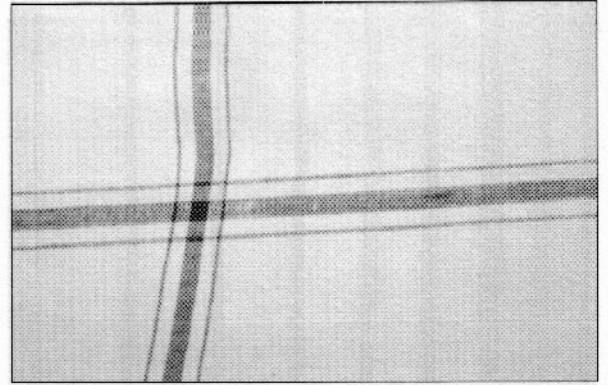
41

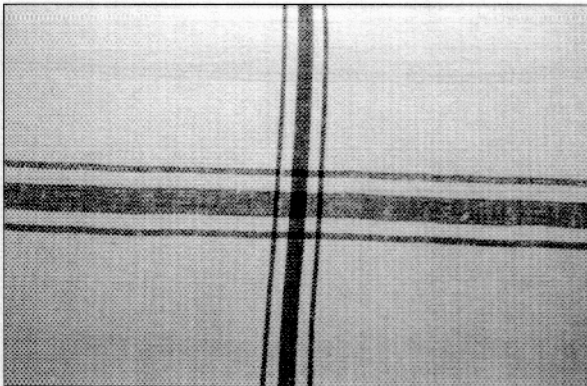
42

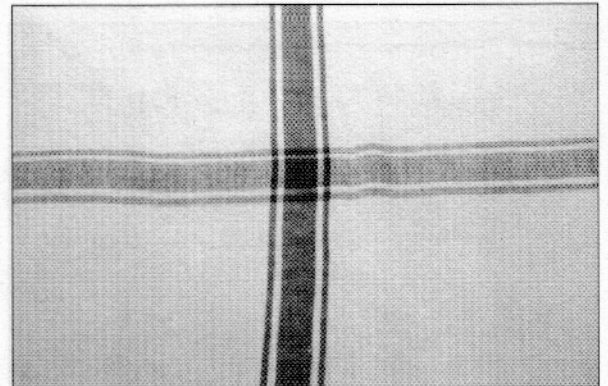
43

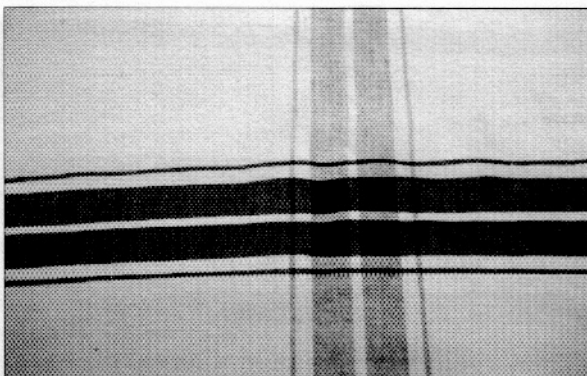
44

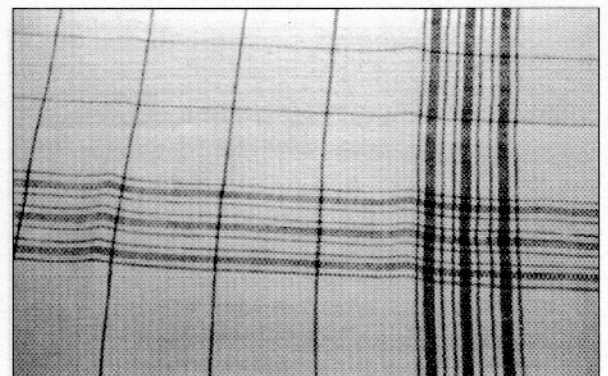
45

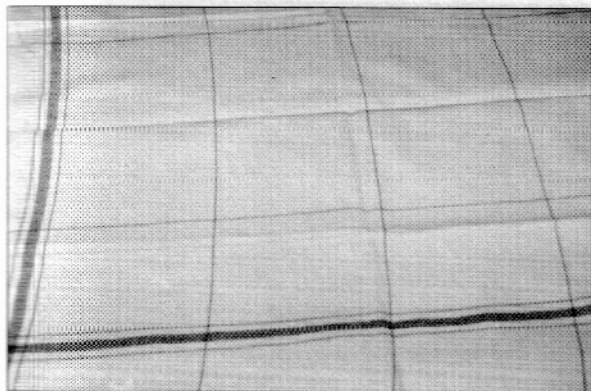
46

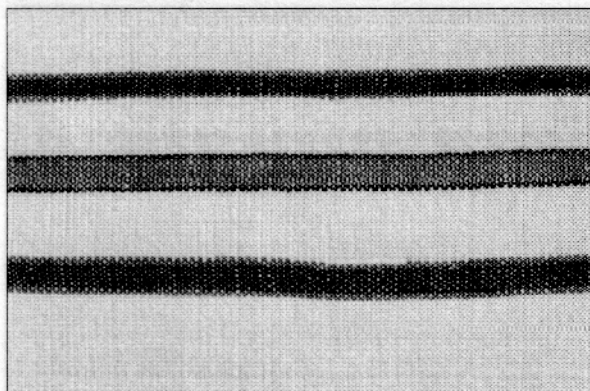
47

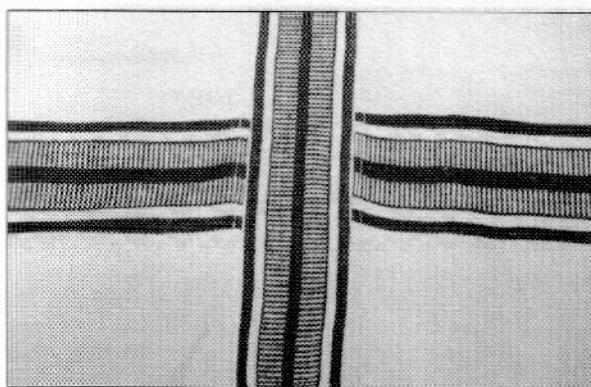
48

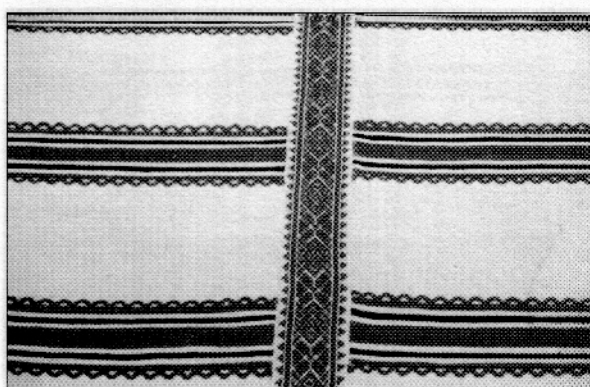
49

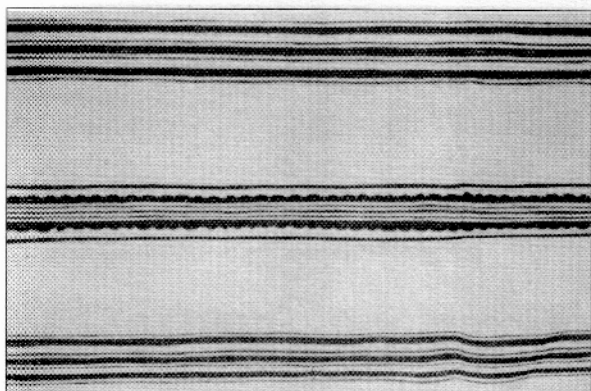
50

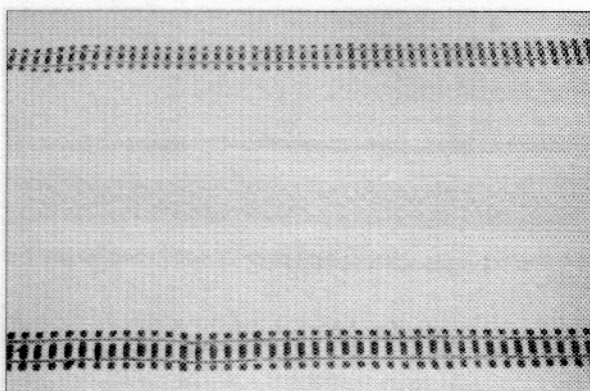
51

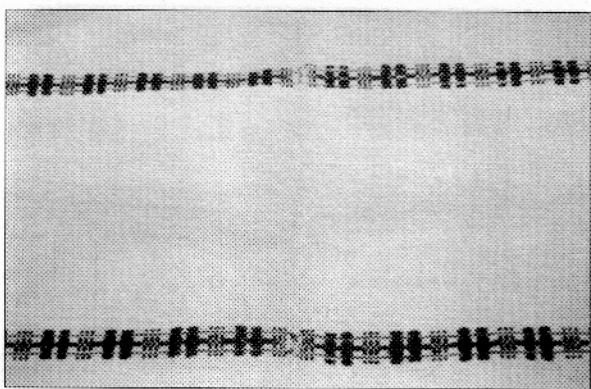
52

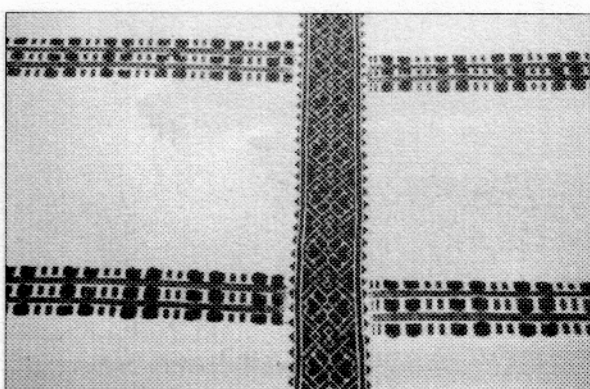
53

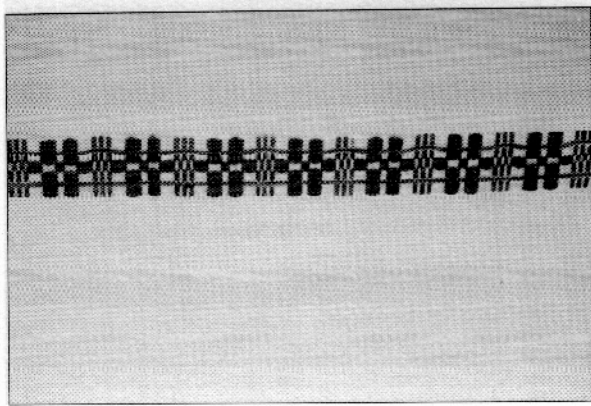
54

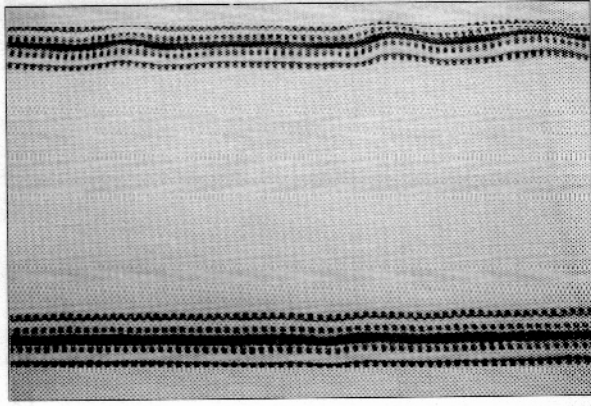
55

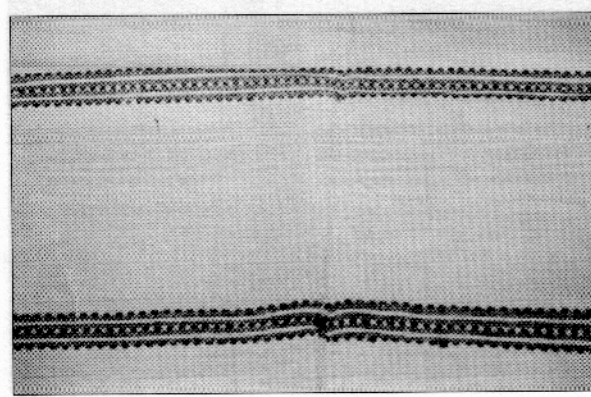
56

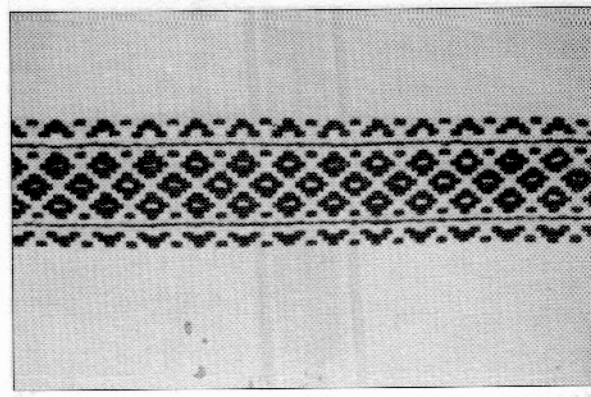
57

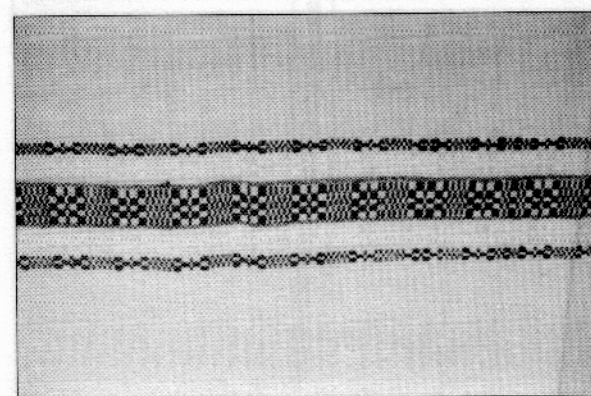
58

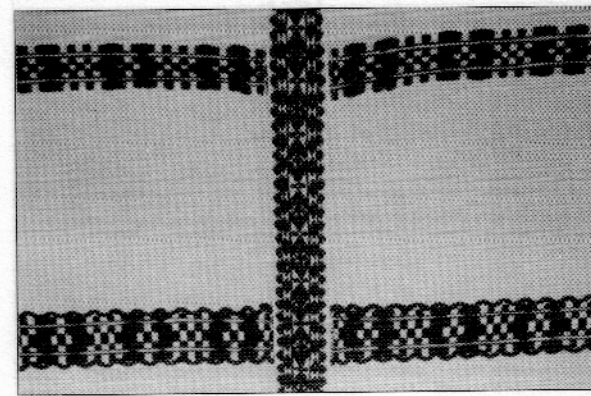
59

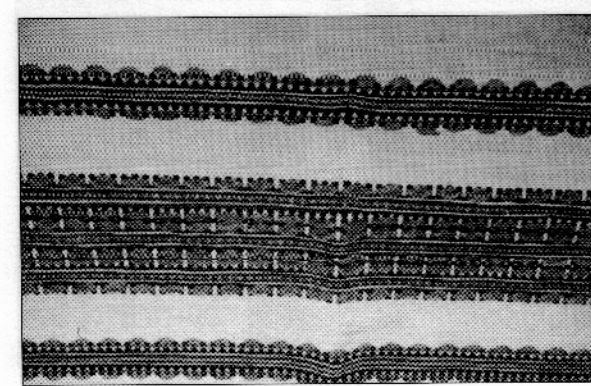
60

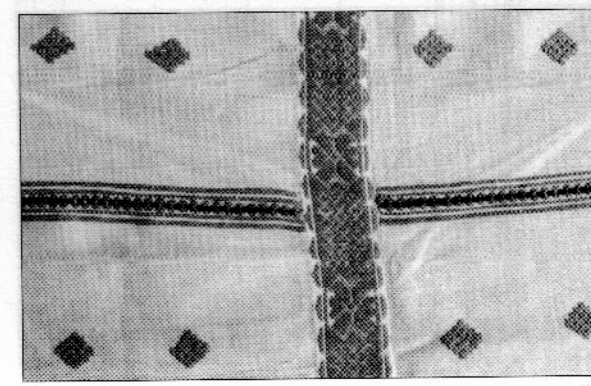
61

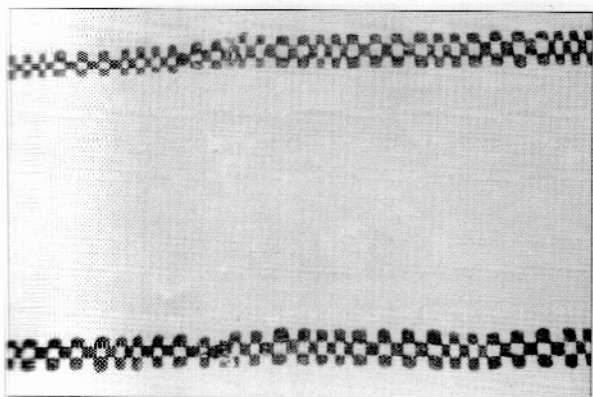
62

63

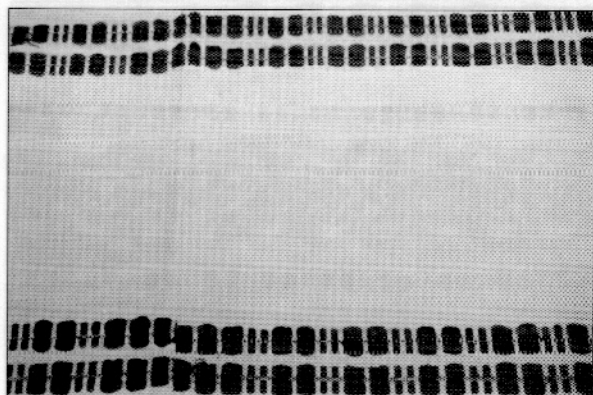

64

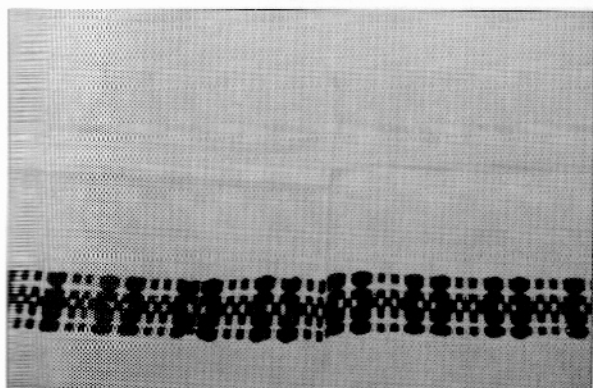
65

BT

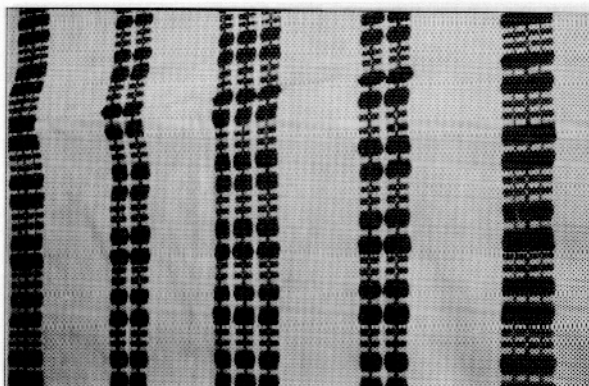
66

BT

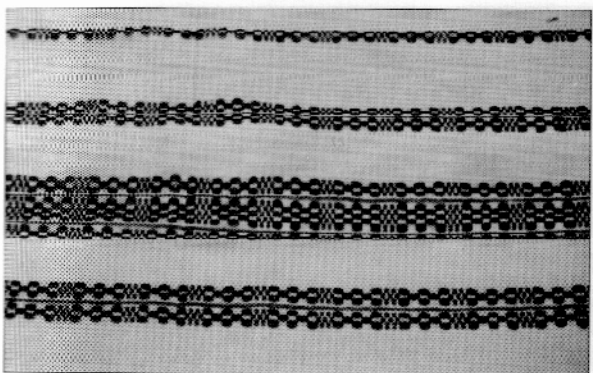
67

BT

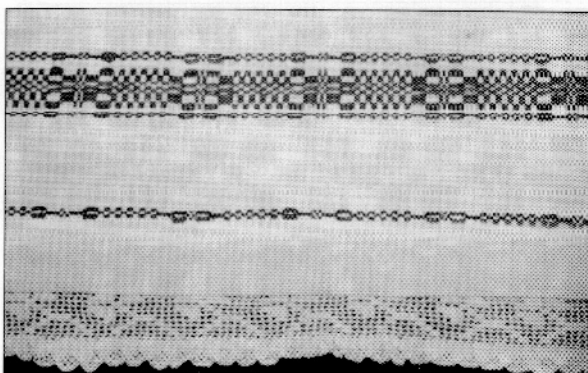
68

BT

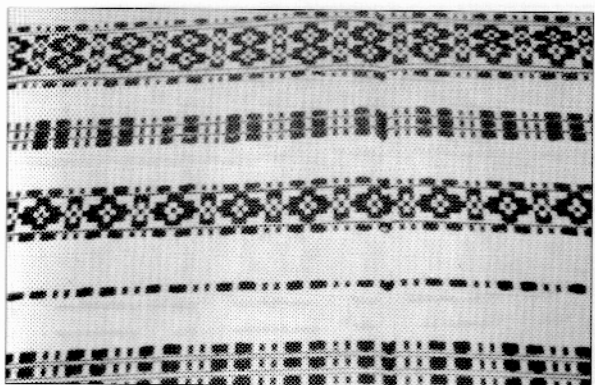
69

BT

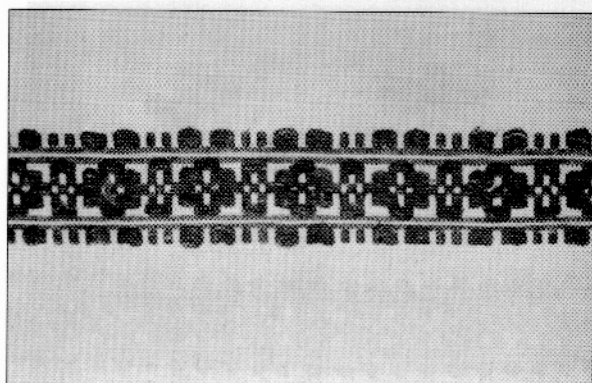
70

BT

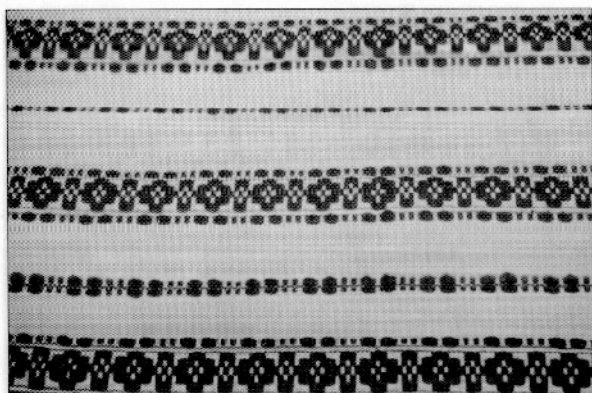
71

BT

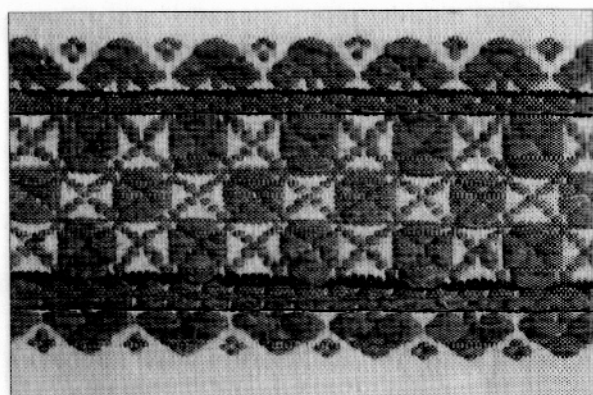
72

BT

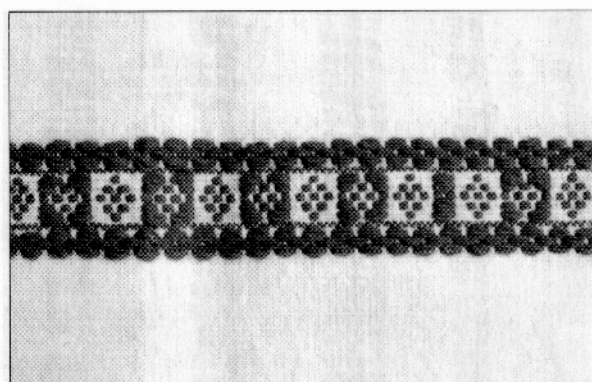
73

80

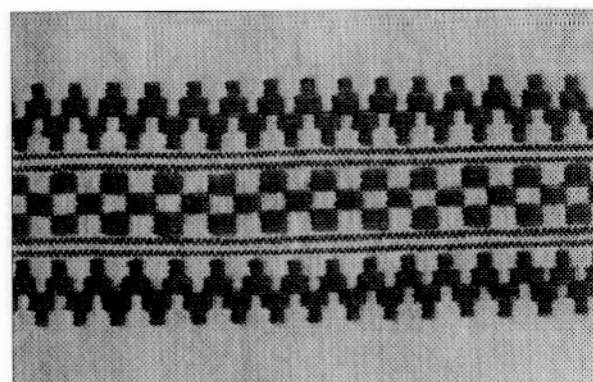
74

80

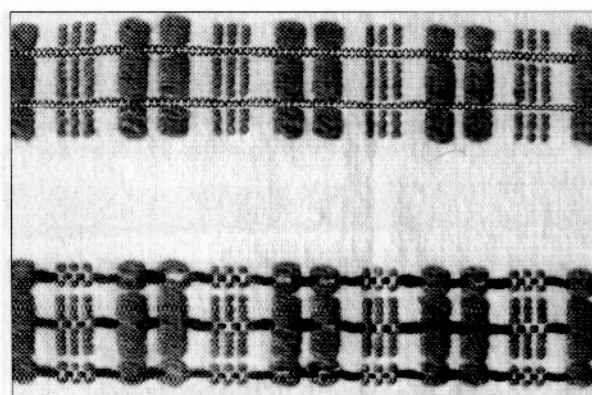
75

80

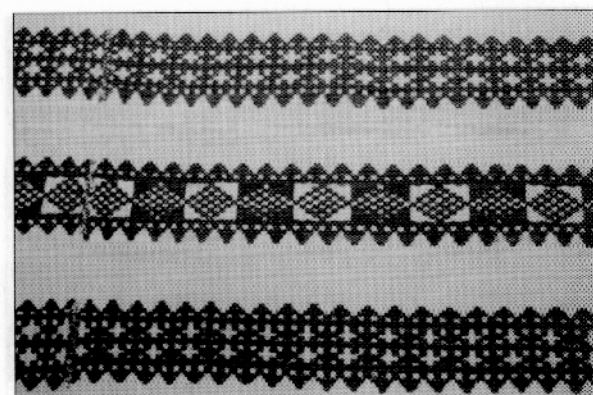
76

80

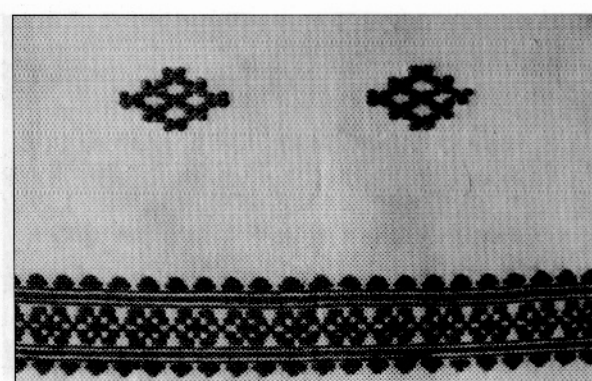
77

80

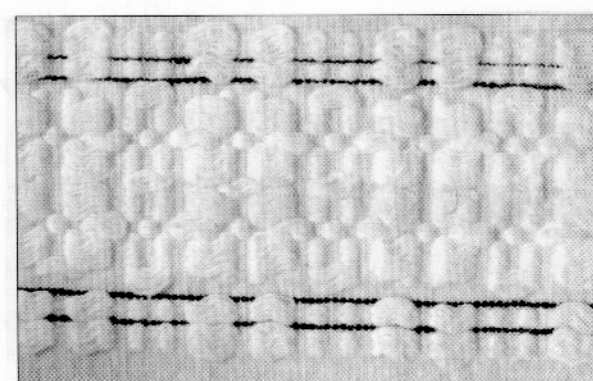

78

80

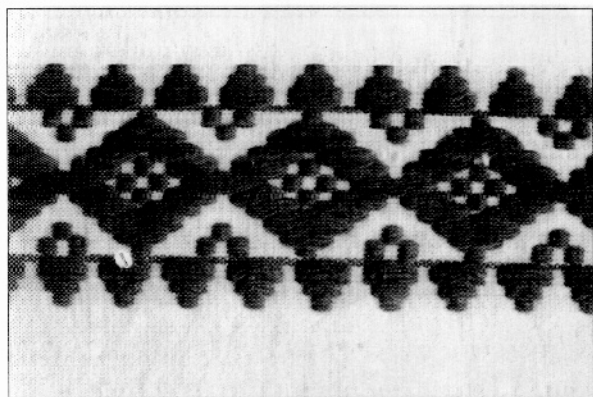

79

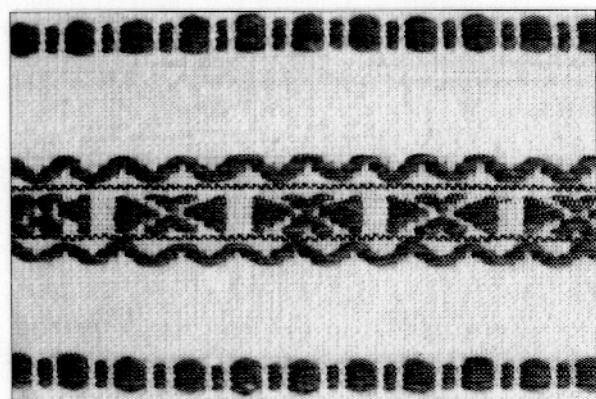

80

80

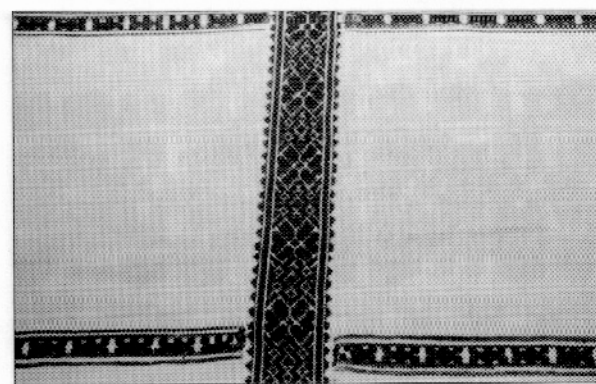
81

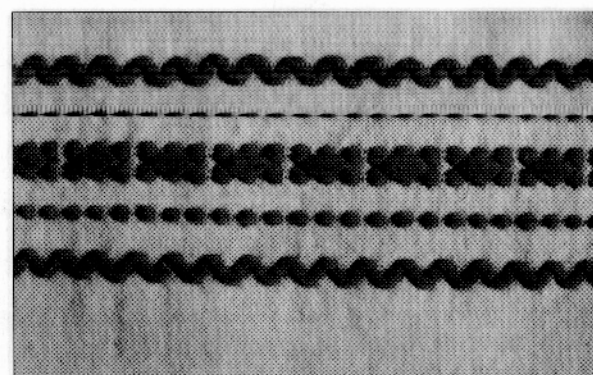
82

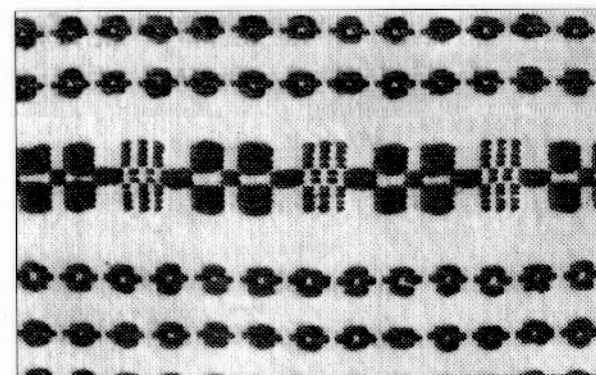
83

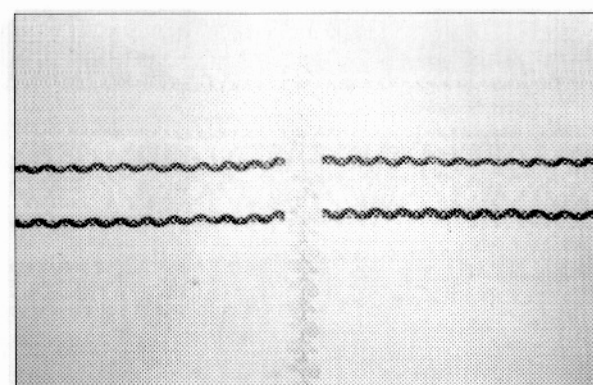
84

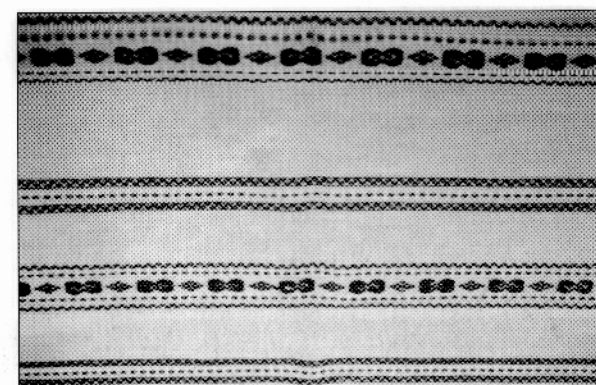
85

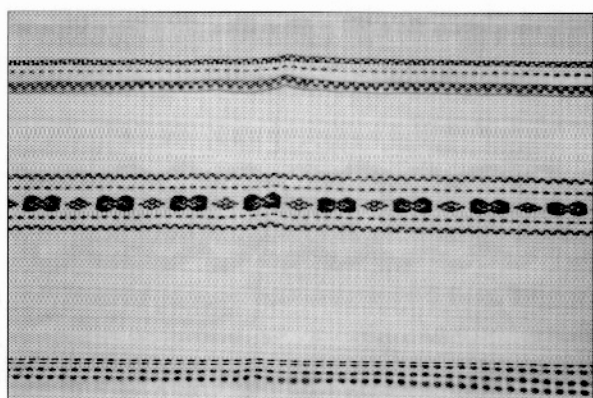
86

87

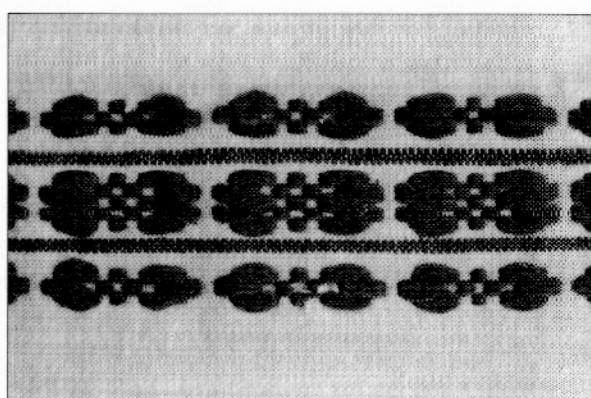

88

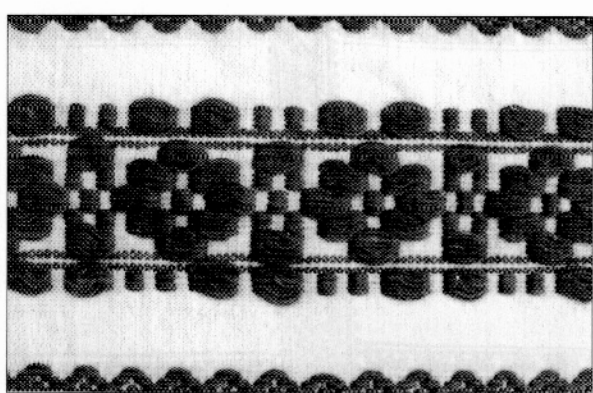
89

C8

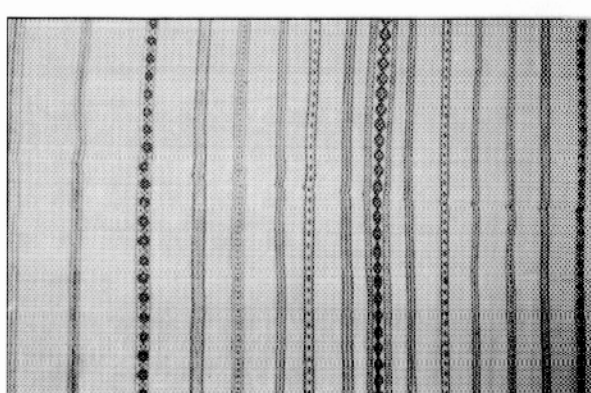
90

C8

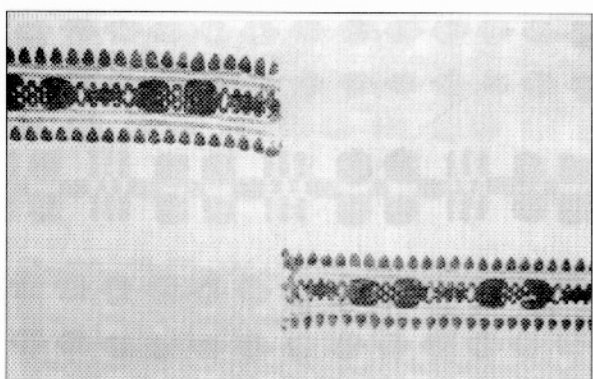
91

C8

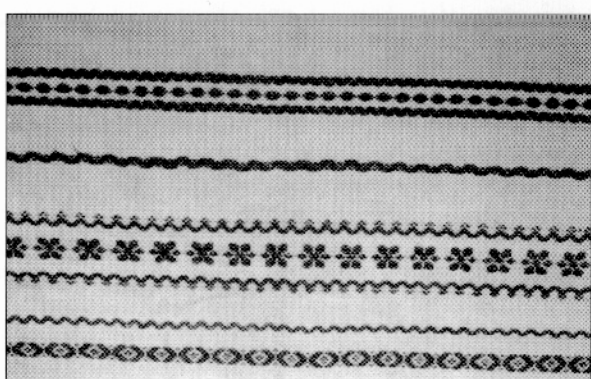
92

C8

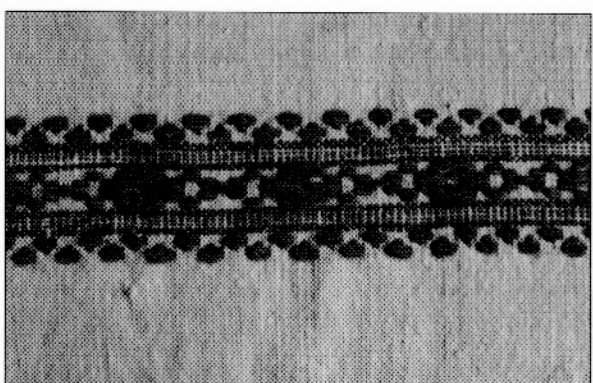
93

C8

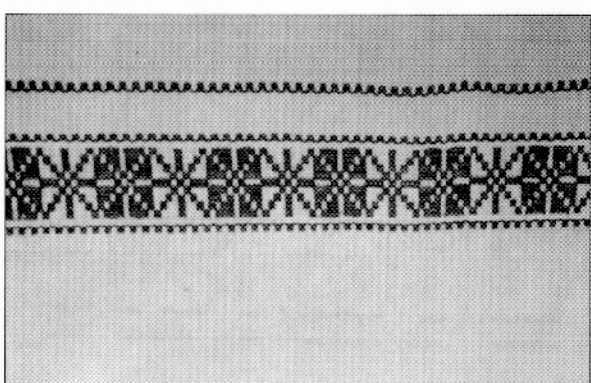
94

C8

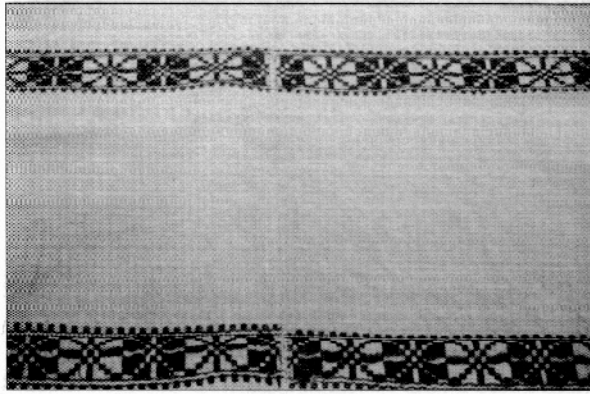
95

C8

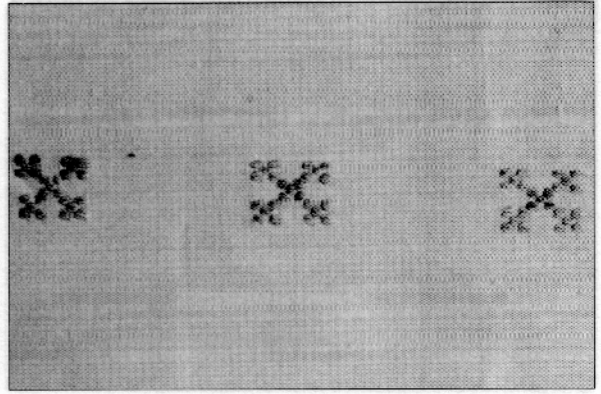
96

C8

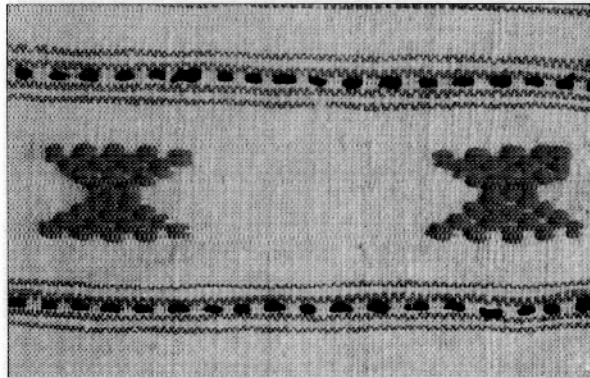
97

80F

98

80F

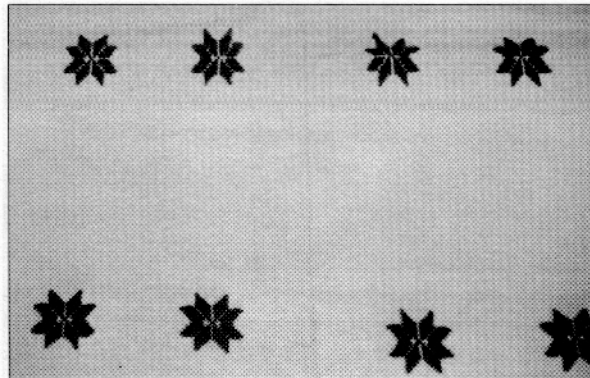
99

80F

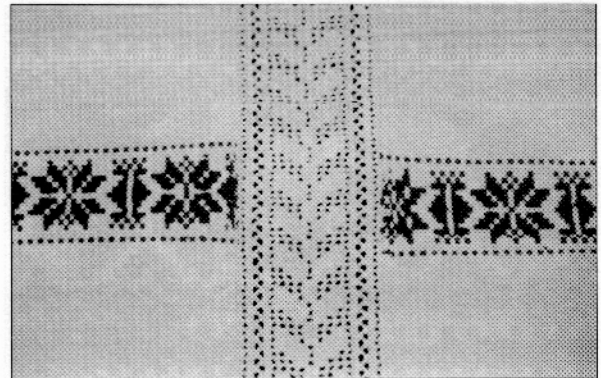
100

80F

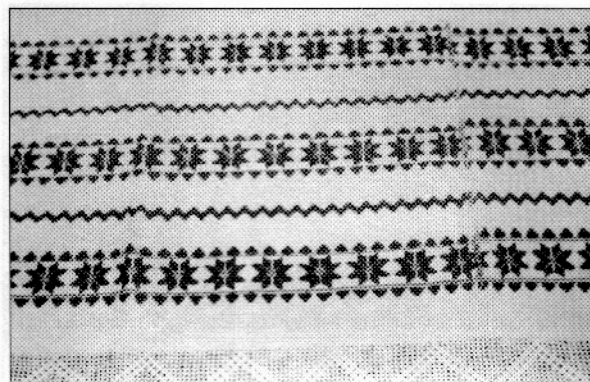
101

80F

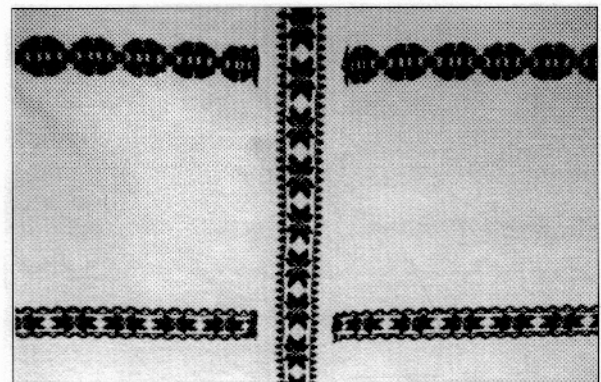

102

80F

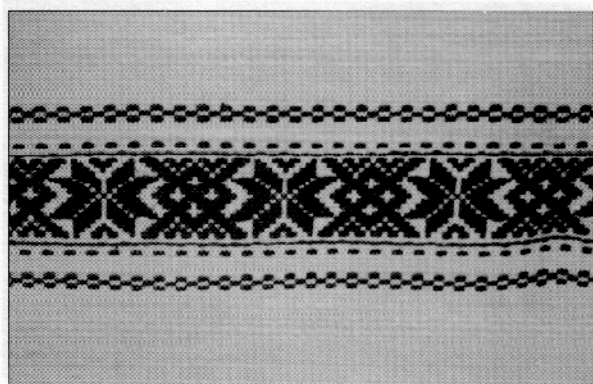

103

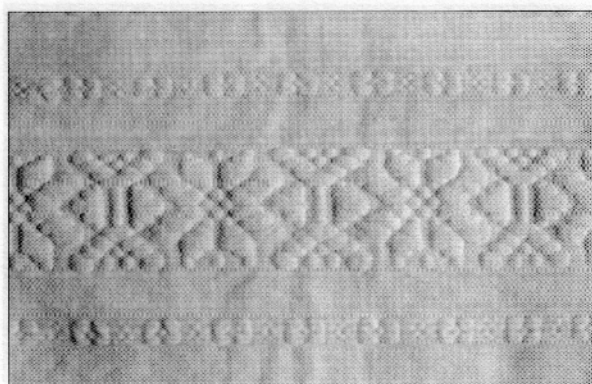
104

80F

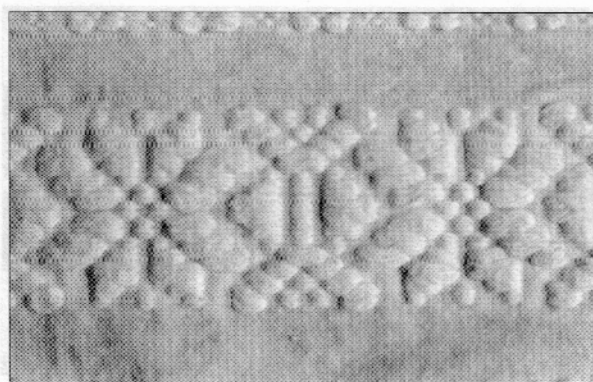
105

88

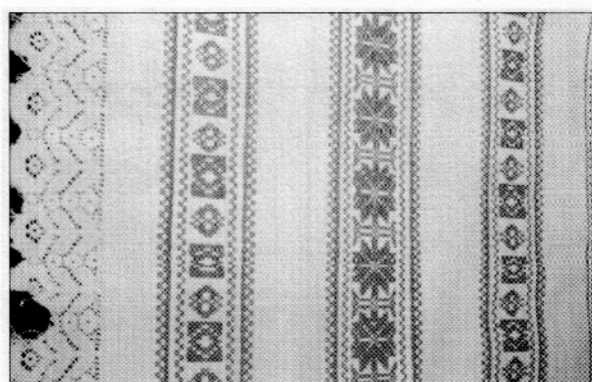
106

98

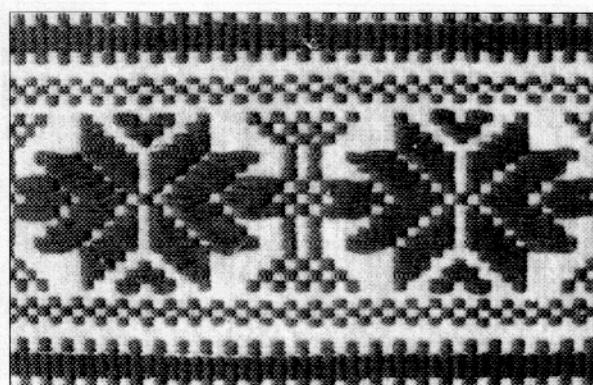
107

001

108

88

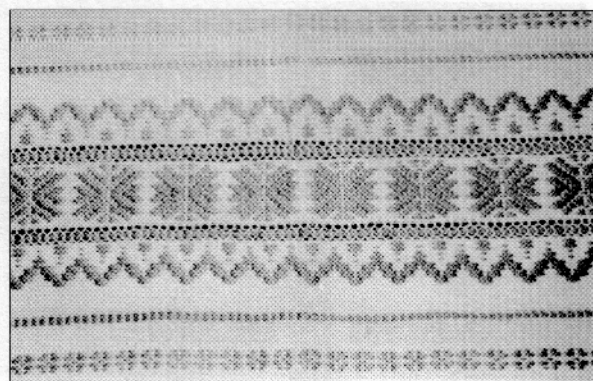
109

507

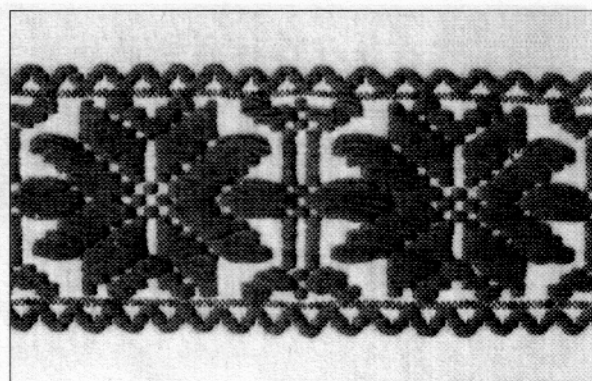

110

101

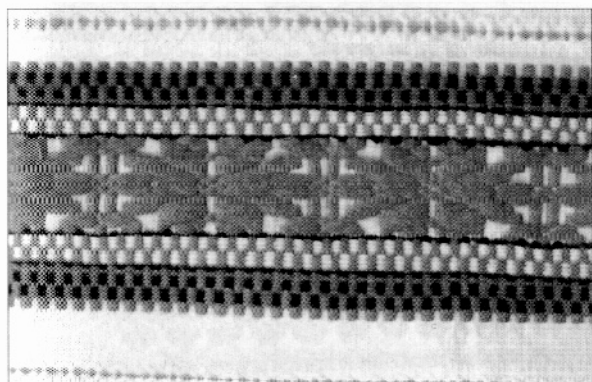

111

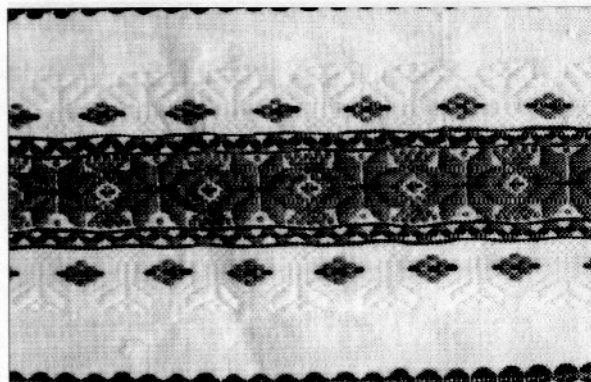
112

601

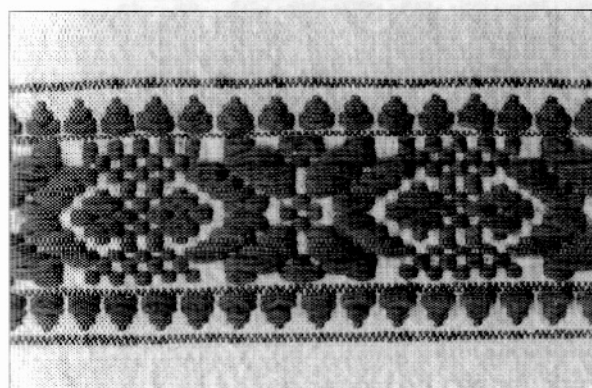
113

SS1

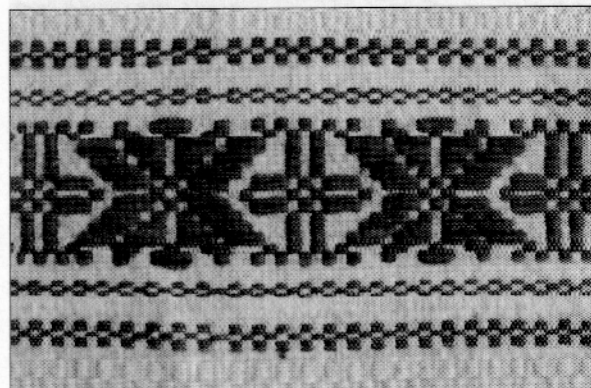
114

SS1

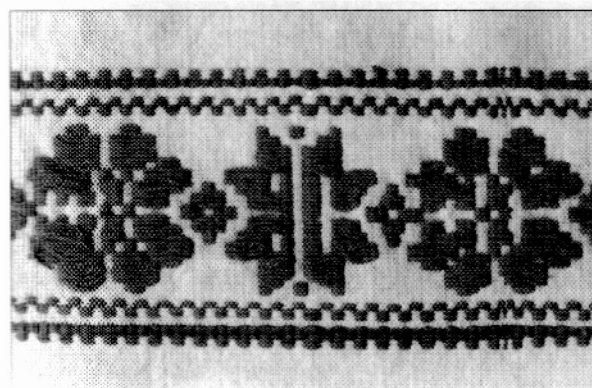
115

SS1

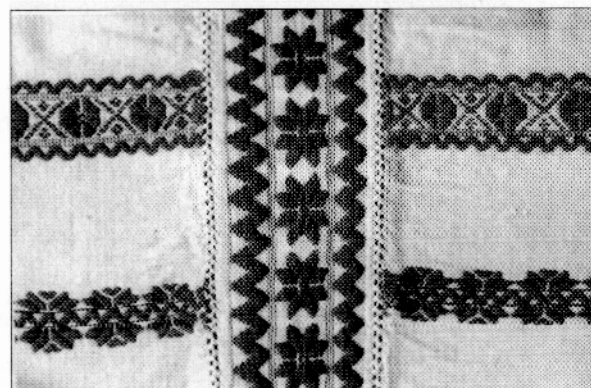
116

SS1

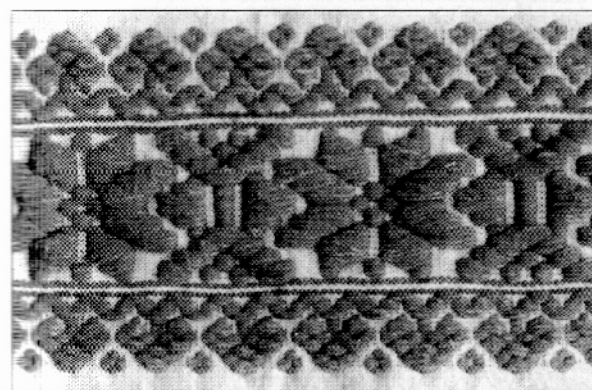
117

SS1

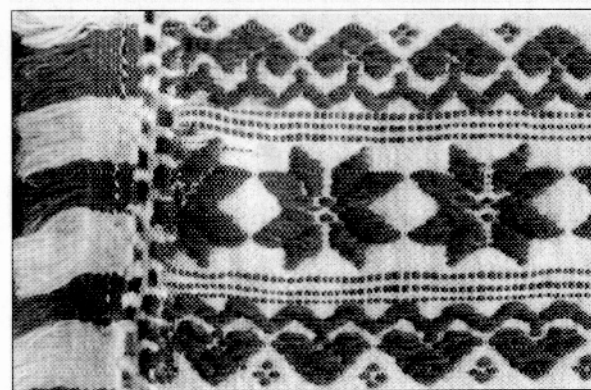
118

SS1

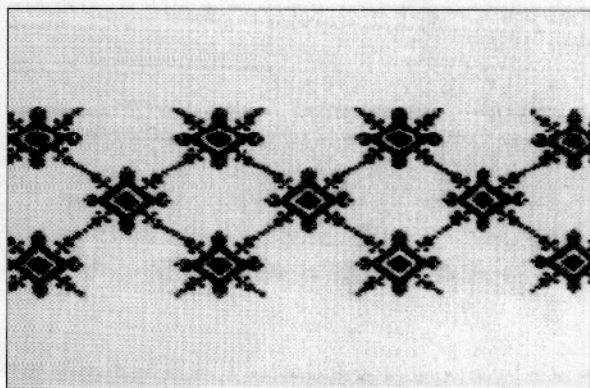
119

SS1

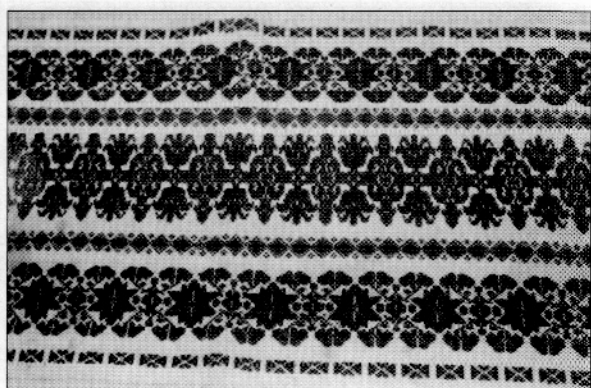

120

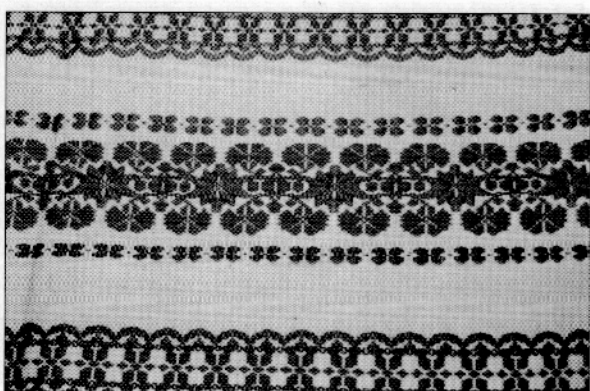
SS1

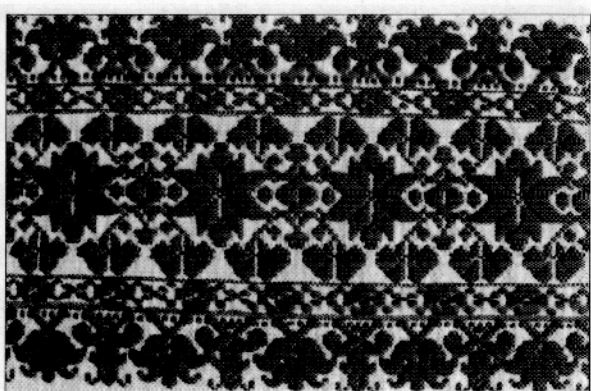
121

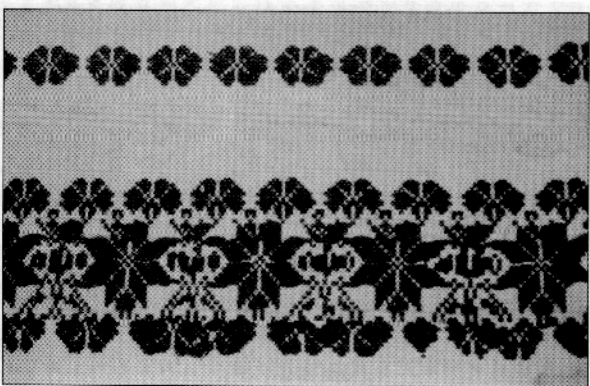
122

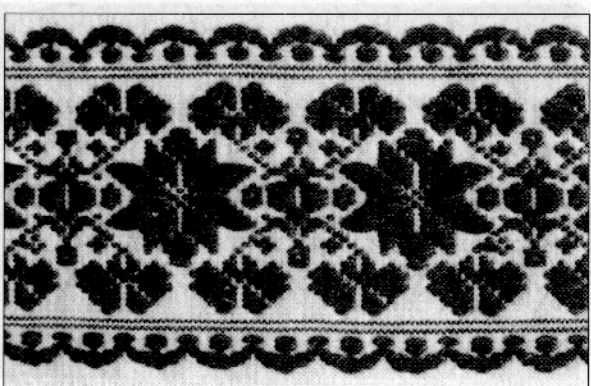
123

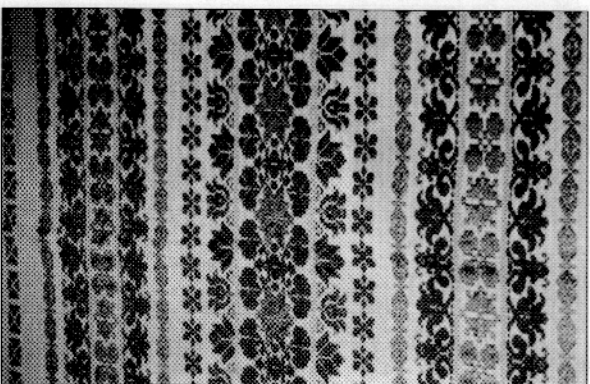
124

125

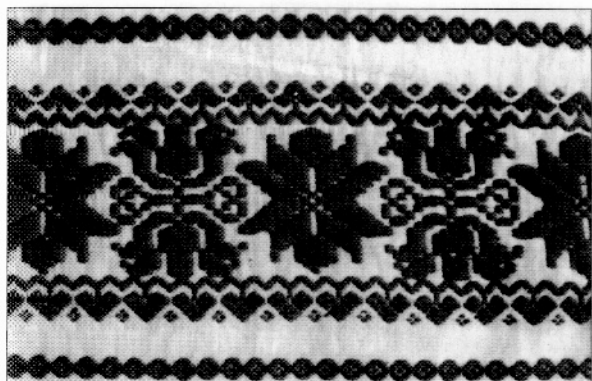
126

127

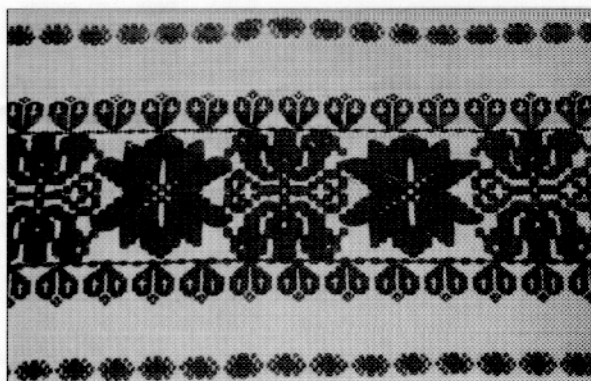

128

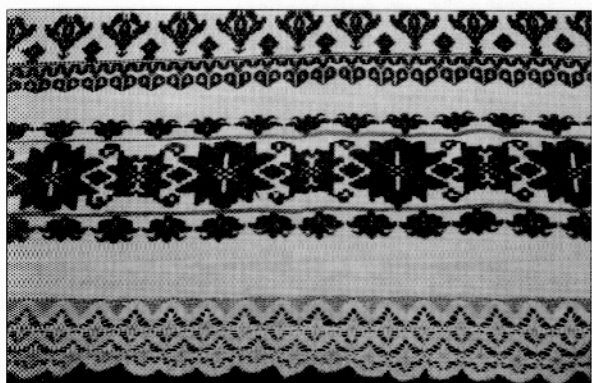
129

001

130

001

131

001

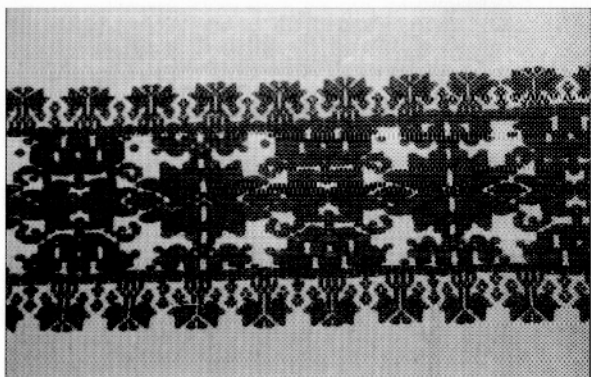
132

001

133

001

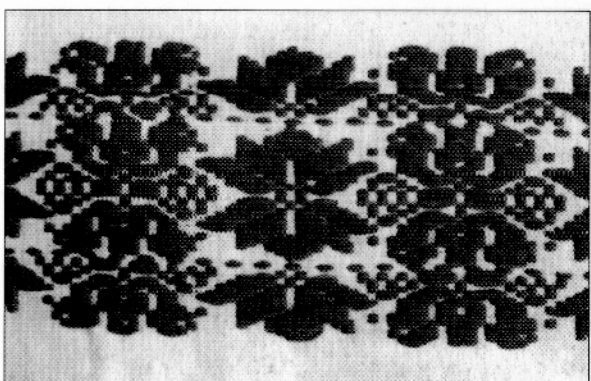
134

001

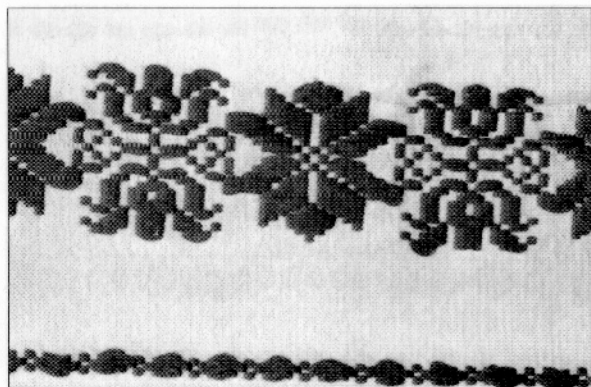
135

001

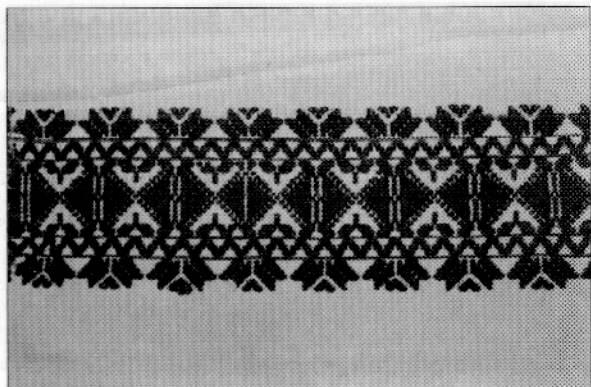

136

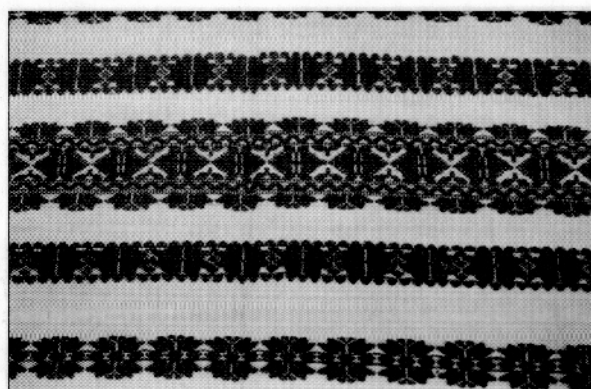
001

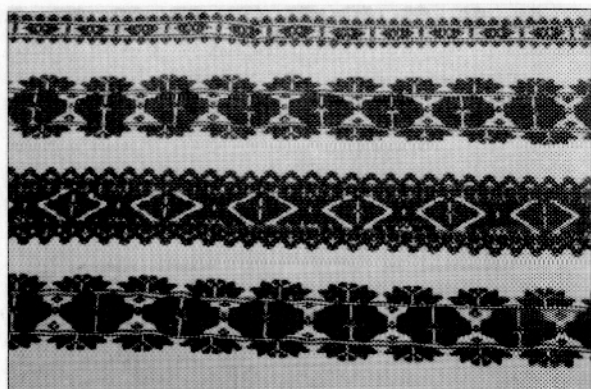
137

138

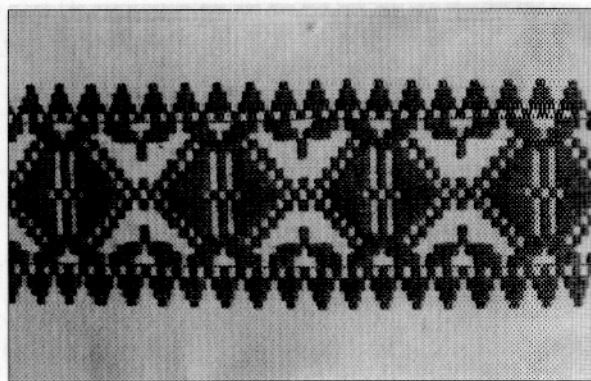
139

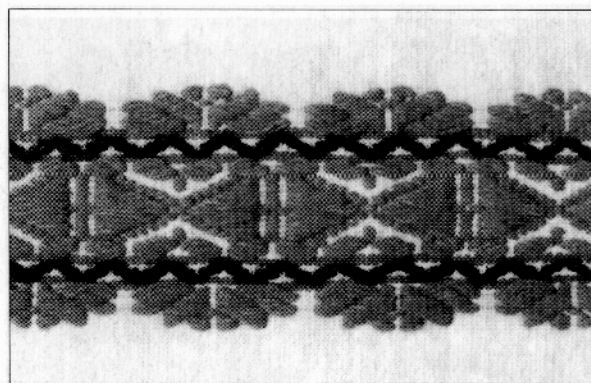
140

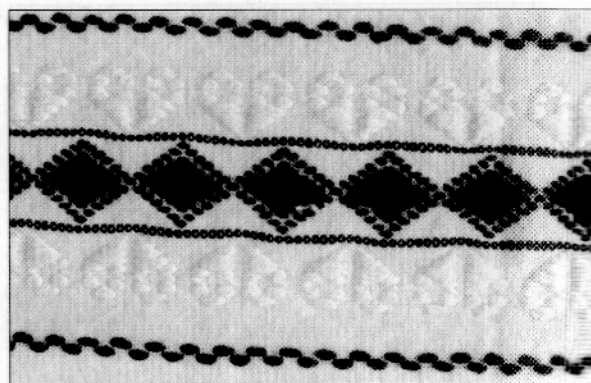
141

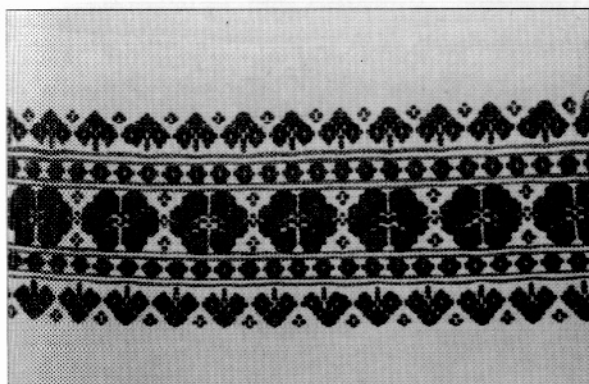
142

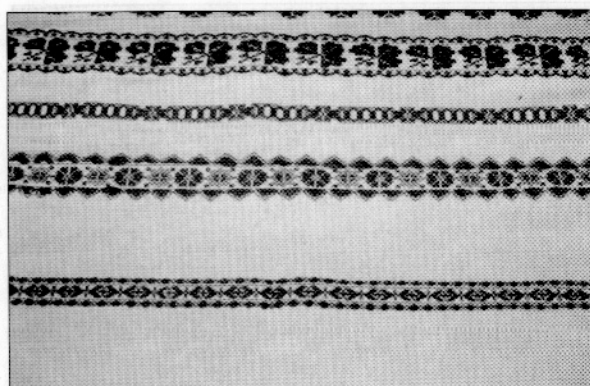
143

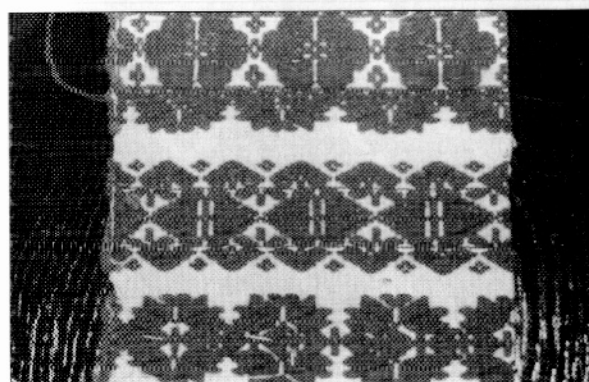
144

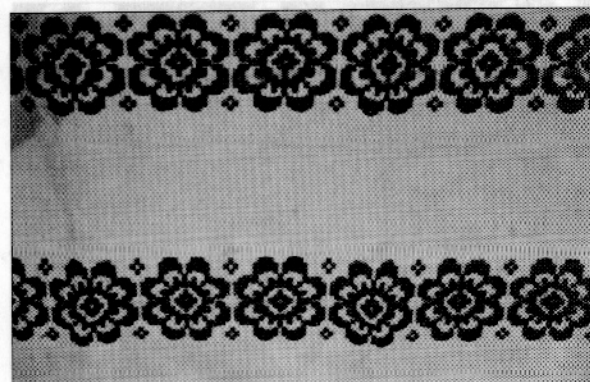
145

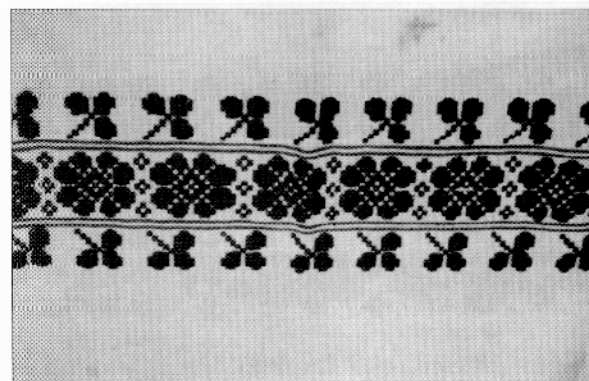
146

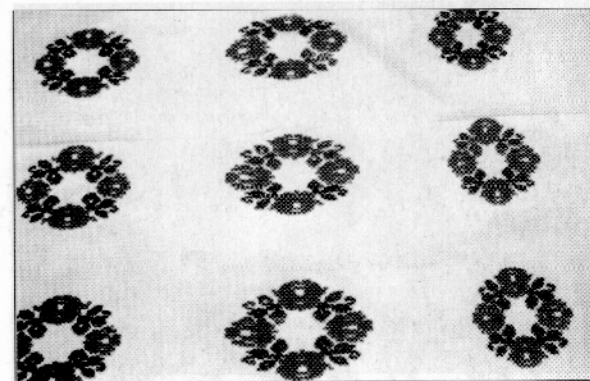
147

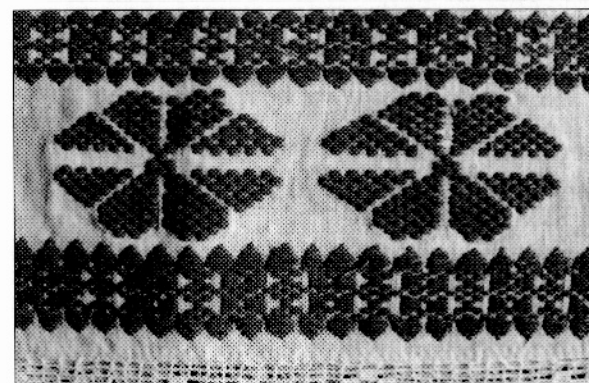
148

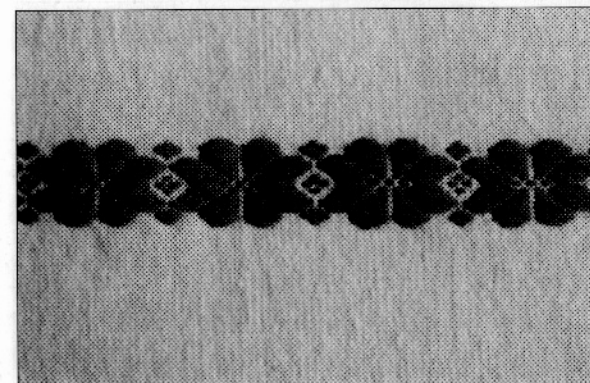
149

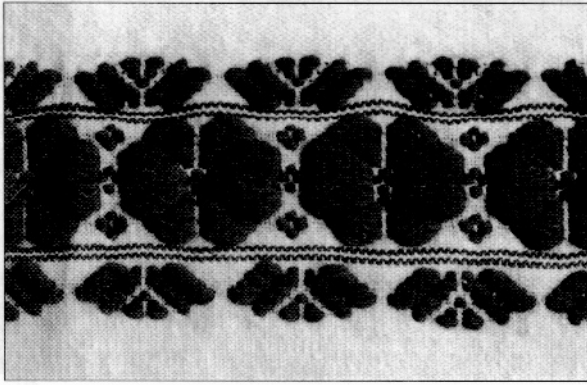
150

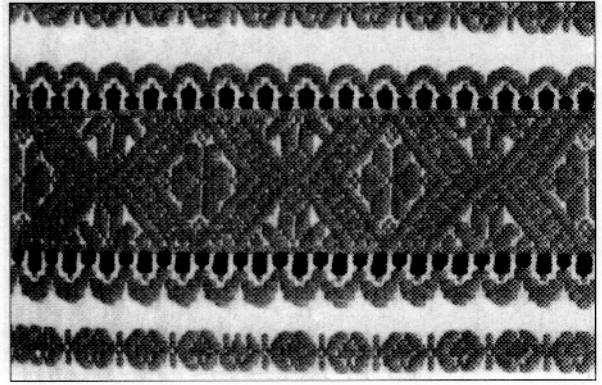
151

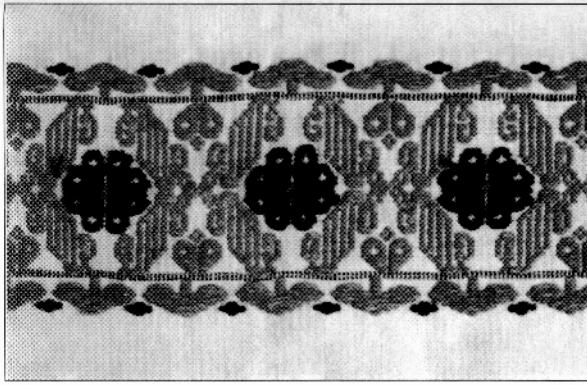
152

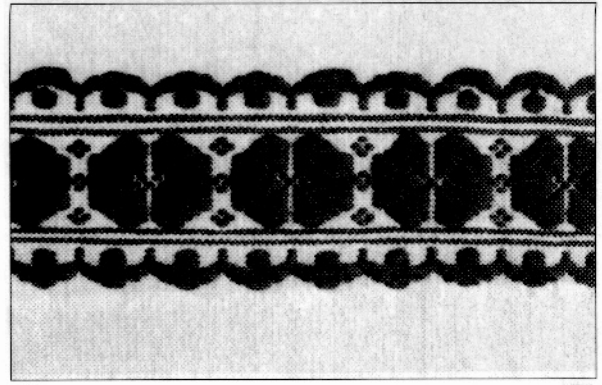
161

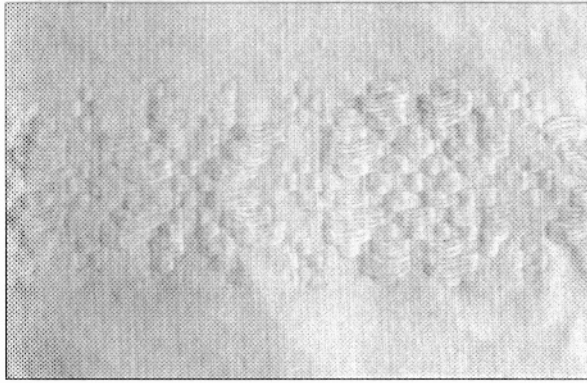
162

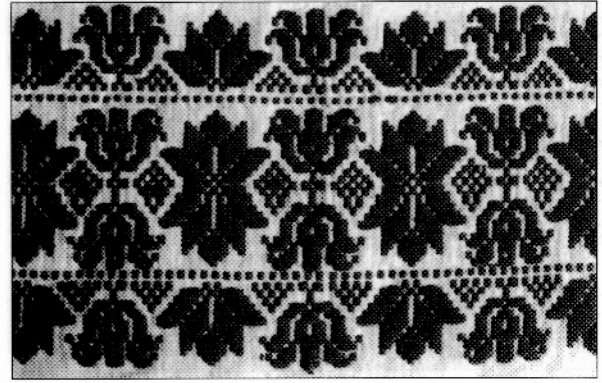
163

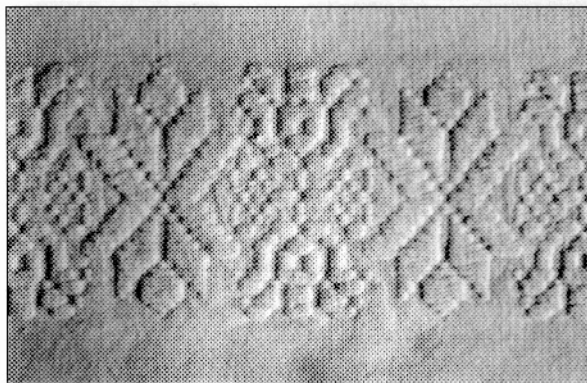
164

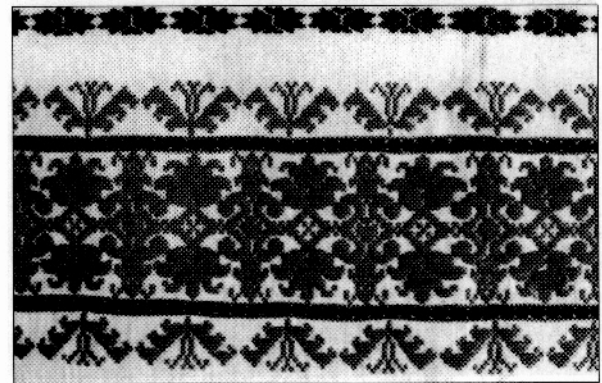
165

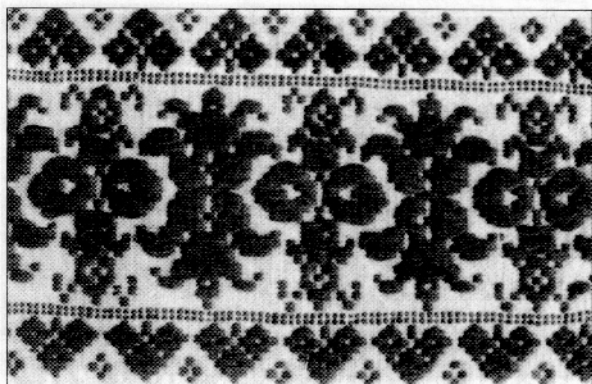
166

167

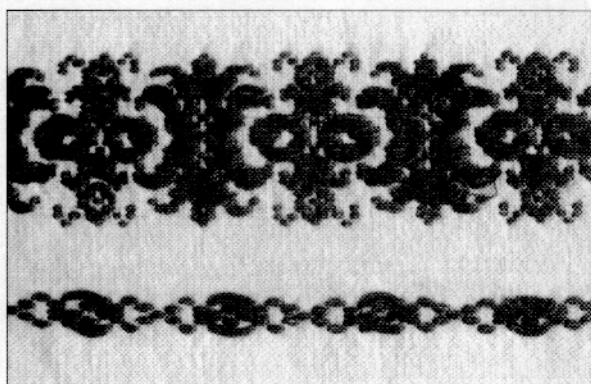

168

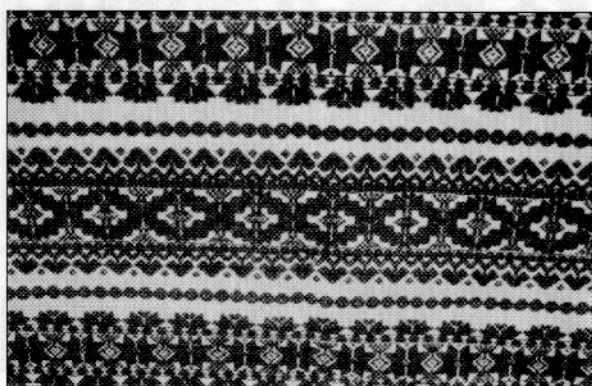
169

101

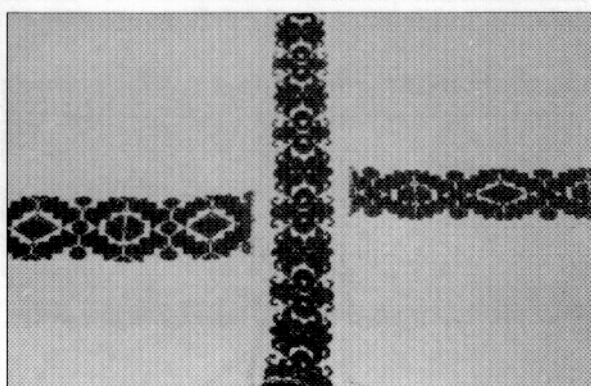
170

101

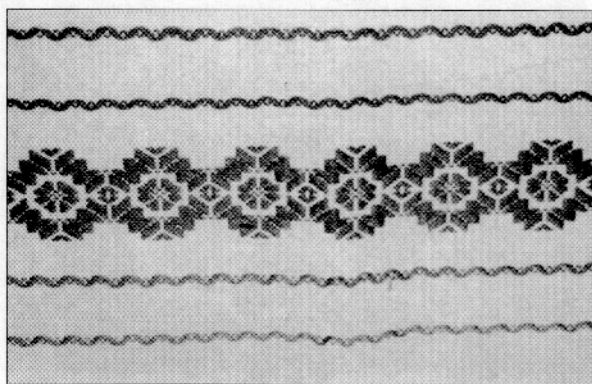
171

101

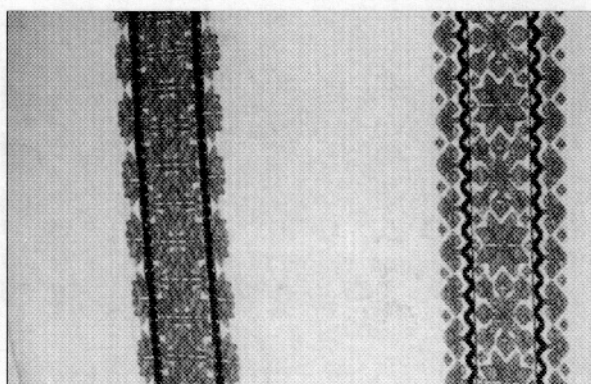
172

101

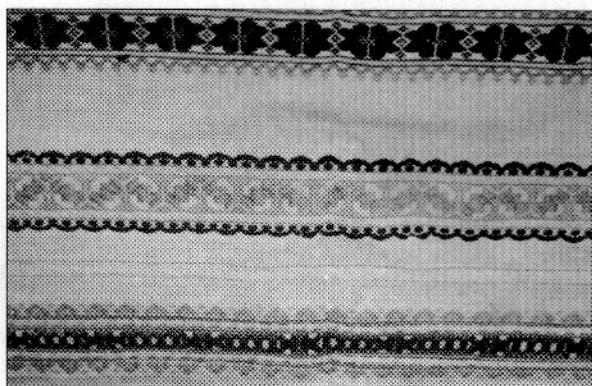
173

101

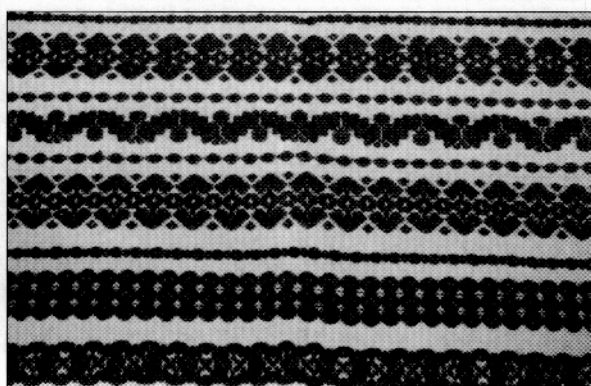

174

101

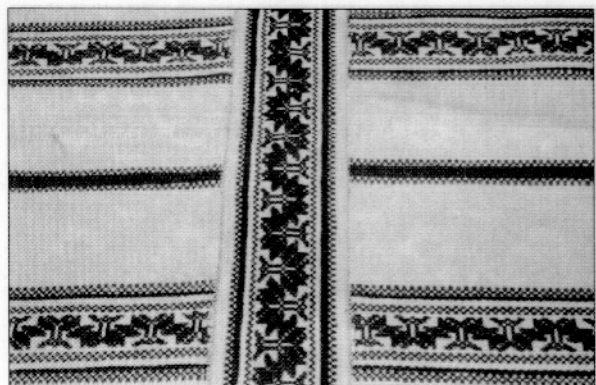

175

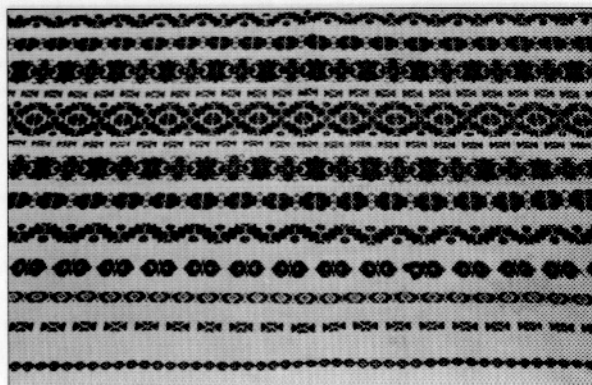
176

101

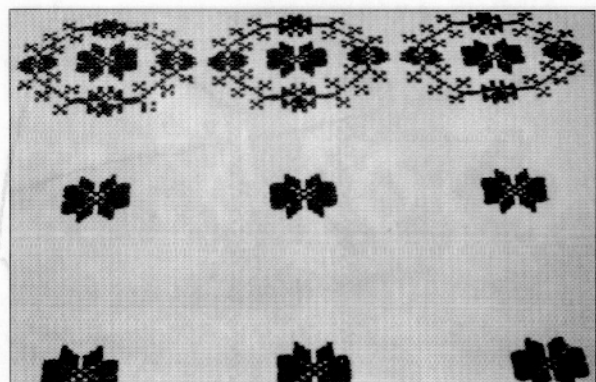
177

081

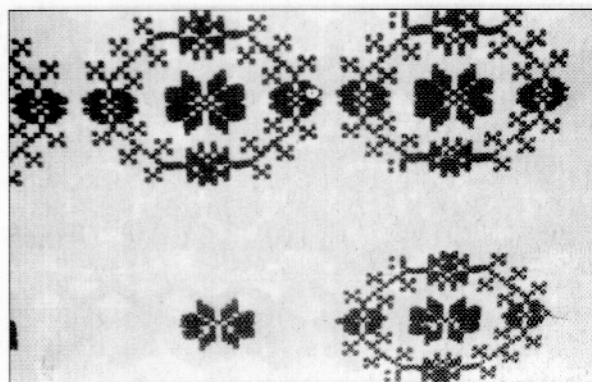
178

081

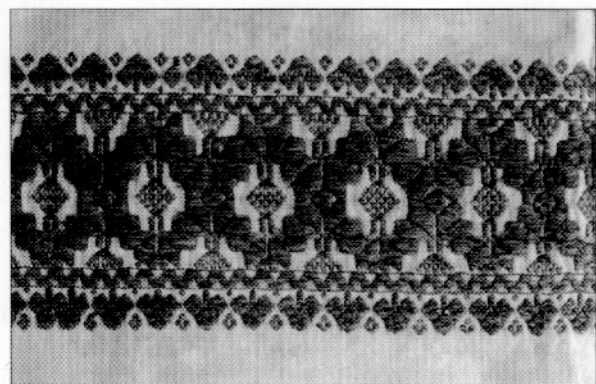
179

081

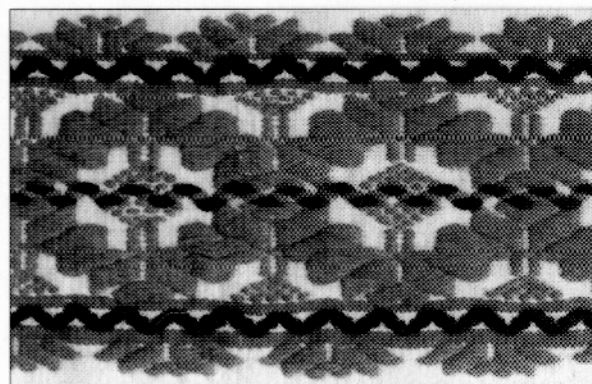
180

181

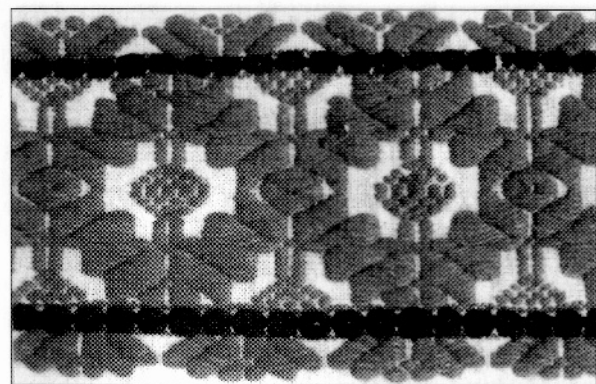
181

081

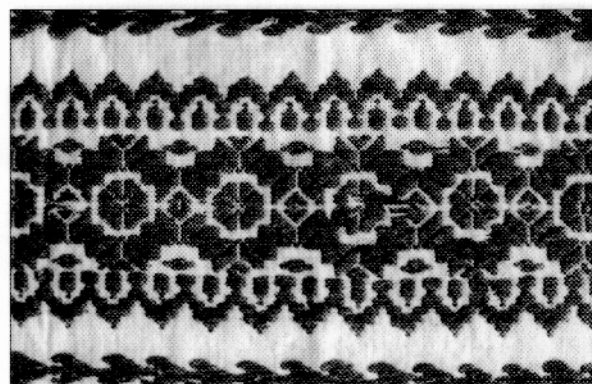
182

081

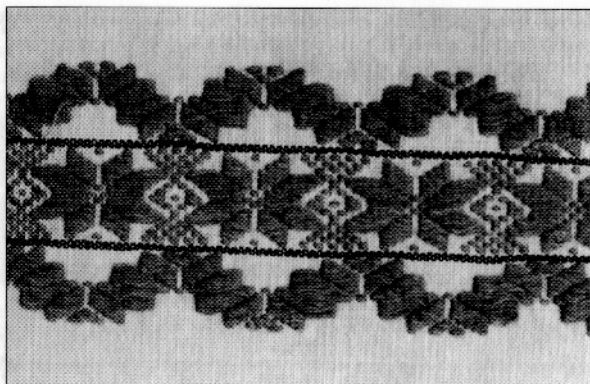
183

081

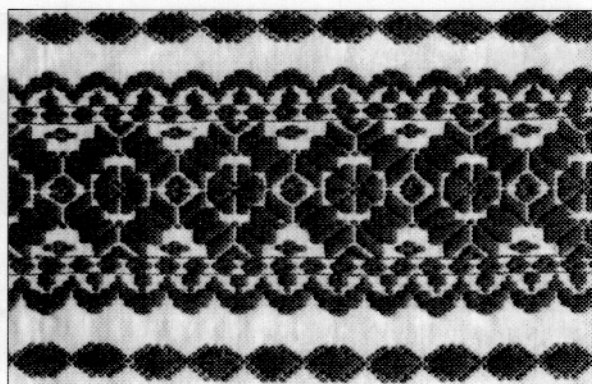

184

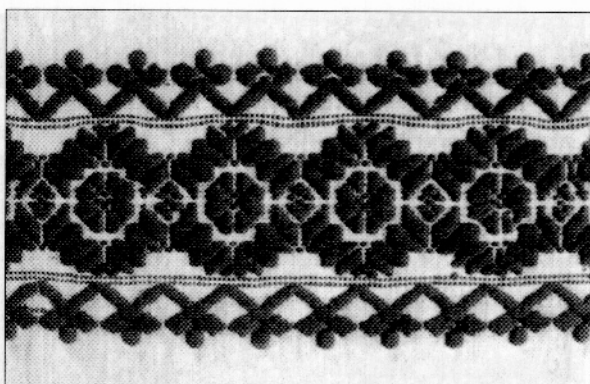
081

185

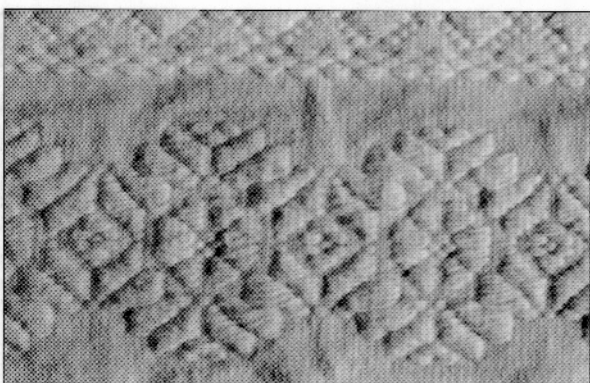
186

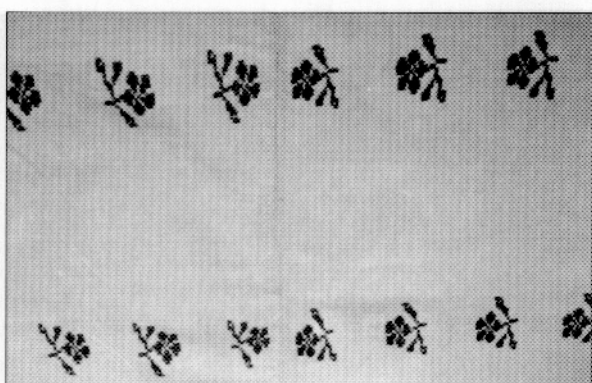
187

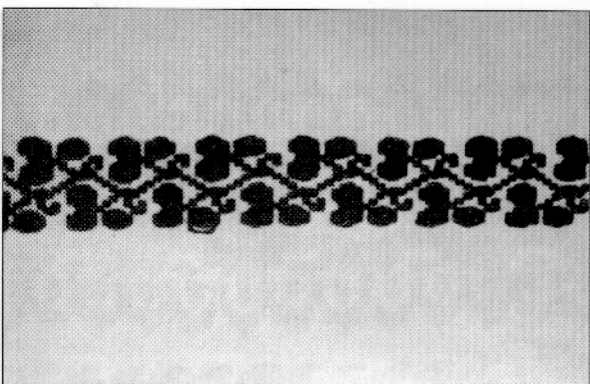
188

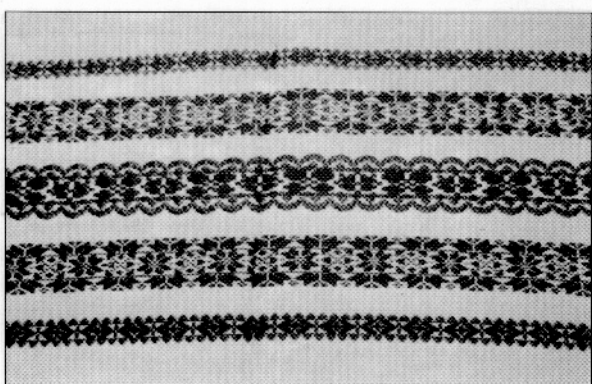
189

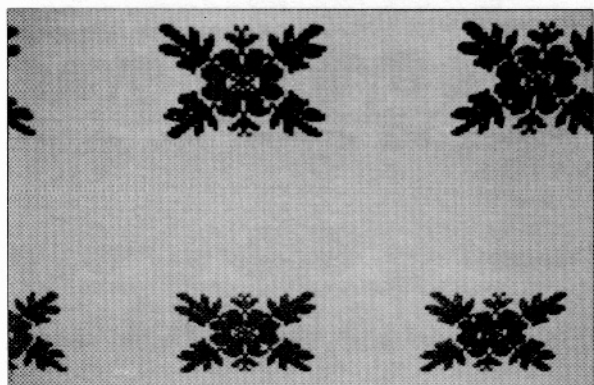
190

191

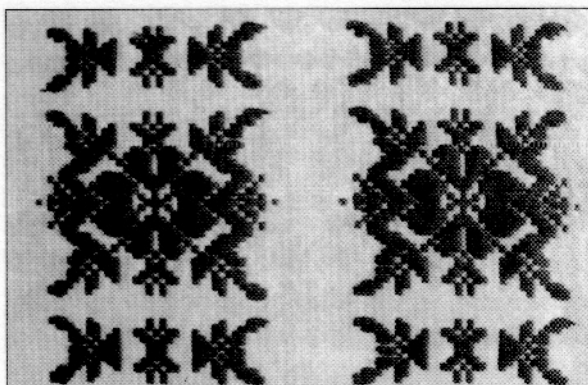

192

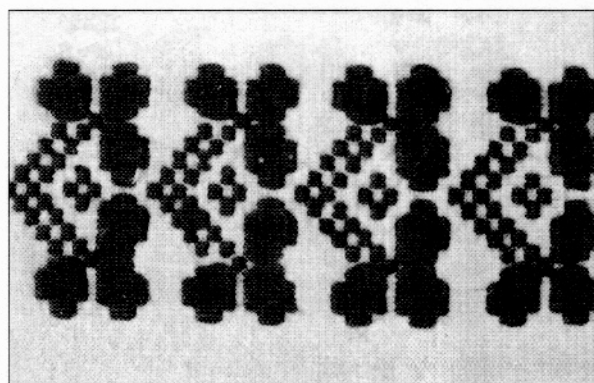
193

SOS

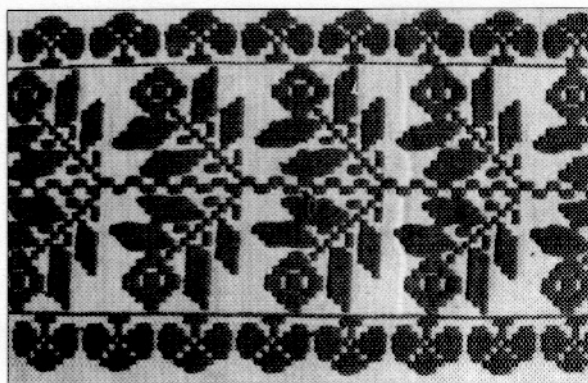
194

FOS

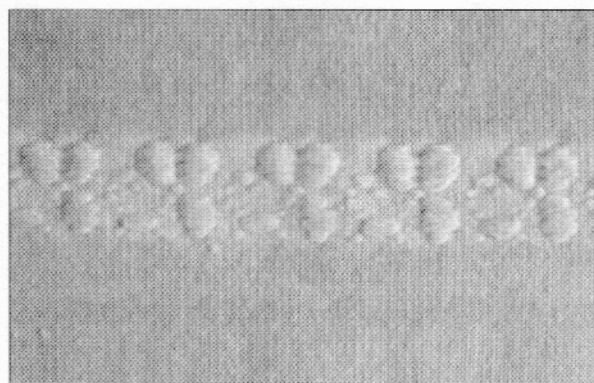
195

SOS

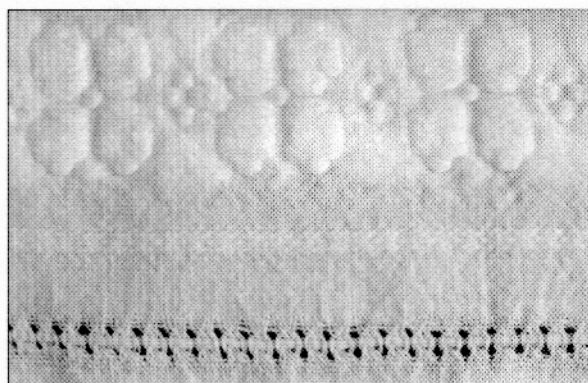
196

SOS

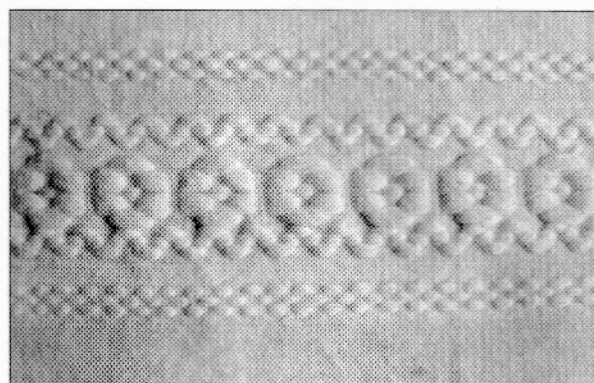
197

SOS

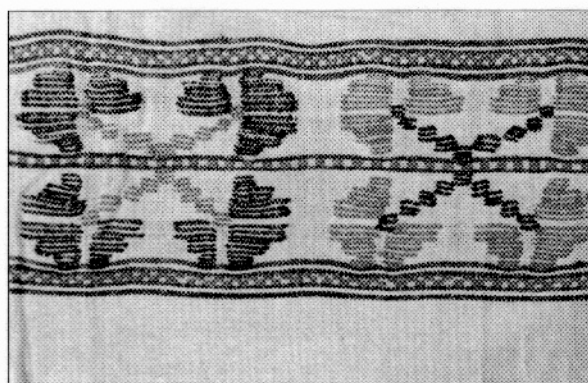
198

SOS

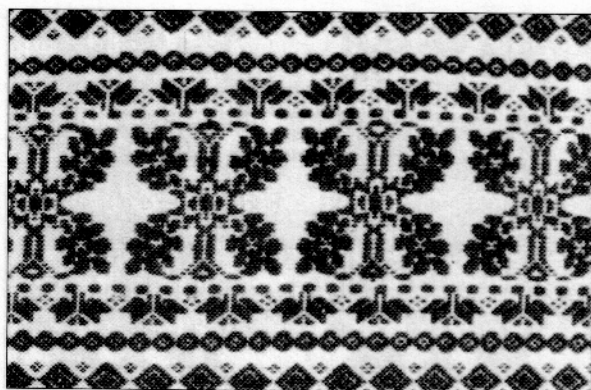
199

SOS

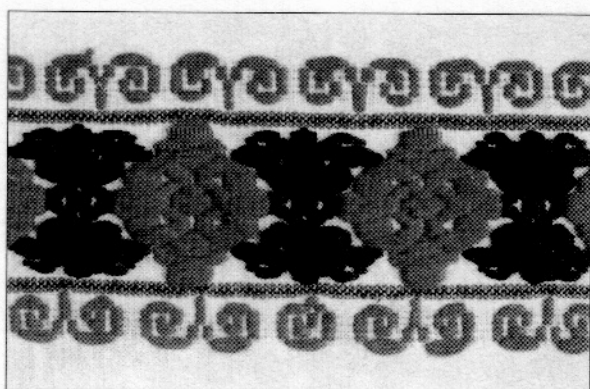
200

SOS

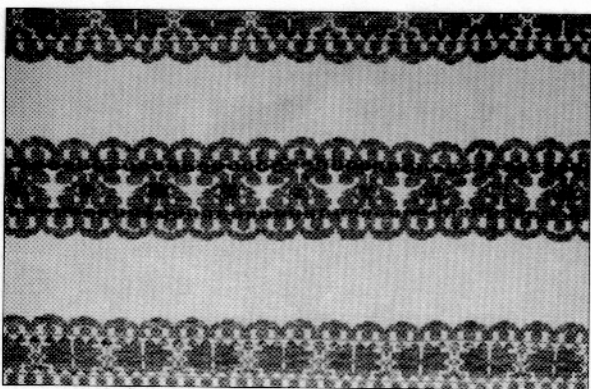
201

891

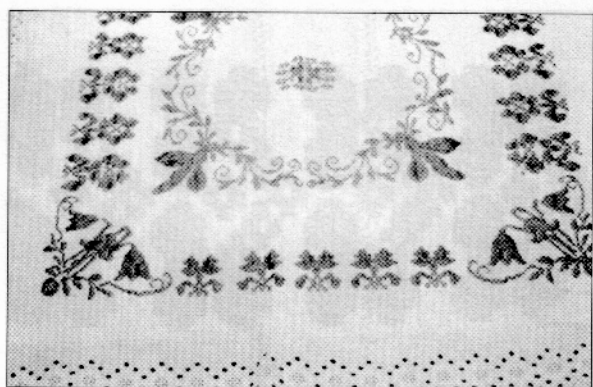
202

891

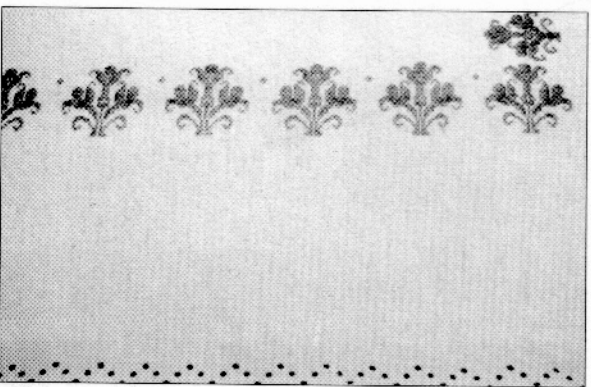
203

891

204

891

205

891

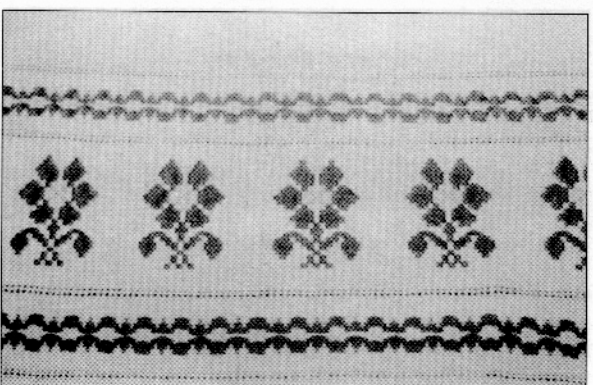

206

891

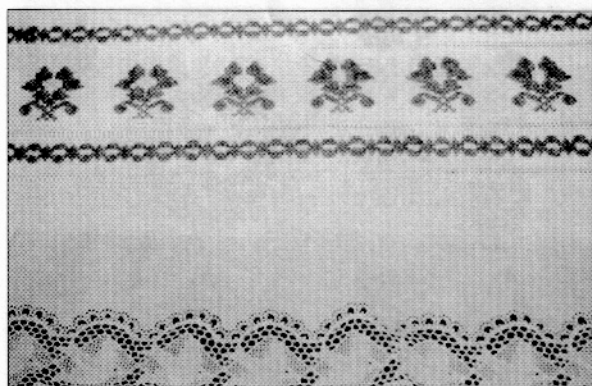

207

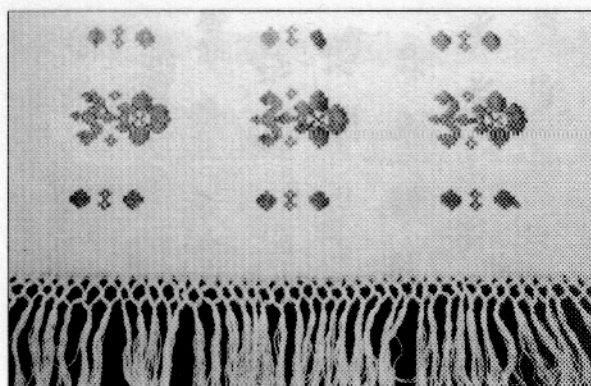
208

891

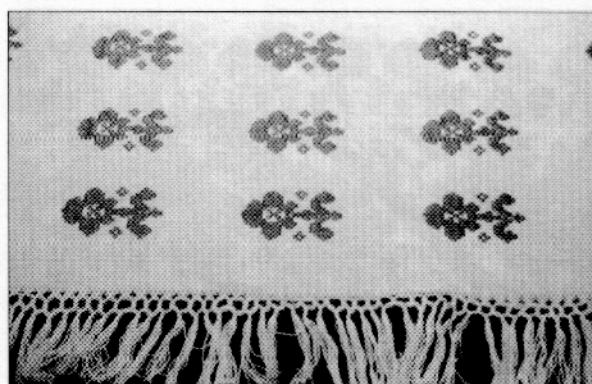
209

815

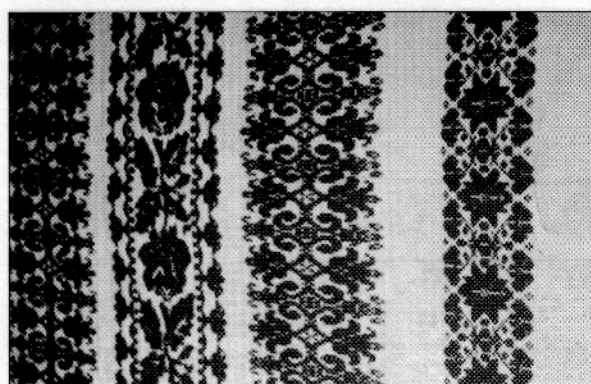
210

115

211

055

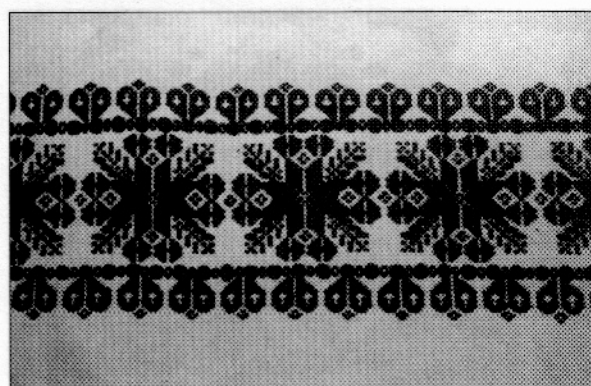
212

115

213

055

214

155

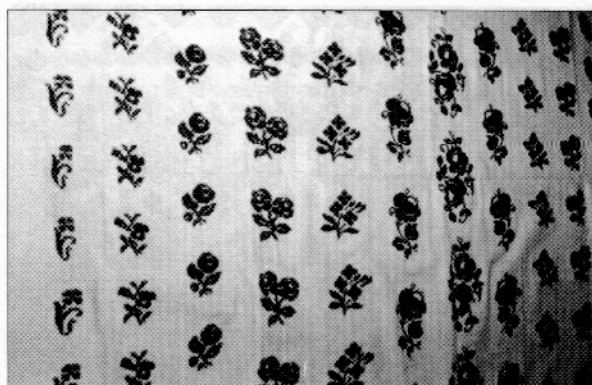
215

055

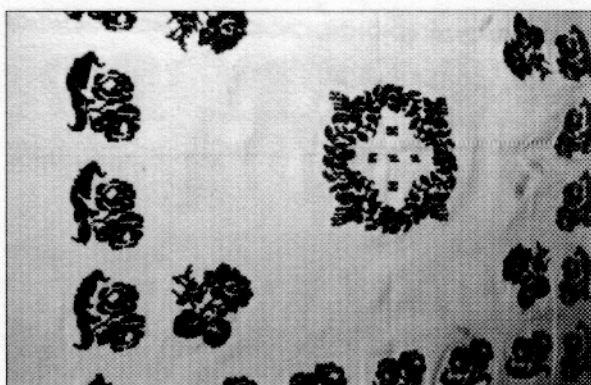
216

055

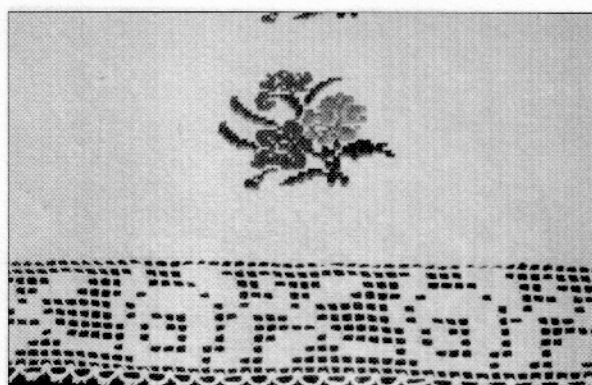
217

075

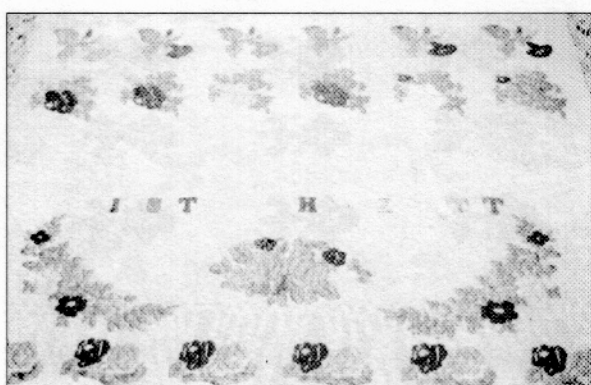
218

605

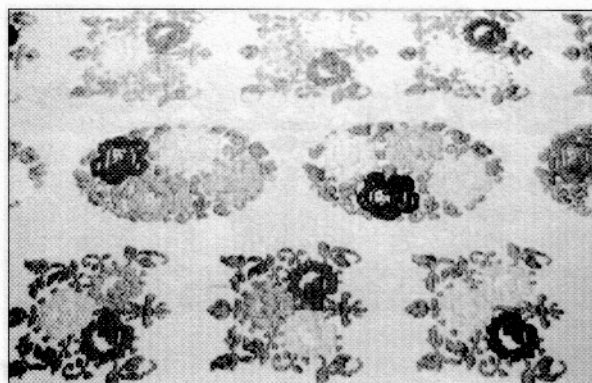
219

075

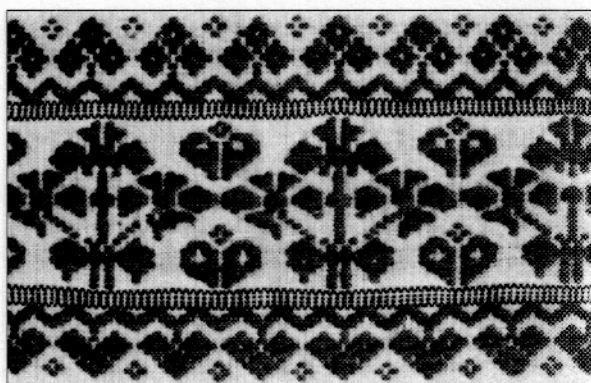
220

075

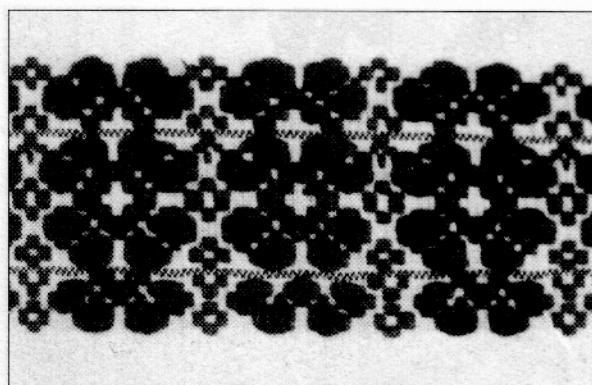
221

075

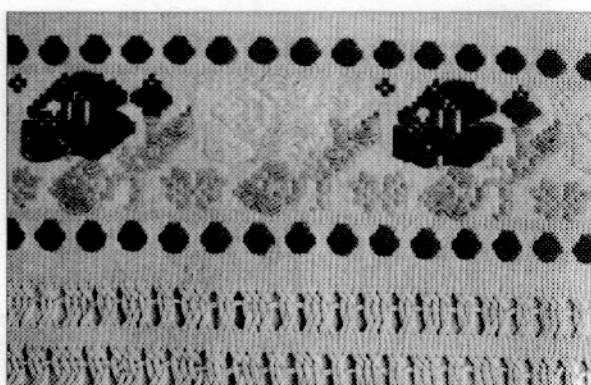
222

075

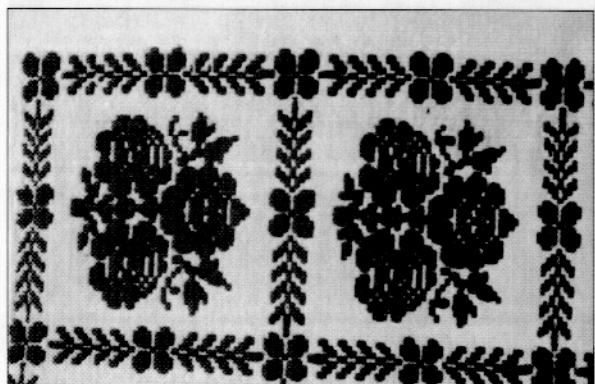
223

075

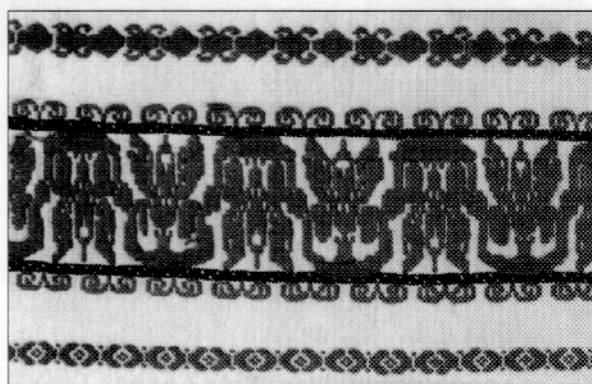
224

075

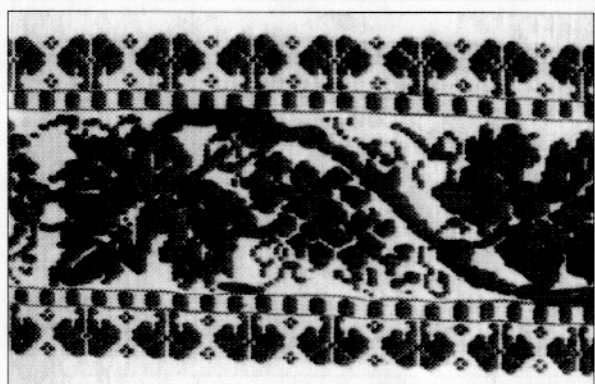
225

8CS

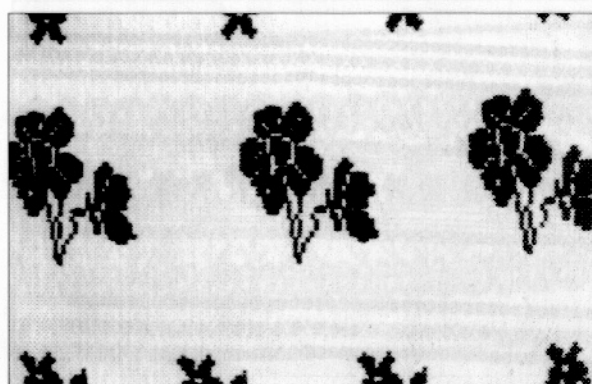
226

8CS

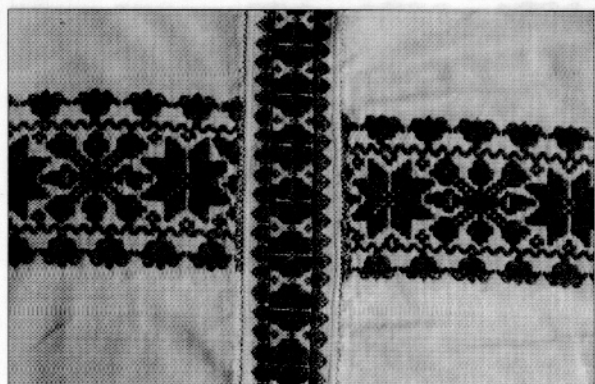
227

8CS

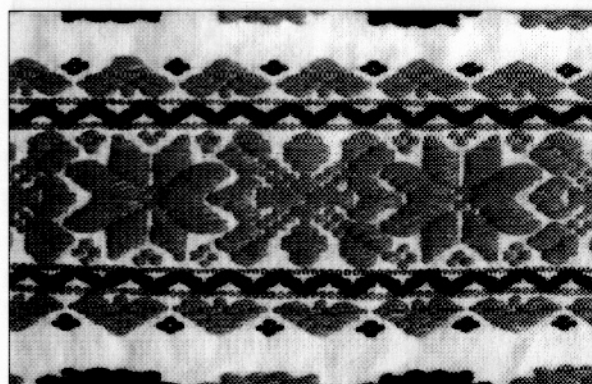
228

8CS

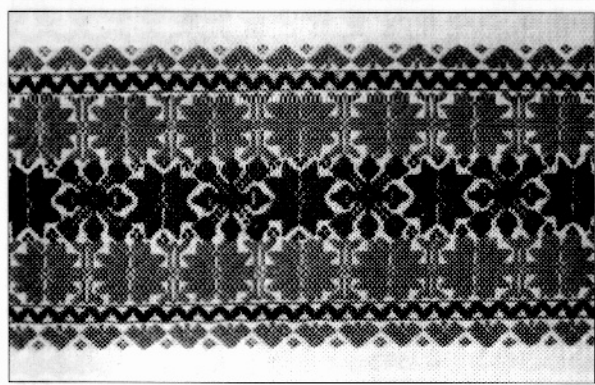
229

8CS

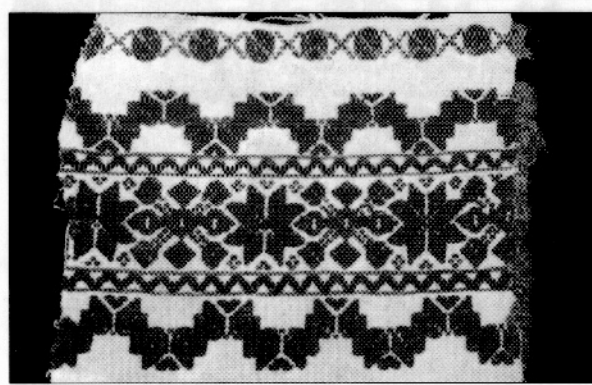

230

7CS

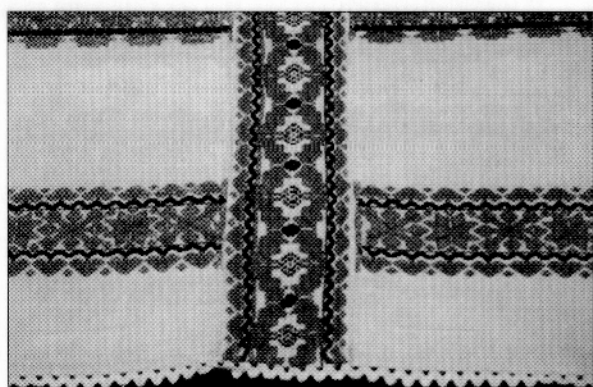

231

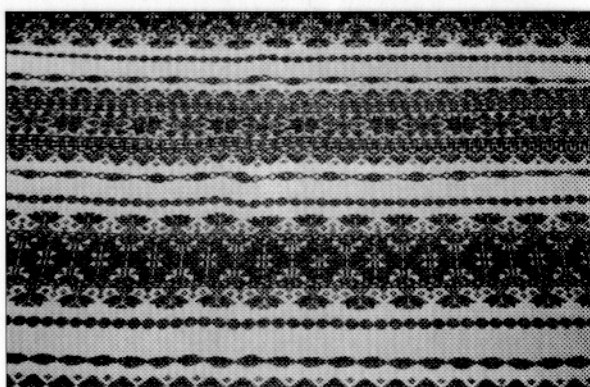

232

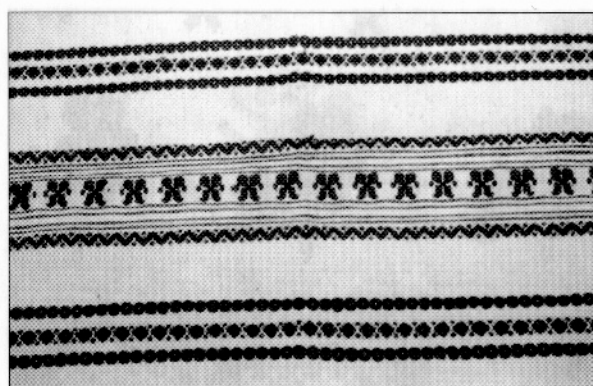
8CS

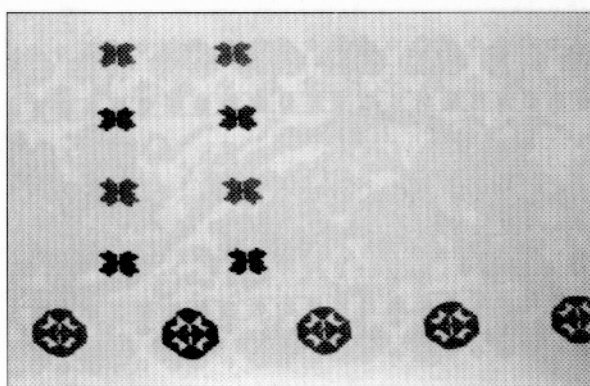
233

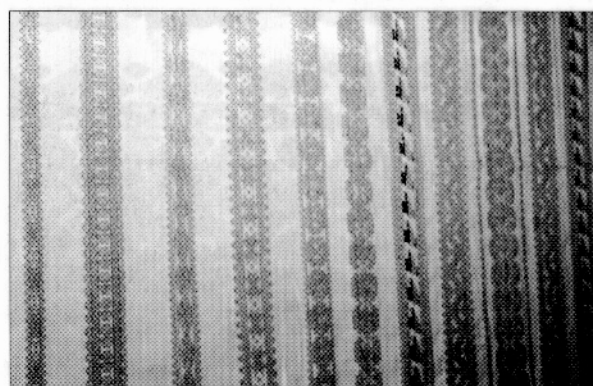
234

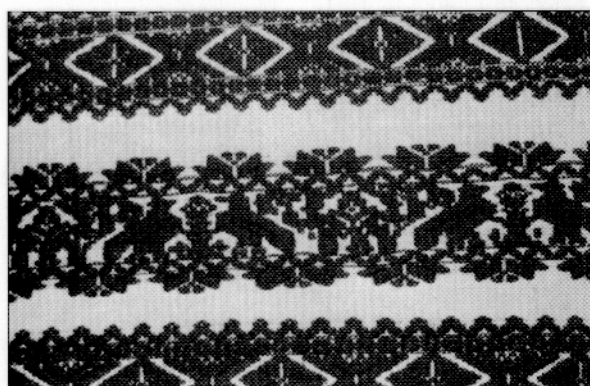
235

236

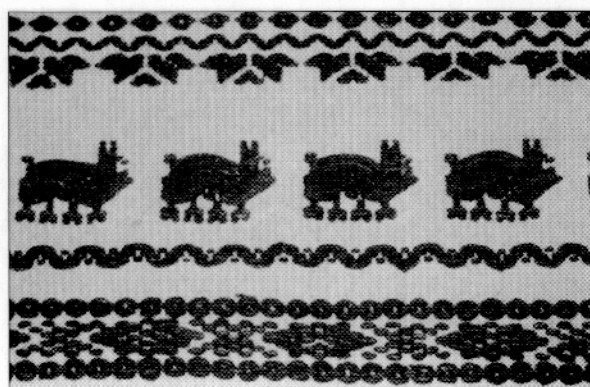
237

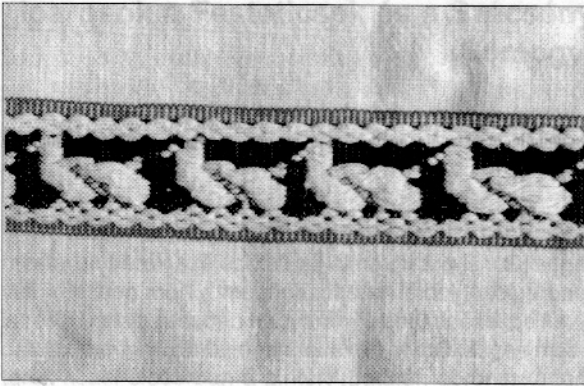
238

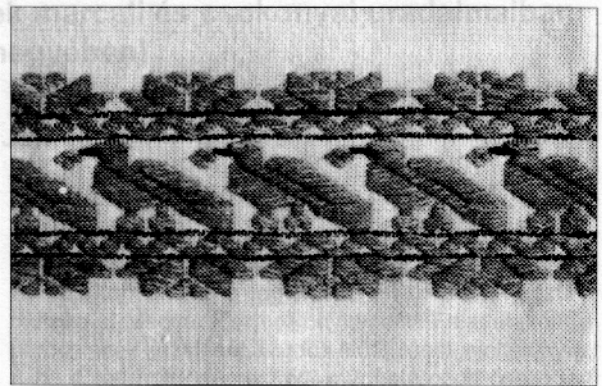
239

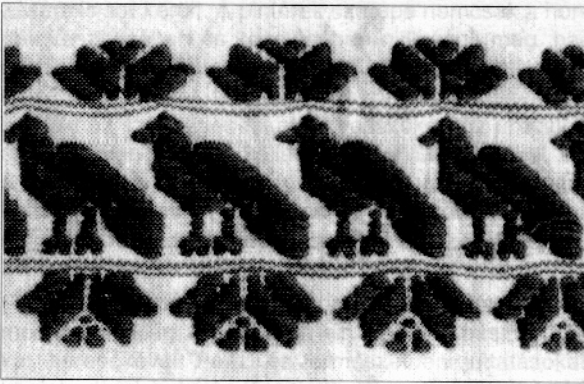
240

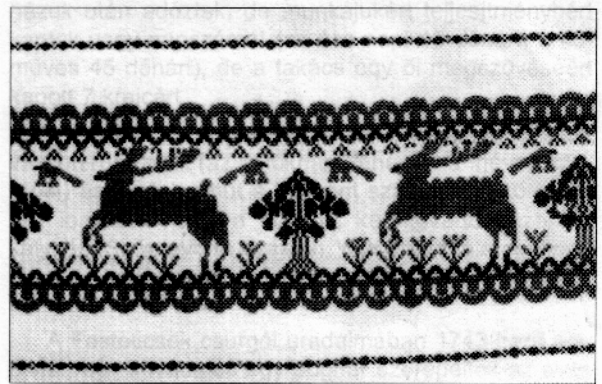
241

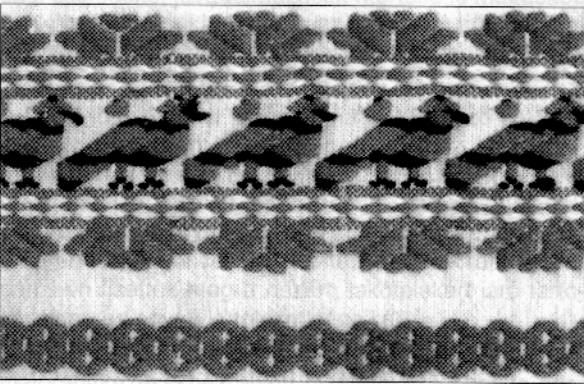
242

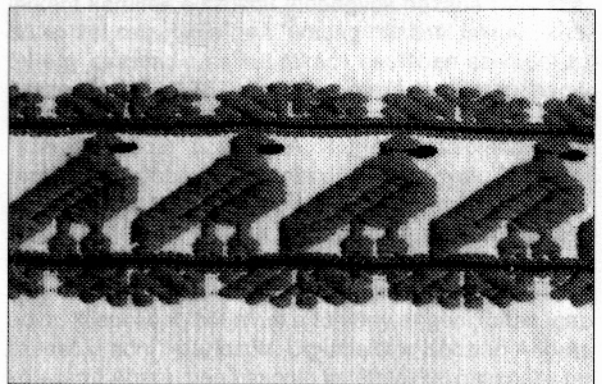
243

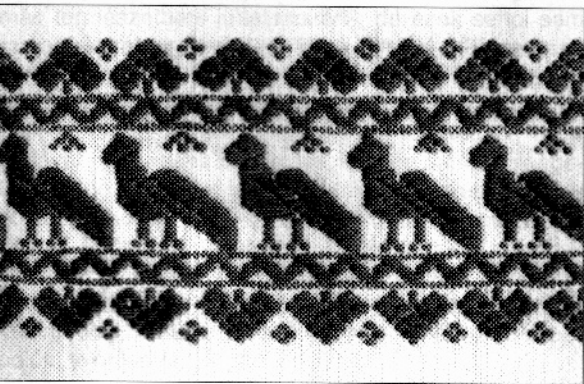
244

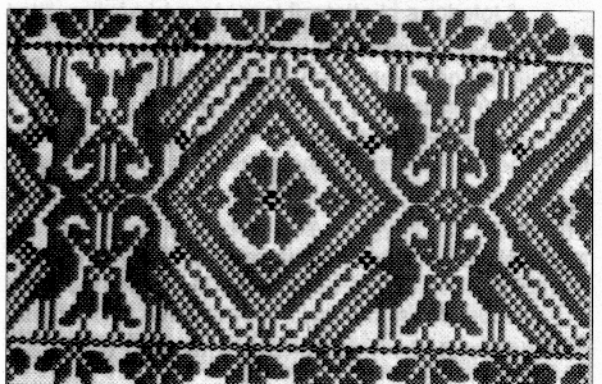
245

246

247

248